

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNNO-MOZAMBICAN

**La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele
Joaquim Alberto Chissano a făcut o vizită de prietenie în țara noastră**

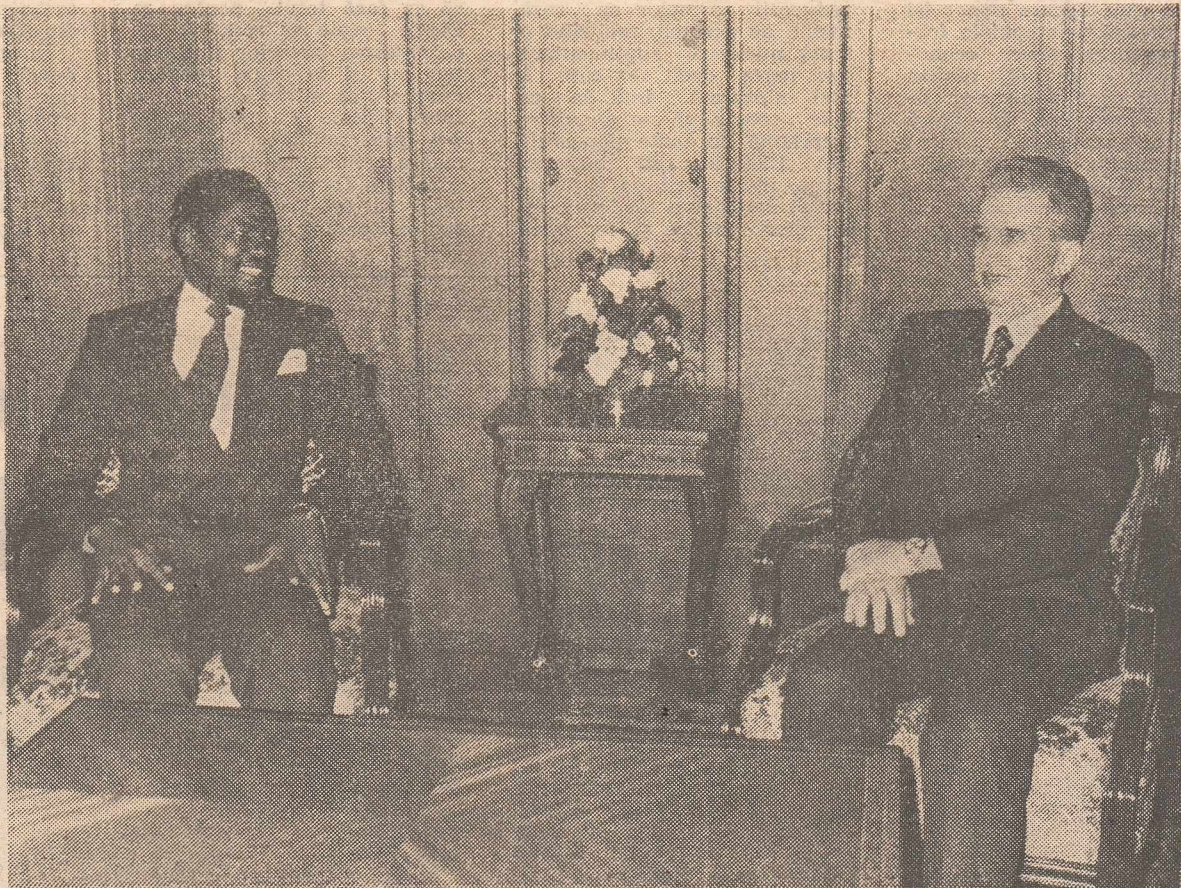
Nicolae Ceaușescu:

„Țara noastră militează activ pentru instaurarea noii ordini economice internaționale și lichidarea marilor decalaje existente între țările bogate și sărace, considerând că aceasta reprezintă o necesitate obiectivă a depășirii crizei economice mondiale. România va rămâne — și în condițiile trecerii la noi etape de dezvoltare în viitor — întotdeauna împreună și va conlucra strâns cu țările în curs de dezvoltare în realizarea obiectivelor de lichidare a subdezvoltării, de progres economic și social al fiecărei națiuni”.

Joaquim Alberto Chissano:

„Ne manifestăm încrederea că eforturile poporului nostru, combinate cu sprijinul poporului român, vor culmina cu redobândirea păcii și stabilității în țara noastră, de care avem multă nevoie, astfel încât cooperarea noastră să fie recompensată printr-o dezvoltare economică, socială și culturală mai substanțială și mai rapidă”.

Comentariul în pagina 3

COPIII — viitorul națiunii, viitorul lumii!

Se apropie 1 Iunie. Sărbătoarea din fiecare an a copilăriei, a solidarității tuturor pentru ocrotirea celor în care se află lumea de mâine.

Paginile 12-13 ale revistei sunt consacrate acestui eveniment

Dacă m-ar întreba cineva ce anume îmi place cel mai mult în România, aș răspunde fără ezitare: românii.

Bineînțeles că avem un peisaj natural splendid, nu doar pitoresc, ci și iluminat de un fel de înțelegere atotcuprinzătoare față de cei care îl locuiesc. Pădurile noastre, chiar și când sînt luxuriante, nu sînt sălbatice; în adîncul lor există întotdeauna și o „dumbravă minunată” gata să o primească pe Lizuca. În Bucovina, dacă urci pe un deal scăldat de soare și te culci pe spate, în iarbă, simți imediat îmbrățișarea pămîntului; ca și cum ai fi strîns la un piept mare și bun, redevii un copil fără griji, oricît de bătrîn ai fi, oricîte greșeli ai fi făcut în viață.

Bineînțeles că avem o civilizație demnă de admirație, veche de multe mii de ani. Cine sapă solul are senzația că descifrează un palimpsest, pentru că descoperă noi și noi straturi de existență. Pe acest fundament solid se ridică civilizația românească de azi, cu edificiile ei de beton și sticlă, cu fabricile cuprinse de vibrația inteligentă și neîntreruptă a muncii, cu monumentele reconstituite răbdător după fiecare seism al istoriei, cu poemele arzînd neconținut sub cerul înalt, asemenea unor flăcări de spiritualitate.

Despre toate acestea s-au scris și se vor mai scrie multe pagini înfiorate de emoție. Însă mai mult decît orice merită priviți, studiați, admirați și iubiți oamenii. De ce? Înainte de toate, pentru că sînt

frumoși. Este o plăcere să-i vezi, pe stradă, cum trec într-un mers vioi și elastic, ca un început de dans, cu figurile lor luminoase, neridate de ipocrizie, cu gesturile spontane, de latini sănătoși și dezinvolti.

Și cum știu să ridă românii! Aproape toți au umor. Replici pe care autorii de scenarii de film din alte țări le compun cu efort se risipesc la noi cu miile, în viața de zi cu zi.

Aproape orice fel de haină le stă bine. Aproape orice fel de îndeletnicire le stă bine.

Știu să conducă avioane, să semene griu, să programeze calculatoare electronice, să picteze, să extragă aur din pămînt, să scrie cărți, să crească

animale, să joace fotbal, să navigheze pe mări și oceane. Nimic din ceea ce este omenesc nu le este străin, și nimic din ceea ce este neomenesc nu le este propriu.

Îi recunosc imediat, chiar și întîlnindu-i în altă țară. Au un aer numai al lor, o voioșie prietenoasă, o curiozitate față de lume care nu devine niciodată indiscreție, o exuberanță de bun gust, o atitudine incurajatoare față de semenii. Mă aflu odată pe un aeroport dintr-o țară străină și am văzut un grup de turiști despre care mi-am dat seama, înainte de a-i auzi vorbind, că sînt români. Și nu m-am înșelat. Aveau un fel de-a fi inconfundabil. Erau de-ai mei. Și eu eram de-al lor.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

CETĂȚENIE ROMÂNĂ

Un NU hotărît modernizării armelor nucleare!

Sînt larg cunoscute și apreciate pe toate meridianele politica de pace și de largă colaborare internațională a României socialiste, inițiativa și acțiunile președintelui Nicolae Ceaușescu destinate aprofundării și dinamizării procesului de dezarmare, de încredere și destindere în Europa și în întreaga lume. Reafirmînd, în recenta cuvîntare rostită la marea adunare populară din municipiul Drobeta-Turnu Severin, poziția fermă și consecventă a țării noastre cu privire la pace și dezarmare, conducătorul partidului și statului a spus: „Viața, realitatea demonstrează că numai și numai în condiții de pace, în condițiile în care fiecare popor își concentrează principalele forțe spre dezvoltarea economică și socială se pot realiza progresul economic-social, lichidarea inapoiării, se asigură ridicarea nivelului general de dezvoltare, de civilizație a fiecărei națiuni. Iată de ce lupta pentru dezarmare și pace constituie astăzi pro-

blema fundamentală a viitorului întregii omeniri! Nu există o altă cale pentru supraviețuirea omenirii decît lichidarea cu desăvîrșire a armelor nucleare, a armelor chimice, a altor arme de distrugere în masă și reducerea radicală a armelor convenționale! Dezarmarea constituie astăzi cerința vitală pentru viitorul și viața întregii omeniri!“. Cu același prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat: „N.A.T.O. discută activ trecerea la modernizarea așa-ziselor arme nucleare cu rază scurtă de acțiune și tactice, ceea ce, dacă s-ar realiza, ar crește puterea de distrugere a acestora de cîteva ori față de cea actuală și ar anula complet efectele reducerii armelor cu rază medie de acțiune, realizînd o forță nucleară suplimentară mai mare decît cea care a fost înlăturată. Iată de ce este necesar să ne angajăm, împreună cu toate popoarele din Europa, din întreaga lume, într-o acțiune și luptă fermă împotriva modernizării armelor tactice și cu rază

scurtă de acțiune, pentru începerea tratativelor în scopul eliminării definitive a acestor arme și pentru continuarea luptei în vederea unui acord de reducere cu 50 la sută a armelor strategice-nucleare, a eliminării complete, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare! Aceasta este singura cale pentru supraviețuire, pentru existența vieții pe planeta noastră!“

Aprobind întru totul această poziție și dînd glas voinței întregului nostru popor de a trăi într-o lume a păcii, a prieteniei și colaborării, organizațiile de masă și obștești din România au adresat guvernelor și organizațiilor similare din țările membre ale N.A.T.O. apeluri prin care cer să se facă totul pentru ca aceste state să renunțe la dezvoltarea armelor nucleare tactice și la orice măsuri meșteșugite să stimuleze cursa înarmărilor. La ambasadele din București ale R.F. Germaniei, Statelor Unite ale Americii, Canadei, Marii Britanii, Turciei, Franței, Olandei, Italiei, Spaniei, Greciei au fost

înminate apelurile Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Consiliului Național al Oamenilor Muncii, Comitetului Național pentru Apărarea Păcii, Consiliului Național al Femeilor, Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și Organizației Pionierilor, Bisericii Ortodoxe Române, Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, Bisericii Romano-Catolice din România, Organizației Democrației și Unității Socialiste, Bisericii Armeano-Grigoriene din România.

La unele din ambasadele menționate au fost înminate apeluri și din partea altor organizații de masă și obștești din România.

În apeluri se arată că milioanele de oameni ai muncii din România, întregul popor român, profund preocupat de situația gravă care s-a creat, se pronunță cu fermitate împotriva planurilor și programelor de modernizare și dezvoltare de către N.A.T.O.

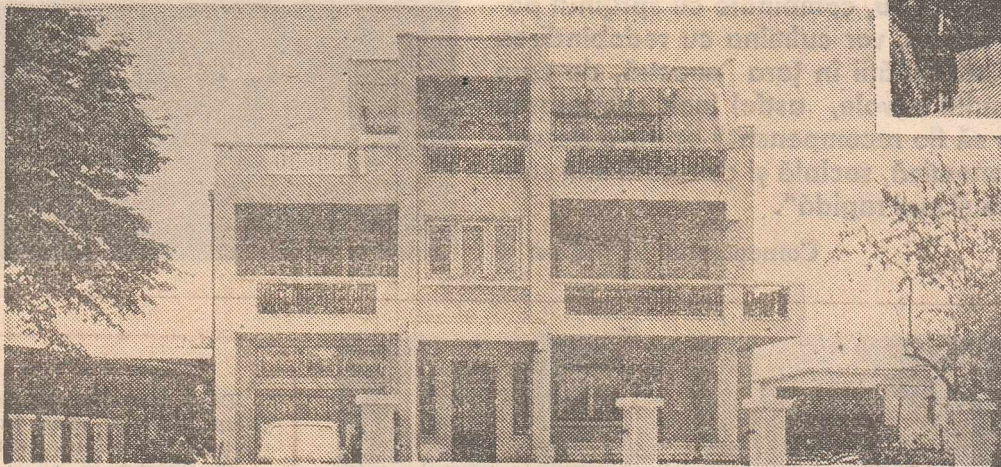
a armelor tactice și a rachetelor cu rază scurtă de acțiune, împotriva oricăror măsuri menite să ducă la intensificarea cursei înarmărilor nucleare, a înarmărilor de orice fel, care să pună în pericol existența omenirii. Ei sprijină cu toată hotărîrea inițiativa României, demersurile și eforturile constante ale președintelui Nicolae Ceaușescu vizînd realizarea unui acord de reducere cu 50 la sută a armelor nucleare strategice, preîntîmpinarea militarizării spațiului cosmic, încetarea tuturor experiențelor nucleare, eliminarea completă, pînă în anul 2000, a tuturor armelor nucleare, lichidarea celorlalte arme de distrugere în masă, reducerea drastică a armelor convenționale clasice. Adoptarea unor asemenea măsuri, se spune în apeluri, ar contribui în mod radical la însănătoșirea vieții internaționale în ansamblul său și ar elibera importante resurse umane și materiale care ar putea fi folosite în scopuri pașnice.

P. NICOARĂ

Tradiția într-un decor nou

Bolintin-Vale: ORAȘ DE CONSTRUCTORI

„Viitor de aur țara noastră are“
Autorul infinitei previziuni este fiu al acestui tînăr oraș

Din parcul tînărului oraș Bolintin Vale lipsește un simbol esențial: constructorul. Între luptător și poet, undeva pe la mijlocul distanței istorice dintre ei, va trebui neapărat amplasată în viitor o nouă și reprezentativă statuie. Pentru că dacă azi sînt renumiți prin ceva bolintinenii, tocmai prin aceasta sînt: ei și-au făcut o recunoscută faimă de constructori.

Era deci aproape o predestinare ca vatra unei așezări cum e Bolintinul, ai cărei locuitori și-au întins faima meseriei lor de zidari pe aproape toate continentele să devină ea însăși o construcție nouă, modernă, competitivă în cursa pentru urbanizare a tuturor localităților noastre. De altfel, la întîlnirea cu activul de partid al județului, primarul Petre Gheorghe a reținut acele cuvinte care veneau exact pe această predestinare: aveți printre cei mai buni constructori din lume, va trebui să faceți din Bolintin cel mai frumos oraș al țării!

Așa că tînărul oraș Bolintin Vale cunoaște în aceste zile o efervescentă cum de puține ori a traversat în îndelunga sa istorie. În plin centru, remorci descarcă pietriș, alte mașini tașează zone denivelate, se toarnă asfalt, se îndreaptă trotuare, se trasează altele noi, se regîndesc spații într-o nouă geometrie, to-

tul e revăzut cu ochi proaspeți, tot ce exista înainte e trecut acum prin filtrul pretențios al conceptului de oraș, tot ce se proiectează și imaginează acum se face de un anume nivel de estetică, civilizație și urbanitate în sus.

Specificul acestui tînăr oraș numit Bolintin Vale poate fi depistat cu ușurință la o simplă numire a clădirilor reprezentative din centrul orașului: frumosul-sediu al CUASC-ului, renovat, cu finută arhitectonică de muzeu istoric sau etnografic, o clădire modernă în care își are birourile Trustul Petrolului care coordonează activitatea schelelor de foraj și extracție din județele Giurgiu, Dimbovița și Teleorman, Liceul petrolier cu 1200 elevi, Casa pionierilor și șoimilor patriei, blocuri de locuințe ale căror etaje se sprijină pe un parter destinat unor spații comerciale urbane, clădire nouă și impunătoare a poștei cit și alte construcții care circumscriu cu un ocol larg, demn de respirația viitorului oraș, prezența monumentală a luptătorului și poetului.

În spatele acestor sedii care dau sens dezvoltării viitorului oraș pe coordanatele principale ale industriei petroliere, activității agricole, comerciale, de învățămînt, se află toate celelalte unități care constituie baza ma-

terială și edilitară a actualului start spre un viitor atît de exact exprimat de poetul tuler al tînărului. Nu e cazul să înșirăm aici toate aceste unități, de transport, de mică industrie, gospodărești sau pe cele pe profil agro-legumicol, e firesc ca o localitate cu statut urban să încorporeze aceste profiluri. „Întrebați-mă, mai degrabă, ce n-avem?“ — mă provoacă primarul Petre Gheorghe. Vom spune doar că valoarea actuală a activităților economice din etapa de început a viitoarei sale istorii urbane se ridică la circa 360 milioane lei.

Dincolo de toate cifrele, semnificative desigur prin exacta lor realitate, se impune să subliniem însă un alt aspect. În aceste clipe proiectele, visele, ambițiile au pregnanță poate chiar mai mare decît exactitatea cifrelor. Niciodată poate ca în momentele acestea sărbătorești nu se va visa mai pur și mai frumos la „viitorul de aur“ a cărui iluminare poetică de aici a pornit și strălucit mai întîi.

Orașul Bolintin Vale e situat la 25 km de Capitală, și așa cum e firesc, influența urbanizării s-a făcut simțită chiar înaintea recunoașterii oficiale. O localitate care dă țării și lumii atîția constructori, care și-a făcut chiar o calitate esențială a identității sale din vocația cons-

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNNO-MOZAMBICAN

Relațiile de prietenie, colaborare și solidaritate dintre România și Mozambic, stabilite încă din perioada luptei de eliberare dusă de poporul mozambican, când, prin intermediul FRELIMO, partidul, poporul și țara noastră i-au acordat un puternic sprijin material și moral, s-au dezvoltat continuu, s-au adâncit și diversificat, în folosul reciproc, al cauzei păcii și cooperării internaționale. Încă din ziua proclamării independenței Mozambicului — 25 iunie 1975 —, România a stabilit cu această țară relații diplomatice la nivel de ambasadă, și-a intensificat contactele și colaborarea rodnică bilaterală. Având la bază tratatul de prietenie și colaborare încheiat în 1979, relațiile româno-mozambicane consemnează un important număr de instrumente ale colaborării, care au impulsionat an de an legăturile dintre cele două țări. Au crescut schimburile comerciale, s-a intensificat colaborarea economică, numeroși tineri mozambicani au fost pregătiți în institutele de învățământ superior din România, iar specialiștii români au lucrat pe pământul Mozambicului, contribuind din plin la progresul acestei țări prietene. O contribuție hotărâtoare la acest curs ascendent au adus-o întâlnirile și convorbirile la vîrf româno-mozambicane, desfășurate la București și la Maputo, documentele semnate cu aceste prilejuri exprimînd voința ambelor

țări de a lărgi și adânci colaborarea lor prietenească pe numeroase planuri. În acest cadru se înscrie și vizita de săptămîna aceasta în țara noastră, efectuată la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Joaquim Alberto Chissano, președintele Partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic.

Vizita a prilejuit convorbiri oficiale între cei doi conducători de partid și de stat. În timpul convorbirilor, relevîndu-se cu satisfacție legăturile de strînsă prietenie și colaborare româno-mozambicane, a fost exprimată voința de a se acționa pentru dezvoltarea mai intensă a conlucrării pe plan politic, economic și în alte sectoare de interes comun. În acest sens, s-a evidențiat necesitatea extinderii cooperării reciproce avantajoase dintre România și Mozambic, pe baza unor acorduri pe termen lung, în industrie, agricultură, transporturi, minerit, în alte domenii importante pentru dezvoltarea economiilor celor două țări. Membrii celor două delegații care au luat parte la convorbiri au primit misiunea de a analiza posibilitățile existente și modalitățile concrete privind extinderea colaborării și cooperării româno-mozambicane. Tovarășul Joaquim Alberto Chissano a informat despre lupta

poporului mozambican sub conducerea FRELIMO, pentru întărirea unității naționale, pentru dezvoltarea liberă, independentă a Mozambicului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat activitatea desfășurată de poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru transpunerea în viață a obiectivelor actualului cincinal, pentru îndeplinirea mărețelor planuri și programe de dezvoltare actuală și în perspectivă a României, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregului popor, pentru înfăptuirea neabătută a socialismului și comunismului pe pămîntul patriei.

Printre problemele internaționale abordate s-au numărat înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, încetarea conflictelor din toate zonele globului și soluționarea lor exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, instaurarea în lume a unui climat de destindere, securitate, pace, înțelegere și largă cooperare între națiuni. O atenție deosebită a fost acordată situației de pe continentul african. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat sprijinul și solidaritatea României socialiste cu lupta popoarelor africane pentru înlăturarea totală a colonialismului și neocolonialismului,

pentru consolidarea independenței politice și economice, pentru dezvoltarea liberă pe calea progresului economico-social. Au fost condamnate cu fermitate politica de apartheid și măsurile de represiune ale autorităților din Africa de Sud împotriva populației majoritare din această țară și s-a cerut să se pună capăt acțiunilor lor agresive contra statelor independente vecine. S-a reliefat necesitatea transunerii neabătute în viață a Rezoluției 435 a Consiliului de Securitate al O.N.U. privind asigurarea în acest an a independenței Namibiei. A fost subliniată hotărîrea României și Mozambicului de a conlucra tot mai activ pe plan internațional, de a-și sporii contribuția la soluționarea constructivă, în interesul popoarelor, a problemelor complexe cu care se confruntă omenirea. Cei doi conducători de partid și de stat au apreciat că înțelegerea la care s-a ajuns deschid perspectiva unei dezvoltări și mai puternice a conlucrării dintre Partidul Comunist Român și FRELIMO, dintre România și Mozambic, în folosul și spre binele ambelor țări și popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei păcii și cooperării internaționale.

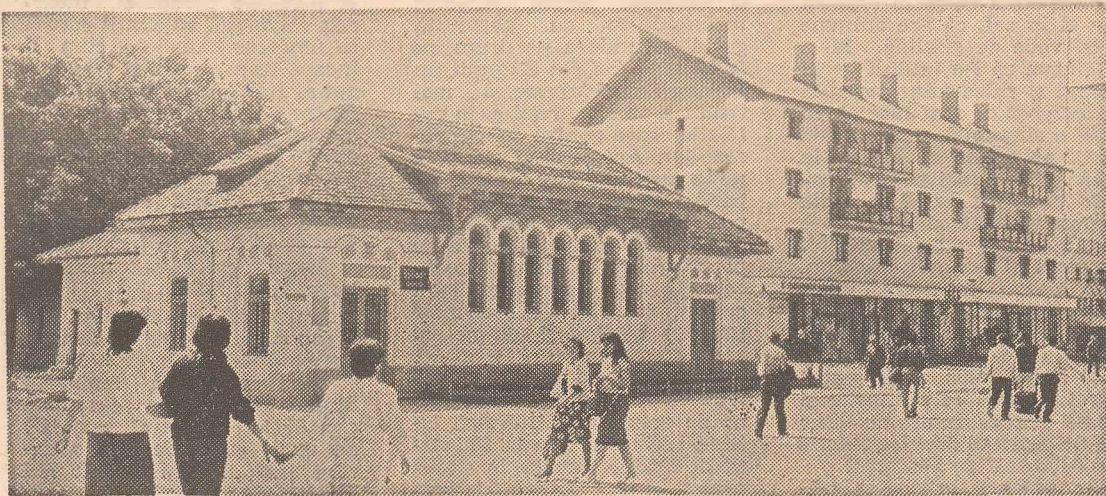
În timpul cît s-a aflat în Capitală, înaltul oaspete mozambican a vizitat obiective social-edilitare și cartiere de locuințe din București:

cartierul Crîngăși, complexul hidrotehnic și celelalte lucrări de amenajare a riului Dimbovița, bulevardul Victoria Socialismului, unde au fost prezentate Casa Republicii și alte construcții din cadrul marelui complex arhitectonic ce se ridică în acest perimetru urbanistic al orașului, Metroul bucureștean.

A fost vizitat, de asemenea, Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Mașini și Utilaje Agricole Băneasa, unde oaspetelui i-au fost prezentate unele tipuri de tractoare, semănători, combine de recoltat, instalații și utilaje destinate mecanizării în zootehnie și alte mașini agricole care se realizează în întreprinderile noastre constructoare de mașini. Au putut fi văzute, totodată, cele mai noi variante de autoturisme „Dacia”, „Oltcit” și „ARO”, precum și autocamioane, autobasculante aflate în producția curentă a industriei noastre și care se bucură de aprecieri și peste hotare, unde se exportă.

Moment important în cronică relațiilor dintre România și Mozambic, noul dialog la vîrf dintre conducătorii celor două state va contribui, fără îndoială, la dezvoltarea și mai puternică a prieteniei și colaborării dintre partidele, țările și popoarele noastre, la cauza generală a păcii și progresului tuturor națiunilor.

ION DUMBRAVĂ ■

In curînd și marcajele pentru pietoni

Fabrica de piine

trucției (știati că la Stadionul Olimpic din München au lucrat bolintineni, ca și la alte construcții din Siria, Liban, Iran, Irak, sau pe marile șantiere ale țării începînd chiar cu Centrul civic al Capitalei sau Casa Republicii?) nu-și poate imagina

viitorul său urbanistic decît din interiorul acestei tradiții. „Poți fi un constructor cit de bun, trebuie să lucrezi și pe proiecte bune” — îmi va spune primarul Petre Gheorghe. Prin urmare edililor viitorului oraș nu le e indiferent cum va arăta noua lor identitate urbanistică. De aceea intenționează, încă din start, să îmbunătățească proiectele, să colaboreze cu arhitecți și meșteri locali în așa fel încît tradițiile zonei Vlașca și ale brâncovenescului arhitectonic să-și găsească în viitoarele construcții ale orașului un spațiu fertil de rezonanță. În această perspectivă vechile clădiri cu valoare arhitectonică deosebită, cum e sediul C.A.P.-ului, vor fi încadrate astfel încît noul să colaboreze cu structurile lor artistice ca într-un dialog de la valoare la valoare. Bolintinenii nu vor nicidecum ca orașul lor să semene cu Mihăileștii, de exemplu. Ei au specificul lor, noi cu al nostru! — se ambiționează ei. Dacă echipele noastre de constructori lucrează inclusiv în tot județul, le vom chema să lucreze și acasă la fel de bine ca în țară și în lume. Ne-am gîndit chiar ca fiecare comună din județ să construiască, la întrecere, cîte un bloc în oraș. Cînd vor veni la oraș să le arate copiii: uite, blocul ăsta e al nostru, noi

l-am făcut, îl vezi ce frumos strălucește lîngă celelalte?”

Este, după părerea noastră, o linie de cel mai bun simț și de înaltă răspundere civică aceasta pe care vor să meargă bolintinenii. Dacă ei și-au făcut case urmînd tradițiile locale, care au eliminat influențe exotice din afară, marginalizîndu-le, e firesc ca și orașul lor să se dezvolte în întregime după principiul sinergic conform căruia întregul e mai mult decît suma simplă a elementelor sale.

Dacă veți merge în aceste zile în Bolintin Vale și vă veți mira de agitația neobișnuită de pe străzile și din cuprinsul localității, oricare dintre locuitorii săi v-ar putea răspunde cu această propoziție exactă: „Ne grăbim. Vrem să arătăm a oraș!”

Ceea ce poetul Dimitrie Bolintineanu a intuit cu mai bine de un secol și jumătate în urmă în realitatea poetică și patriotică a versurilor sale, a început să devină strictă realitate istorică în chiar locul nașterii sale. E cel mai strălucit omagiu pe care prezentul l-a putut aduce unuia dintre premergătorii poeziei românești, cu adevărat pe măsura viitorului de aur pe care memorabilele versuri ale poetului îl anticipau.

Fotoreportaj de
Z. ION și ELENA GHERA ■

O casă a modei

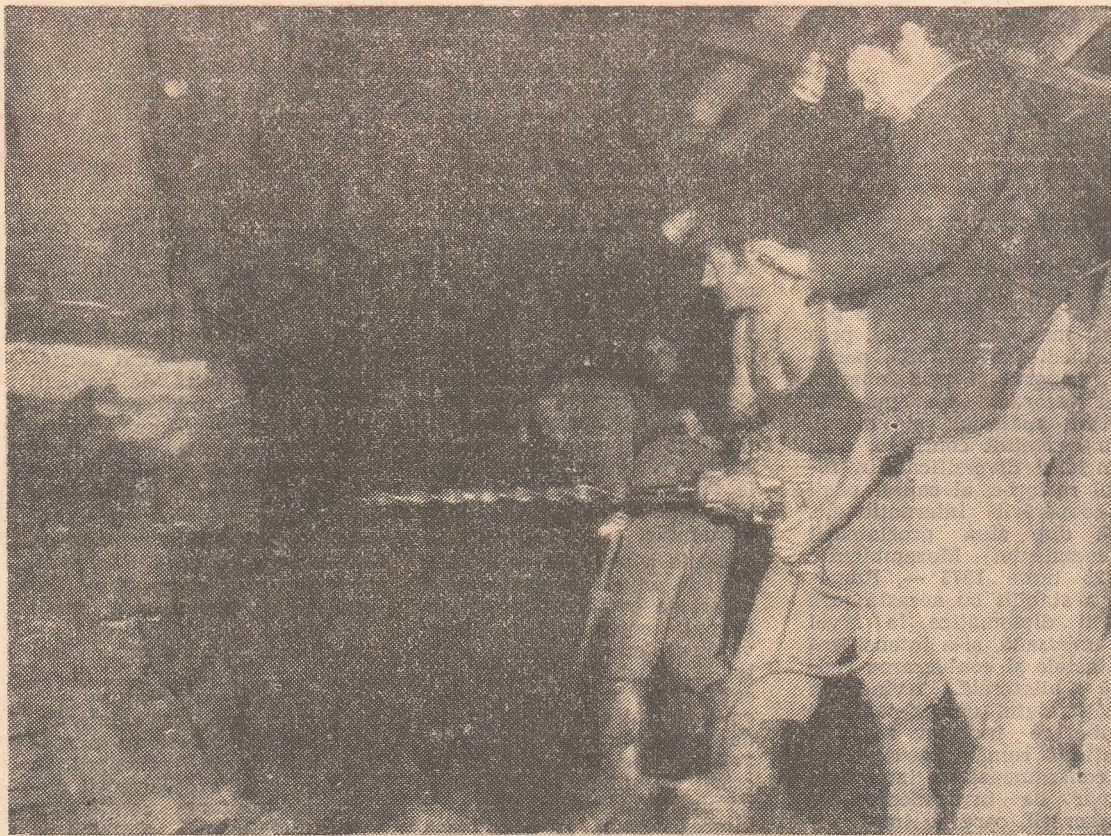

Salioanele frumuseții

Lăcaș pentru sănătate

Onoarea din palmele minerilor

Aici se hotărăște încărcătura vagoanelor

Un vînt coborît cu răcoarea zăpezilor de pe crestele munților învăluia pădurea abia înfrunzită și cînta molatec în postavul stejarilor. De pe virful dealului cuprindeai doar împrejurimile, pînă la celelalte dealuri, de unde se deschidea un alt orizont. În aceste locuri scoarța pămîntului se îngheșuie în forme de clocot încremenit la un ordin scurt la nașterea planetei. Coccoșe și frunți, tăieturi adînci și pante dulci, căderi și unduiri de creastă, îmbrăcate în păduri viguroase. Și de pe creșta celui deal abia puteai privi spre cariera de cărbune, spre curtea minei ascunsă de plute bătrîne și spre cele cîteva blocuri galbene și vechi, ridicate în anii de după război. Filipeștii de Pădure se ascundeau după un alt deal iar cei de Tîrg și mai departe pe unde trebuia să fie cîmpia. Nici gurile de mină nu se lăsau descoperite. Doar linia îngustă și trenulețul cu vagoane răsărit din tufisuri își lăsau sentimentul că mina e undeva pe aproape. Și acolo sus, în mijlocul cheliei de deal galben de marnă amestecată cu argilă, l-am mai întrebât pe Gheorghe Bucurică dacă își mai amintește de unul Cernat. Cernat și mai cum? Nicolae, am zis eu, și el a exclamat, vai, ce om a fost și asta, beton armat! Am coborît spre microcarieră pe o cărare croită de turmele de capre și de cei plecați pe jos de la blocuri. Barăci, buldozere, escavatoare, motoare în reparație, basculantele stîrnind praful gîlbui și răsturnînd cărbunele într-o stație de sortare. Șeful se înțelegea cu un bărbat minjit de motorină pînă deasupra ochilor. Un escavator mare se purta ciudat. Două-trei ore lucra din greu și încărcă basculantele, pe urmă se înmuia și devenea din ce în ce mai lenș ca, la un moment dat, pe neașteptate să nu mai asculte nici o comandă și să adoarmă cu botul de oțel înfipt în cărbune. Nici dacă-i dai să bea o vodcă nu-l mai trezești, zice omul îmbăiat în motorină, să vină mă-sa și ta-su să-i dea de capăt, că eu nu mai am ce-i face. Își trage ciupilica de schior pe ceață și mai lasă pe virful ei o urmă de motorină. Marcel Niculescu, inginerul-șef cu partea mecanică, cere o salopetă. Dă-mi un costum de gală să-l

călăresc și eu! Nu faceți nimic, zice escavatoristul. Să-i dea de cap cine l-a făcut că de cîteva săptămîni îmi face așa. Să-ți spuie și nevastă-mea ce-a pățit cu el! Escavatoristul are miinile și fața strălucitoare. Motorina îi dă un luciul de soare. N-ai auzit de unul Cernat care a lucrat aici cu cîțiva ani în urmă? Nu, nene, nu, zice el. Eu mi-s de prin Teleorman, din Seaca. Da unde a lucrat? În subteran sau la carieră? În subteran! Păi vezi, noi n-avem treabă cu el. Cariera e altă mîncare de pește, e fără mineri! Nu știusem că escavarea cărbunelui la suprafață începuse doar cu zece ani în urmă. Acest Stoian fusese șofer și venise la Filipeștii de Pădure doar de cîțiva ani. Avea o casă în Măgureni și de acolo făcea naveta cu nevasta. Lucrau amîndoi pe un escavator și trăgeau de el ca de un cal pe care-l încarci peste măsură. El la comandă, ea la gresat, la ulei, la întreținere, la adus motorină. Și cînd lucrurile se complicau, schimbau rolurile. Ea la pupitru și el la greu și nu ieșeau din carieră decît atunci cînd mașinăria pune capul în pămînt și refuza să mai tragă. Corneliu Stoian și Maria, nevasta lui, tăiau într-o singură lună 42.000 de tone din dealul Voiculeț și asta le umplea fiecare zi, chiar și duminica, de dimineață pînă seara, sau de seara pînă noaptea tîrziu. În cariera de cărbune lucrezi pe vreme bună. Prinzi soarele sau luna deasupra ta și atunci calci mașinăria pe coadă să dea cît poate, să geamă autobasculantele cu cărbune, că, de cînd se lasă ploaia și marna se face vaselină, nu mai ai cum să scoți o roabă, singura soluție e să-ți lustruiești motorul și să tragi o goarnă. Vă miră că țin aceeași mașină cu nevasta? Păi și Niță face la fel. Și el e tot cu mulțea pe aceeași mașină, ba el și-a mai adus și ginerele. Pe mașina cea mare și el a scos tot patrujdoacă de mii de tone într-o lună, dar a vrut să fie domn și a cedat-o ginerelui și a luat una mai veche. A zis că el se descurcă și pe aia și tot o scoate la capăt. Și-a dat și băiatul la mină, mi se pare că e mecanic și fii-sa e strungărită pe la ateliere. Cu ei mă cunosc, cu șeful și cu meșterul Ionescu, cel care se ocupă

de întreținere și reparații, dar pe cei din subteran nu-i știu. Aproape de curtea minei, Gheorghe Bucurică a încercat să mă iscodească. Ce treabă am cu acel Cernat? Nu-l cred ce-mi spune, că la Filipești a fost cineva, un om întreg, așezat și cu scaun la cap? Am putea merge la personal să-i căutăm dosarul, dacă nu o fi rămas pe undeva pe la pensii. Mi se pare că a lucrat vreo treizeci de ani la noi! Eu l-am găsit aici și-i ziceam nea Cernat, că porecle nu i-a pus nimeni pentru că n-a avut curajul. De cînd s-a pensionat, n-a mai trecut pe aici! Dar am auzit de pe la alții că e la el în sat, că are animale și își vede de grădină. Mi-a zis cineva că l-a întîlnit prin Ploiești și ridea mînzeste cînd l-a întrebă ce mai face și, în loc să-i răspundă, a zis că mai bine i-ar spune ce e pe la mină? Cine a mai venit în colonie? Ce face șefu? și atîta l-a tot întrebă că omul care mi-a spus s-a săturat să-i tot răspundă și l-a apucat graba. Pînă la urmă tot n-am înțeles ce treabă aveți cu el! Pe fața companionului meu se citea deja un fel de neliniște. Dacă i-aș fi spus, ar fi putut să rotunjească răspunsurile și să afle altceva despre nu chiar atît de bătrînul Nicolae Cernat din Tătărăni de Prahova.

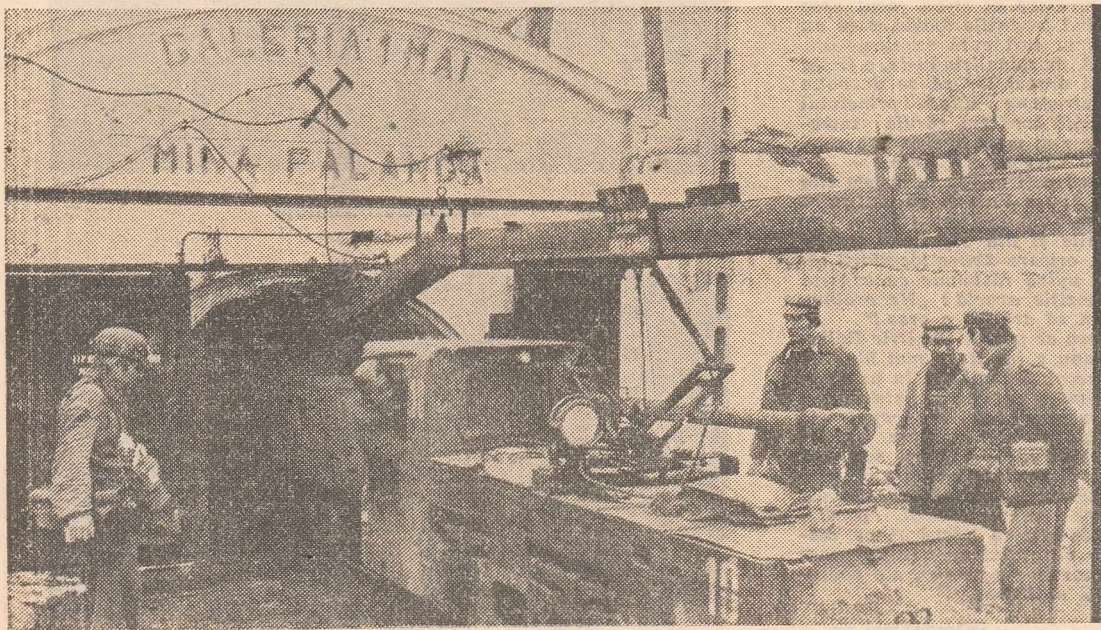
Am pătruns în curtea minei. Alei betonate cu margini văruiate tăiau peluzele tunse. Scamele de plop se învîrteau înnebunite de vîntul rece. Ronduri de flori și arbuști, cîțiva pomi intercalați cu stejarii bătrîni dădeau curții un

aer ciudat, cîtuși de puțin industrial. Nici o urmă de cenușiu, de piese aruncate și ruginite, de bulgări de cărbune. Nici gara nu arăta a gară. La Filipeștii de Pădure e o haltă cu cîteva linii, dar care nu figurează în nici un mers al trenurilor. Personalele nu mai ajung aici de cîțiva ani. Cîteva vagoane de călători au circulat atașate de trenurile de marfă, dar de cînd s-au introdus autobuzele n-au mai apărut în gara coloniei. În fiecare zi, un tren de marfă cu 20 de vagoane încărcate cu cărbune coboară spre comună și de acolo spre termocentrala de la Doicești, trenul încărcat întîlnindu-se cu garnitura goală pe undeva pe drum, pe la Moreni. Cei din Filipești țin Doiceștii cu cărbune și mai trimit și în București și în celelalte orașe pentru sobele oamenilor. Ani la rînd au fost mina numărul unu a țării. Un perete întreg s-ar putea acoperi cu ordine și medalii, cu diplome și distincții primite pentru miile de trenuri încărcate, pornite din această gară curată, umbrită de coroanele plutelor bătrîne și groase și ale stejarilor stufoși și înalți. Curios e faptul că aici mine-ritul nu prea are tradiția plină de ecouri a Văii Jiului. Istoria cărbunelui de la Filipeștii de Pădure începe în cîteva pagini. În anii războiului, țărării mai săpau pe Valea Palanca pentru cîteva roabe cu cărbune pentru încălzit soba și fierț mămăliga. Spre sfîrșitul războiului, căile ferate, interesate de materie pentru damful locomotivelor, au început să prospecteze terenul și să deschidă o mină care avea să producă abia în 1948, dar nu scoate mai mult cărbune decît escavează într-o singură zi Niță și Stoian la un loc cu nevestele lor. Abia de prin anii 1970, Filipeștii de Pădure au apucat să dea sute de mii de tone pe an. Au fost vremuri în care erau considerați campionii cărbunelui, cînd toate listele începeau cu ei, cînd s-a născut și celebra poveste cu circiumarii. Într-un anume loc și fără să știe și să se gîndească prea mult, un responsabil de restaurant ar fi zis, ce mineri, mare lucru să pui mina pe-o unealtă și să încarci un vagonet! Orice om în toată firea își face asta cît aj bate din palme. Și s-a găsit cineva cu o idee de ispravă. I-a adunat pe responsabili în două autobuze, i-a avertizat că participă la o mică excursie obligatorie și a oprit mașina exact în curtea minei din Filipeștii de Pădure. Au fost duși la lămpărie, omul de

serviciu le-a pus în brațe o mască și o lampă, împreună cu cizmele, salopeta și cască de mineri și le-a arătat vestiarul. În cel mult o jumătate de ceas responsabili de restaurante mărșăluiau prin galerii, cu capul strîns între umeri, privind cu coada ochiului la pereții umezi, pe care se prelingeau șuvoaie de apă, ascultînd cu groază ecoul propriilor pași și simțînd o nevoie sinceră de a se țîna de mină ca în copilărie. Au ajuns și pe galerii strîmte, aproape obturate de cărbune au văzut și un orizont de lucru, unde bărbați mai scunzi și mai subțiri decît ei perforau pereții și încărcău vagoanele, au simțit cum li se umezesc hainele și cum îi înecă transpirația și s-au rugat să fie scoși la lumină, unul dintre ei spunînd că din acel moment, cînd va vedea un mineri pe trotuarul opus sau pe cealaltă parte a parcului își va scoate pălăria și dacă acesta va poposi în restaurantul său va face gol în jurul mesei și îl va lăsa să-și mînină bucatele în liniște.

Am intrat la director. Un birou plin, în care se discuta aprins. Înalt, albit, cu ochelari și vorbind agitat, inginerul Tudor. De ce n-au scos toată apa de la orizontul cutare? au venit arăturile?, să monteze utilajul! am întîlnit ieri dimineață un derbedeu care voia să intre fără mască! Am întrebă și eu de Cernat. Care Cernat, a sărit directorul aproape enervat de încă un subiect. Nicolae, unul de pe lîngă Ploiești. Ingerul Tudor s-a lăsat pe spatele scaunului și a zis, voi vă mai aduceți aminte de Cernat, brigadierul? Ceilalți zîmbesc și exclamă felurit ca să confirme o amintire plăcută. A fost unul dintre cei mai buni oameni ai noștri. A lucrat aproape treizeci de ani în această mină. Cred că a scos vreo cîteva trenuri cu cărbune. Și le-am spus povestea.

Plecînd din București, am oprit o mașină de ocazie. De pe marginea șoselei ne-am aruncat cîteva într-un autoturism de Prahova. Am întrebă cum se ajunge la Filipeștii de Pădure? Un bărbat la cincizeci de ani, cu șapcă, ținîndu-și în brațe o servietă burdușită s-a întors spre mine și mi-a explicat drumul cel mai simplu. Și ce vrei să faci acolo, te angajezi, m-a întrebă el. Nu știu pentru ce am spus da. M-a măsurat preț de cîteva minute, poate chiar pînă la Săftica. Nu era nici încîntat nici dezamăgit. Dragul meu, știi ce-i aia o mină? Am spus nu. Eu am lucrat la Filipești

Cea mai veche mină a Filipeștilor

și după treizeci de ani aș putea să-ți spun că nu-i o joacă. Bănuiesc, am spus. E o muncă grea, tare grea. Te scoli cu noaptea în cap, faci drumul până acolo, îți măninci porția, fugi la vestiar, te schimbi, îți iei merindea, te duci la lămpărie, îți lași marca și-ți iei masca și lampa și te pui pe drum, cu trenul, până în abataj. Și acolo nu te duci la odihnă. Pui mina pe unelte, pe lopată, pe perforator și-i dai zor. Și după patru ore te așezi la masă. Știi ce gust au bucatele, când le meriți. Nici de cărbune, nici de parfum. Ai impresia nu știu cum să-ți explic că simți doar piinea. Atunci îți guști viața. Ești întreg, nu te dă nimeni la o parte și nu te deranjează în tunicul. Oricine ți-ar zice ceva l-ai simți mai slab și mai fără putere. Și te simți cineva și când ieși afară și spui de unde vii se uită la tine cu respect.

Uite, ți-aș lăsa adresa mea și ți-aș fi recunoscător dacă mi-ai trimite o carte poștală cu câteva rânduri. Să aflu și eu cum o duc și ce mai fac.

Le-am povestit discuția purtată cu pensionarul autostopist. Fusese la București să-și cumpere stopuri și becuri pentru autoturismul lui vechi de aproape 15 ani, o marcă veche și depășită la care ținea ca la ochii din cap. Un neisprăvit îl tamponase din spate și îi șifonase automobilul, dar țaranul-miner în loc să se revolte îl muștrase și-i spusese că s-o descurca. Acum trebuie să mi-o repar și să merg la sapă la porumb, a zis el. Directorul și cei doi ingineri șefi ascultau cu min-

ar trebui mai multe cărți poștale. La lămpărie, tot maiștrul Constantin Hăbudeanu. După accidentul din timpul navei, omul a ieșit din subteran și a trecut la măști și lămpi pentru a-și obloji picioarele. Durerile nu l-au lăsat și a tot umblat pe la doctori. A suportat douăsprezece operații și în aceste zile o îndura pe a treisprezecea. Îi ține locul Iancu Moiceanu, electricianul, cel care a jucat și fotbal la Minerul.

În punctele cele mai fierbinți mina stă pe umerii bărbatilor. Și acolo, înții intră Orbai și Fătu, doi mineri vechi, șefii a două echipe de înaintare. Ei taie drumul spre cărbune. La un moment dat era nevoie de o galerie de 112 metri prin pământ. Dintr-o parte a pornit brigada lui Ion Orbai, de cealaltă oamenii lui Nicolae Fătu. În zece zile, au mers 112 metri pe sub pământ și s-au înfinit. Orbai are 27 de ani de minerit, deși n-a împlinit decât 45 și a venit la Filipești adus de doi cumnați încă de la vîrsta de 17 ani, când nu avea acces în subteran. Și-a făcut o brigadă, cu Bucuroiu, Stanciu și Cizmaru și a devenit unul din specialiștii în săpături de înaintare, mereu de la egal la egal sau la un pas de oamenii conduși de Fătu, socotiți cei mai buni ai minei. Și pe galeările săpate de brigăzile de înaintare, vin tăietorii de cărbune, minerii care lucrează chiar la granița între cunoscut și necunoscut, cei care urmează stratul de cărbune în drumurile sale ciudate rămase după zvircolirile nașterii geologice. Între cei care lucrează

Verești că îi așteaptă la mină. Și au tot venit. Între cei 45 de oameni ciți alcătuiesc brigada lui Banu mulți sînt frați sau veri, cumnați sau tată și fiu și foarte mulți consăneni din zona Sucevei. Fiu de miner, Banu a știut cum să-l aleagă și cum să-și alcătuiască o trupă. În jurul celor bătrîni i-a strîns pe începători. Și de ani de zile stă pe primul loc la numărul vagoanelor de cărbune scoase într-o zi. Anii au trecut și cei bătrîni se pregătesc și ei de retragere. Tot în această toamnă Petre Stancu și Lofian Moroșanu vor ieși la pensie. Începe să se simtă ce înseamnă să dai trenurilor 13 000 de tone încărcătură într-o singură lună. Tot pe aproape, la cărbunele măsurat în tone și trenuri, se află și cei din brigada lui Ioan Milu, fost coleg cu Cernat la stația de salvare. Și dintre ai săi s-au pensionat Vasile Anca și Nicolae Nițescu. Cine se pensionează de la mină poate spune că a cîștigat un război pe care l-a purtat în subteran cel puțin trei decenii. E cea mai elocventă dovadă de bărbăție. Cei slabi la caracter sau la trup nu apucă solemnitatea despărțirii de această profesie. Pleacă singuri sau sînt chemați și li se înmînează hîrtia de lichidare. Doi din copiii lui Milu lucrează tot în mină. Unul în subteran, celălalt într-un atelier. Maria Milu, nevasta brigadierului, lucrează tot la mină. Patru oameni dintr-o casă pleacă zilnic la marea bătaie a cărbunelui, iar după-amiaza redevin țărani la Filipești, unde au vacă, oi, capre, păsări și porumbei. Și Milu

Ambițiile constructorilor de nave

În ziua cînd am fost oaspete al ÎNTEPRINDERII MECANO-NAVALE CONSTANȚA, de la una din danele marelui port maritim se desprindea, pentru a pleca în prima sa cursă de exploatare comercială — ce avea să o ducă în îndepărtatul port brazilian Tubarao, mineralierul „Comănești” — nava „amiral” a flotei noastre maritime care, după trecerea cu succes a probelor de marș în largul Mării Negre, primea acum și certificatul de navigație pe oceanul planetar. 12 mai, 1989, să reținem această dată pentru că, neîndoielnic, ea va reprezenta un moment de referință în istoria construcțiilor navale din țara noastră.

Nimic mai legitim deci, decât a-l întreba pe maistrul Gheorghe Georgescu, secretarul comitetului de partid, cu ce sînt prezenți colegii săi de muncă, cei 2180 de angajați ai Întreprinderii mecano-navale din Constanța, pe această cea mai mare navă a flotei cu tricolorul la catarg.

— Desigur, „Comănești” reprezintă mai înainte de toate, o prestigioasă realizare a celor ce muncesc la Întreprinderea de construcții navale Constanța, dar putem spune într-adevăr că și noi am contribuit, alături de multe, foarte multe ale unității ale industriei constructoare de mașini, electrotehnice și electronice la plămădirea acestei nave, pe care se poate scrie aproape 100 la sută „made in Romania”.

Pot menționa, așa, din memorie, că la noi au fost produse pentru „Comănești”: agregatul de amorsare pompe balast cu debit de 2×600 m.c./h, caldarinele cu combustibil și recuperator, armăturile pentru uriașul lanț de ancoră, pompele centrifugale de apă dulce și sărată, schimbătoare de căldură, incineratorul naval, agregatul de stîns incendii de tip Mopsin și altele.

Sînt dator să precizez că producem asemenea instalații și utilaje pentru toate șantierele navale din țară, deci ele se regăsesc și pe alte nave cu însemnele „NAVROM”.

— Cînd am întrebat de dv. la intrare, ni s-a răspuns cu o altă întrebare: „care Georgescu? Sînt doi, unul este șeful secției sculărie, celălalt, „juniorul” este sculer-matrițer”.

— Da, este vorba de fiul meu, dar să știți că tradiția muncii în familie, a fiilor și fiicelor care-și urmează părinții pe poarta fabricii, atunci cînd au ajuns la vîrsta muncii, este la noi aproape ceva normal, obișnuit. La fel vi se va răspunde și cînd veți întreba de Gheorghe Vătafu, care și-a adus în întreprindere pe cele două fete, de Dumitru Tiberiu, Gheorghe Gheorghe, Ion Pavia, Neagu Eremia, Dumitru Curelea, Apostol Vășii, Paul Grigorencu, de soții Bocai, Ion și Tinca — ambii muncitori de mare nădejde ai întreprinderii noastre. Și lista nu se oprește aici...

Față de 1960 cînd am venit aici, unitatea s-a schimbat radical, parcurgînd drumul de la un atelier meșteșugăresc, la o uzină complexă, dotată cu utilaje și instalații de înaltă productivitate; tot ceea ce vedeți este creat după 1972, în întregul său întreprinderea reprezentînd o grăitoare expresie a politicii înțelepte de industrializare a partidului nostru, a concepției vizionare geniale a secretaru-

lui său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu de creare a unor puternici pivoți industriali în fiecare localitate a patriei. Amplasată pe platforma industrială modernă a Constanței, întreprinderea noastră este astăzi înconjurată de numeroase alte unități producătoare de bunuri materiale, industriale și de consum care, laolaltă, dau dimensiunea unei puteri economice a unui județ ce reprezenta în trecutul nu prea îndepărtat o „pată albă” pe harta economică — industrială a patriei.

— Reprezentați o întreprindere relativ nouă și cu toate acestea constat că, introducerea noului, modernizarea fluxurilor tehnologice constituie o preocupare de căpătîi. Îmi spuneți mai devreme că recent, plenara comitetului de partid pe întreprindere a abordat chiar această temă stringentă...

— Nici nu se poate altfel, pentru că riști „să rămii de căruță!” Ne învață secretarul general al partidului și ne reamintește mereu că, racordarea la tot ceea ce este nou, aplicarea cu consecvență a cuceririlor științei și tehnicii contemporane constituie criteriul esențial al progresului, al rentabilizării continue, al raportării la eficiență. Pot afirma că la I.M.N. s-a creat în această direcție o puternică emulație susținută de toți cei 760 de comuniști din organizațiile de partid.

În primele rânduri ale promovării noului se numără tinerii specialiști cum sînt inginerii: Paul Sesovici, Ion Dumitrache — ambii șefi de secție, Gheorghe Coșereanu, Mihai Schiler și alții. Poate că nu ar fi de prisos să amintesc aici că președintele comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor, ing. Liviu Bota, este și el din întreprinderea noastră. Pentru a vorbi la concret menționez că, în acest an ne-am propus o serie întreagă de măsuri de modernizare ce prevăd, în esență, creșterea productivității muncii cu 880 lei pe fiecare om al muncii, prelucrarea automată a unor date pe calculatorul electronic, extinderea automatizării în sudură, reducerea consumurilor de materii prime și energie. Transpunem în viață tot în cursul acestui an — de pe acum el este în mare parte realizat — și un ambițios program de asimilări pentru: caldarine, agregate de amorsare, flotoare, pompe centrifugale, etc.

Dar noutatea anului productiv 1989, pe care vă rog s-o notați, este alta: colectivul întreprinderii noastre a decis să răspundă și să se implice ferm în eforturile șantierei navale din țară pentru repararea diverselor nave fluviale și maritime, astfel încît, mai mult de 10 la sută din producția globală totală a anului o vor reprezenta piesele de schimb, subansamblele și instalațiile necesare acestor operații menite să determine scurtarea timpului de staționare la cheu a navelor respective. De asemenea, ne-am angajat să realizăm pentru Centrala nuclearelectrică de la Cernavodă o conductă specială ce încorporează 650 tone metal și care presupune o execuție complexă.

Sînt, iată, cîteva repere ale răspunsului nostru comunist, revoluționar, muncitoresc la imperativele curente ale economiei naționale.

CONSTANTIN ISMĂILEANU. ■

Modernizarea, o garanție pentru mai mult cărbune

drie povestea fostului miner din Tătărani. Ce-ar fi să-i scriem sau să mergem să-i facem o vizită? Și ce „să-i scrieți, am întrebat eu. S-au privit mirați. Chiar, ce să-i scrie? O să-i scriu eu. Mă ajută să aflu cîte ceva despre mină și despre foștii săi camarazi și trimit cîteva rânduri. Dar ce-i spun? Că de cînd s-a pensionat, cărbunele din stratele superioare, cel în care a tăiat atîția ani e pe terminate? Cu tehnologii moderne, ortacii săi au coborît la alte orizonturi, mult mai adînci, unde, sub pinza de apă freatică se scoate același lignit de mare putere calorică. Dar cu eforturi îndoit. Nu mai e ca în anii optzeci și cinci cînd mina era cap de listă pe țară la extracții și la decorații. E chiar mai greu. Dar se lucrează, la alte secțoare. Cele vechi sînt în epuizare. Cele noi, cîmpurile subterane în care se va săpa se numesc Măgureni-Tufeni și Cervenă-Iedera. Locul său de muncă va rămîne undeva în pământ, ca un tunel al memoriei. Că modernizarea în subteran continuă și utilajele demontate continuă să sosească spre a fi duse în pământ. Cît îi privește pe foștii săi ortaci,

la desprinderea cărbunelui din încremenirea sa milenară se află un bărbat așezat, negricios, cu voce dulce, de moldovean. I se spune „la bani mulți”. Cei care alcătuiesc și acum brigada lui Gheorghe Banu sînt porecliți „la bani mulți”. Cu Banu se muncește nu se stă de vorbă. Știi cînd vii, nu cînd pleci. Programul e program numai pentru zilele obișnuite. Cînd se întîmplă ceva, Banu se uită la ceas, spune că-i vremea de plecat acasă, să nu ne pierdem timpul, iar tu și tu și tu și tu rămîneți să vedem care-i situația. Se lucrează într-un ritm greu de imaginat. Cei care pleacă au o nelămurire. Pe ei de ce nu i-a reținut? E în mină și mai ales în această brigadă o bătaie pentru tone, pentru valoarea postului. Cînd cei de „la bani mulți” depășesc de 300 de lei beneficiul unei zile, atunci vagoanele se umplu mai repede, combina de forat în subteran se încălzește ca o mașină de cafea, iar ei socotesc că și-au făcut datoria. Gheorghe Banu are experiența Văii Jiului. Dar a venit la Filipeștii de Pădure în căutarea unui loc care să semene cu cel de acasă din Suceava. Și a început să le trimită scrisori alor săi din

spune, nu e casă de miner fără gospodărie, fără un trandafir și fără mușcate în ferestră. Dacă l-aș vedea pe Cernat l-aș întreba ce flori crește de cînd a ieșit la pensie! Noi ne întîlneam la stația de salvare și mai stăteam de povești. Acum a venit vremea să avem ce ne aminti, să ne bucurăm de ce-am făcut și să vedem de casă și copii! Într-un fel îl învidiez pe Cernat că are liniște și în altul îl compătimește că este atît de departe de noi. Parcă ți se rupe sufletul cînd nu știi ce fac oamenii lîngă care ai trăit o viață. Dar dacă stau să mă gîndesc, ce e nou pe aici? Noi facem același lucru ca și cei de la început, de acum patruzeci de ani. Scoatem cărbune!

Care sînt noutățile de scris într-o carte poștală pentru un pensionar care nu mai știe mare lucru despre ortacii săi? Pînă la urmă vestile nu sînt prea multe. S-a mai schimbat lumea, au mai apărut utilaje și aparate, dar noutatea cea veche într-o mină atît de celebră ca Filipeștii de Pădure este aceeași. Oamenii scot cărbune.

C. NISTORESCU ■

Vreme bună, culturi frumoase, oameni harnici pe cimp

Fotografie de ELENA GHERA

Sesiunea de vară a țăranilor

Ce fac țăranii între două campanii? Evident, pregătesc viitoarea campanie! Între campania de primăvară și cea din vară, între un aprilie febril al așteptării ploilor și un iunie torid, înfierbîntat de dogoarea griului, există o perioadă frumoasă, luna mai, luna cireșelor și luna vînturilor line, a celor mai frumoase promisiuni. Pulsul muncilor de primăvară cunoaște în această lună o așezare, o temeinicie: sămînța din pămînt a încolțit, pămîntul și-a făcut datoria și a răspuns, de-aici încolo aproape totul depinde numai de om.

Pe cele 3 112 ha suprafață arabilă a C.A.P.-ului Joița s-a terminat prașila la majoritatea culturilor, atît cea mecanică cît și cea manuală. După o doză de îngrășămînt aplicată odată cu sămînțatul, prașila este tocmai un prilej bun cînd pămîntul scormonit mai poate asimila o porție de îngrășămînt, astfel încît prin minime treceri mecanice peste ogoare să se trateze culturile cu maximum de operații și eficacitate. Se poate cîștiga astfel la producție făcîndu-se economie de forță de muncă, de combustibil și timp. Sintetizînd operațiile, combinîndu-le, raționalizîndu-le, acolo unde inteligența pune umărul, dă și pămîntul rod din plin.

La cartofi s-a prășit de două ori manual. Lanurile de cartofi ale C.A.P. Joița sînt înalte și viguroase, de un verde întunecat care așteaptă deschiderea florilor albe, sub supravegherea oamenilor: gîndacul de Colorado n-a apărut încă, dar oamenii sînt pregătiți să-l trateze astfel încît tuberculii acestor lanuri să întîmpine lumina începutului verii cu sănătatea lor culeasă din adînc, în întuneric. Se lucrează la porumb, mecanic și manual. Pe tarla-le „Ciovricea stîngă” și „dreaptă”, la „12 frați”, la „Găman” duduie nouă cultivate și 950 de brațe de muncă în puterea și hărnicia cărora stă întreaga recoltă viitoare. Pe cele patru ferme ale C.A.P.-ului, în Joița, Cosoba, Bicu și Săbăreni oamenii sprijină pe spatele lor lumina, aplecați cum i-am văzut asupra pămîntului, cu sapa în mîini, înaintînd cu mîgălă de-a lungul șirurilor nesfîrșite, pîrînd ca și aceste rînduri curate de porumb, de floarea-soarelui, de sfeclă să se desprindă din propriul lor trup, înaintînd spre orizont, ca niște fire de păianjen har-

nic care se grăbește, inventîndu-și înainte drumul. Cimpurile largi și întinse ca niște table uriașe de masă, presărate cu oameni muncitori, de-a lungul și de-a latul lor, în lumina limpede a zilei, dau un sentiment de statornicie, de rost adînc al unui sens care a găsit întotdeauna omul aplecat deasupra pămîntului, pe unealta sa, într-o istorie care — atunci cînd a fost pașnică —, s-a numit cu siguranță agricultură.

Specificul acestei luni, pe lîngă muncile de întreținere și recoltare a primelor furaje, îl dau inclusiv pregătirile pentru campania tot mai apropiată a recoltării păioaselor. Anul acesta, campania de vară va începe mai devreme cu două săptămîni, dacă timpul se menține în continuare frumos: verdele griului își apleacă deja în holde cumpăna spre galben, virful spicei începe să dobindească acea aromă aurie, bună prevestitoare de cuprul marilor călduri din care iese piinea. Încă de pe acum se dă „alarmă” în secțiile de mecanizare. La nivelul CUASC-ului Bolintin, tînărul său organizator, Constantin Corbu are pretenții ceva mai ridicate de la mecanizare: nu se va mulțumi cu o recepție formală ci va constitui la nivelul CUASC-ului o comisie cuprînzînd principalele cadre de conducere de specialitate și vor trece mecanismele prin „proba boabelor”. „Adică nu ne mai mulțumim să ne spună c-a reparat-o, precizează Constantin Corbu, să vedem dacă merge și cum merge! Abia punînd mașina la treabă, începe să-și arate calitățile. Problema cea mare e a recuperării oricărui pierderi po-

sibile. Cum se face de obicei? Intrăm la orz, vedem ce hibe au combinele și le reparăm din mers să fim cu ele țais la griu. Nu mai ține! Noi vrem să mergem și la orz ca la griu. Nu putem pierde nimic. Absolut nimic, înțelegi?”

Noi înțelegem. Treaba e să înțeleagă și cei care repară mecanismele astfel încît să se intre în campania păioaselor cu „ceasornice” care nu iartă să se risipească secunda utilă în hambarul țării a fiecărui bob!

Concomitent cu probele prin care sînt trecute mașinile, se instruiesc în această perioadă și oamenii, ca niște mașinării mai complicate care manevrează mașinile, astfel încît să intre în fluxul specific al campaniei de vară pregătiți, atît din punct de vedere tehnologic cît și psihic. Atelierele de reparații trebuie și ele să funcționeze ca și camerele de gardă ale spitalelor de urgență, gata să intervină la orice apel, să nu stagneze din cauza lor ritmicitatea muncilor de campanie, recoltatul, aratul, sămînțatul culturilor duble.

Aceeași stare bună de alertă trebuie să cuprîndă funcționarea utilajelor de eliberare a pămîntului în urma recoltatului păioaselor, presa de baloți MAC și agregatele PAC ce transportă grămezile de baloți lăsate pe cîmp. În condițiile campaniei există tot interesul să se grăbească eliberatul pentru asigurarea succesului la culturile duble. Întreaga suprafață de orz, de exemplu, se va sămîna cu cultura dublă de porumb pentru boabe, porumb siloz și legume. E un ciclu de munci și operații care se intercondiționează și care abia luate în buna lor ordine funcțională dau vectorul unic al succesului de ansamblu.

Așa cum orice examen este precedat de o sesiune de pregătire care îi condiționează hotărîtor eficacitatea, luna mai este în agricultură sesiunea de pregătire a campaniei de vară.

ION ZUBAȘCU

Să îngrijești animalul, nu cireada

Printre unitățile agricole din județul Alba, Cooperativa Agricolă de Producție Vințu de Jos se bucură de un bun renume, îndeosebi pentru sectorul său vegetal unde an de an se obțin producții constante bune. De fapt, drept ar fi să spunem mai degrabă foarte bune, de vreme ce anul trecut, la griu de pildă, s-au realizat 8 018 kg griu la hectar. În aceste condiții este firească întrebarea: cum merge într-o asemenea unitate sectorul zootehnic?

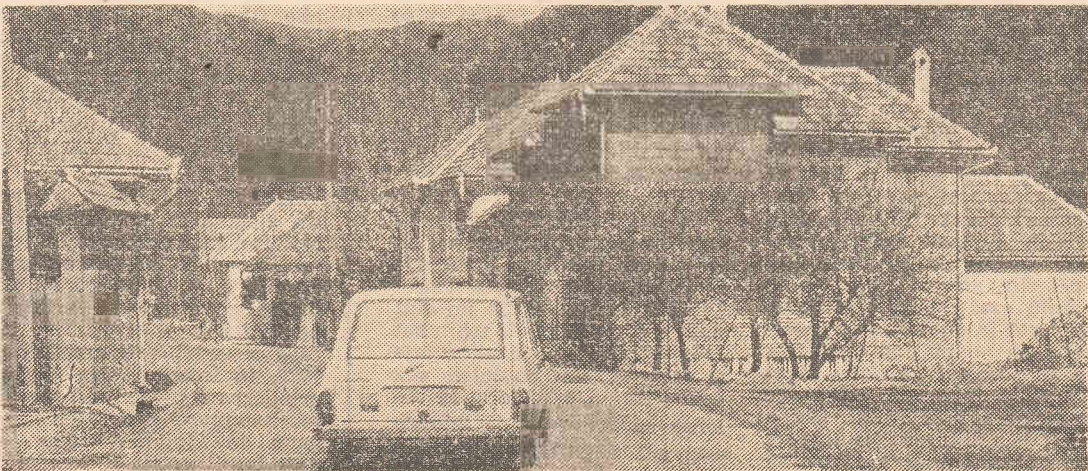
Tînărul șef de fermă Nicolae Pienaru, om al comunei, școlit la Cluj-Napoca și întors apoi printre ai lui să facă dovada că n-a învățat degeaba, îmi răspunde fără ezitare: „Sectorul zootehnic este pîca turnantă a oricărei unități agricole. De aici se vede cum se muncește în întreaga unitate. Practic, dacă ai un sector vegetal bun, nu poți să obții rezultate mediocre în zootehnie. Desigur, cu condiția să fii în stare să valorifici resursele de care dispui”. Nu știam dacă a rostit asemenea afirmații spre lauda lui, sau a soției sale, Angela, care este inginerul șef al cooperativei. Ceva mai tirziu mi-a mărturisit că, înaintea lui, meritele sînt ale Angelei și, cu mult înaintea lor, sînt ale cooperativelor. „Am 27 de oameni în ferma zootehnică și fiecare îngrijește cam 100 de bovine pe an. Majoritatea dintre acești oameni lucrează de 25 de ani aici, deși în Alba Iulia, la numai 11 km distanță, s-a dezvoltat în această perioadă o puternică industrie. Iar dacă au rămas, înseamnă nu numai că și-au păstrat neatinșă dragostea de meserie, ci și că realizează aici venituri corespunzătoare. Mai

mult ca la orice țîn la acești oameni în care am deplină încredere că-și fac conștiincios datoria. Dacă aș lipsi chiar și două săptămîni, fiecare știe ce are de făcut și n-aș avea nici o temere că la întoarcere aș găsi lucrurile altfel decît le-am lăsat”. Majoritatea sînt femei, trecute de prima tinerețe. Le-am văzut în postură de adevărați cow-boys strînind cu biciul năvălașele animale care, obișnuite cu boxele lor, refuzau cu încăpăținare să-și mute sălașul. Întîmplarea a făcut ca în zilele precedente să se livreze un nou lot finisat la export, iar acum avea loc transferul tuturor animalelor, din aproape în aproape, spre grajdurile de finisare. Operația are loc de cîteva ori pe an și este cea mai complicată și, totodată, printre cele mai importante din întregul proces de îngrășare a cărui durată este de circa 600 de zile, pînă cînd animalele ating greutatea de tăiere de minimum 400 kg. „La urma urmei, de ce trebuie să le mutați dintr-un grajd în altul?” l-am întrebat pe inginerul Pienaru. În lot de răspuns, m-a condus la primul grajd. Aici se aflau, în boxe, primii intrați în ciclul de îngrășare: viței achiziționați de la cooperativele agricole. Teoretic, fiecare ar fi trebuit să aibă minimum 100 kg, dar practic... „Nu puteam refuza cumpărarea lor chiar și sub această greutate limită. Știm că multe unități au probleme și pînă la urmă toate animalele trebuie valorificate”. Așa se face că, încă din start, competiția spre atingerea celor 400 kg pornește inegală.

— Vedeți, genetica spune că genotipul este fenotipul plus condițiile de mediu. Viței vin la îngrășare cu fenotip diferit, din condiții de mediu diferite. Sarcina noastră este să le asigurăm aici condiții de mediu, în primul rînd de hrană, cît mai bune, dar diferențiate în permanentă, în funcție de starea fiziologică în care se află la un moment dat animalul. Căci a da hrană multă unui animal cu fenotip slab sau cu stare fiziologică proastă, înseamnă risipă. De aceea, la intervale de timp trebuie mereu să lotizăm animalele, mutîndu-le în grajduri corespunzătoare ca amenajare interioară, iar în cadrul aceluiași grajd grupîndu-le în boxe diferite, care să permită hrănirea diferențiată.

— Și care ar fi criteriile?

— În primul rînd greutatea,

Șugag, o comună cu rezonanță istorică din județul Alba trăind ora innoirilor arhitectonice

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

vîrsta și sănătatea. Veți vedea în clasele mari „repetenți” cărora le-au crescut bine coarnele, semn că au depășit cu un an-doi vîrsta generației lor. Din păcate, acești repetenți sînt definitiv pierduți în competiția pentru 400 kg și trebuie tratați ca atare. Apoi, un alt criteriu, ar fi cel al afinității.

— Cum adică ?

— Animalele au un puternic instinct de proprietate. Dacă bați un animal într-o boxă și apoi îl bați pe un altul, primul îl bate pe al doilea, chiar dacă el este mai mic și ultimul mai mare. Acesta nici măcar nu reacționează, se izolează și nu mîncîcă.

— Și, totuși, pînă la urmă, cea mai importantă este furajarea.

— Cu atît mai mult în condițiile în care trebuie s-o realizezi fără concentrate. Ea naște o serie de dificultăți în obținerea unui spor zilnic de greutate ridicat. De aceea am fost foarte surprins cînd, participînd în urmă cu doi ani la o sesiune de comunicări științifice pe probleme de zootehnie, nu am putut asculta nici măcar o singură lucrare care să abordeze furajarea în aceste condiții.

— Cum se rezolvă totuși ea la Vinu de Jos ?

— Cu oarecare știință, atît cît avem, și cu ceva mai mult efort organizatoric și de inițiativă și cu resursele pe care le producem ca efect al acestui efort.

— Vreți să fiți mai concret ?

— Ca în orice unitate, baza furajeră este silozul. Problema este să înnobiezi acest siloz. De pildă, știința spune că specificul bovinei este să transforme azotul în proteine. Tehnologia oferă o soluție : fabricarea de uree retardată (uroprot) și amestecarea ei în siloz. În acest fel, hrana fiecărui animal se îmbogățește cu 100 grame proteină digestibilă pe zi. Cei mai mulți nu folosesc însă acest procedeu din teamă, căci aplicarea sa cere multă atenție și pricepere. Altfel pot avea loc îmbolnăviri sau chiar mortalități la animale. Eu am în unitate un om, pe Drăgan Ilie, care întrupează aceste două calități, fiind un adevărat specialist în prepararea uroprotului și a furajelor cu uroprot. Sintem singurii în județ care avem o instalație de producere a uroprotului.

— Din ce preparați uroprotul ?

— La baza preparării sale stă corindonul, o plantă medicinală. După ce Plafarul extrage substanțele care îl interesează, noi folosim deșeurile care au un conținut mare de grăsimi. Cultivăm în unitate circa 100 ha cu corindon, pe care-l valorificăm astfel de două ori.

— Cu ce altceva mai îmbogățiți silozul ?

— Cu lactosil, un produs realizat pe baza unei tehnologii puse la punct de specialiștii de la Balotești.

— Pînă la urmă, valoarea oricărei inițiative se măsoară prin efecte. Care sînt acestea la îngrășătoria de bovine din Vinu de Jos ?

— Mai întîi faptul că reușim să obținem un spor zilnic mediu de 500 grame pe animal, ceea ce zic că nu e puțin în condițiile furajării fără concentrate. Apoi faptul că pe primele 4 luni ale acestui an am livrat 122 tone de carne, față de un plan anual de 256 tone. În fine, și poate cel mai important — faptul că sintem o unitate rentabilă. N-am avut niciodată datorii. Am mers dintotdeauna pe autofinanțare. Ne-am ferit să luăm credite, chiar dacă am dorit poate să facem sectorul zootehnic mai arătos pe dinafară. Dar, zic eu, important este ce-i înăuntru !

VIRGIL SIMION ■

Pășunea a așternut covor de clorofilă în prispa munților. Firul de iarbă s-a înălțat voinic îmbrățișînd răsufarea animalelor, aplecată asupra lui parcă de cînd lumea. La poalele Postăvarului, pe sute de hectare, crește un gazon mătăsoș care poate stîrni invidia oricărui stadion cu firmă de pe glob. Laboratorul verde al Institutului de Cercetare și Producție pentru Cultura Pajiștilor Brașov. Din loc în loc, pete alb-cărămizii alunecă pe mocheta vegetală. Vaci din rasa Bălțată Românească. Sînt un fel de teste vii ale calității pășunii. Ugerile, atîngînd aproape creștetul ierbii încît le-ar fi necesare sutiene, rotunjite de lapte mai să umpli o canistră, arată că plantele furajere sînt de nota zece. Un peisaj la concurență cu pliantele turistice ale Elveției. Directorul unei firme din Anglia, venit în acea dimineață în institutul brașovean să se documenteze asupra soiurilor noi de graminee și leguminoase atît de eficient convertite în lapte și carne, a rostit pe nerăsuflăte : wonderful. Cînd a plecat, știa să pronunțe în română Țara Birsei și Timpa.

Un vînt călduț de mai răsofiește firele de iarbă. Și amintirile directorului Vasile Cardașol. De fel dintr-un sat din preajma Ploieștiului, unde plutește mai mult miros de octani, a fost firesc să-și îndrepte pașii de adolescent spre Rafinăria Brazi. Reparat de aparate de măsură în schimbul unu, seralist la liceu în schimbul doi. Mîncea electrotehnica pe plîne. Într-o seară, după o teză la Biologie scrisă ca la carte, un coleg îi zice : „Ce-ar fi să dăm la Agronomie ?”. Într-o doară, ca „hai la o bere”. „În noaptea aceea am visat numai lunca Teleajenului, zilele copilăriei cu vitele la păscut și zbenguiala prin iarbă. Am început să port tot timpul cartea de Botanică la mine. Așa am intrat al treizecelea”. Viața cu meandrele ei ! Deși lucrarea de diplomă răscolise domeniul captivant al cartofului, cînd a citit pe lista cu repartiții numele institutului de pajiști, unicul din țară, nu a mai stat o clipă pe gînduri. Peste cîteva zile, proaspătul stagiar se urca în trenul spre Brașov. „Am înțeles de la regretatul profesor Gh. Anghel că știința pajiștilor reprezintă una dintre cele mai pretentioase ramuri ale agriculturii. Pășunea, cultura cea mai răspîndită, confruntată cu diferite condiții pedoclimatice, este un mozaic de specii vechi de milenii. Trebuiau îmbunătățite genetic, valorificate superior. Semîne-

le mici, dificil de cultivat uniform, îți oferă un teren fertil pentru cercetare”. Teza lui de doctorat aduce interpretări noi asupra relației dintre iarbă și umiditatea solului, abordează ecologia pășunii. Pleacă la o specializare în Elveția, țara cu cele mai renumite pajiști alpine. Acolo se gîndește tot timpul cum să facă mai mînoasă iarbă verde, verde de acasă. La întoarcere, împreună cu Mircea Proca, Iosif Razec, Ion Breazu, Ion Speianu, Ion Hermeneanu și alți specialiști tineri din institut face cercetări fructuoase privind ameliorarea semînelor și producerea de verigi superioare de graminee și leguminoase perene.

De aici începe industria laptelui

GRUP DE VACI RECORDISTE DIN RASA BALTATA ROMANEASCA PE PASUNE

Se pun la punct tehnologii îmbunătățite de cultivare și folosire rațională a pajiștilor, de mecanizare a lucrărilor. Acum 15 ani, în institut au fost aduse cîteva zeci de vaci Siementhal. Acum, aici, s-a creat o linie de Bălțată Românească, avînd ca tată taurul Senator, născut pe aceste meleaguri. Cele 120 de vaci din totalul de 250 tineret taurin depășesc acum calitățile exemplarelor inițiale din import, avînd un potențial genetic de 6 000 litri de lapte. „Un agronom se respectă numai dacă creează și un sector zootehnic de performanță, spune. Ameliorarea plantelor furajere reprezintă factorul determinant al producțiilor ridicate de lapte, carne, lînă. După acestea se judecă pînă la urmă munca noastră, căci finul nu este un produs finit”.

De nouă ani este director. Pe ușa i se poate citi programul : între 7 și 15 — cercetare, de la 15 la 16, activitate

de conducere. Orelle suplimentare pînă la asfințitul soarelui nu sînt așiate. Cea mai mare bucurie a lui Vasile Cardașol ? „Cînd foștii mei profesori români și cei elvețieni din perioada de specializare au venit la Brașov și au văzut pajiștile noastre și vacile coloși de 750 kg, natalitate 85% și producție de peste 5 000 de litri de lapte ne-au bătut cu admirație pe umăr. Am alergat într-o zi o mie de kilometri cu Aro căci nu se mai săturau să viziteze pășunile institutului”.

Ne afundăm pașii pînă la glezne în iarbă deasă, cu înălțime uniformă ca după o tunsoare plastică. Parcă na-

ce : reducerea la jumătate a acidității prin doze de praf de var și agrocalcar, fertilizarea cu 20—40 t/ha îngrășăminte organice, două discuii perpendiculare, urmate de arătură la 18—22 cm, nivlare și tăvălugire, explică V. Cardașol. Un întreg ritual științific. Toată lumea crede că pășunea, veche de cînd lumea, crește oricum, doar în grija naturii. Se înșală ! Valorificarea ei superioară se poate face numai pe baze științifice, aplicîndu-i o toaletă specifică, nuanțată. Pentru pășunile naturale, întinse pe 4 milioane de hectare, s-au stabilit formule de fertilizare cu diferite rapoarte de îngrășăminte pe bază de azot, fosfor, potasiu. S-au înmulțit astfel speciile valoroase, obținîndu-se peste 30 tone de masă verde la hectar”.

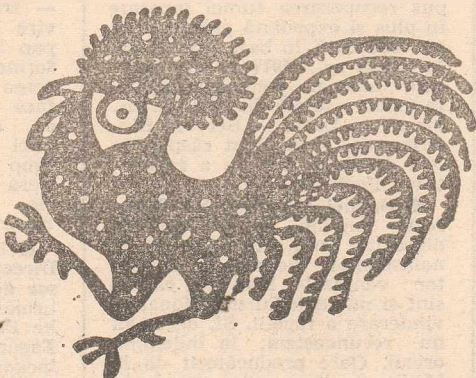
Migălînd la modelarea eredității, specialiștii brașoveni au creat 25 de soiuri noi de plante furajere de mare productivitate, rezistente la boli, dăunători, ger, cu perenitate crescută, de 7—10 ani, unele tardive, altele precoce, ca animalele să aibă la dispoziție cît mai mult timp iarbă crudă. Pe pajiște, nimic nu se mai desfășoară la întîmplare. Pășunatul arhaic s-a înlocuit cu unul științific, supus rigoriilor cifrelor. Se știe exact cînd se intră cu tăișul coasei, cînd se „recoltează” cu rumegătoarele. „Începerea pășunatului la o înălțime a firului de iarbă de 15—20 cm înseamnă o conversie ridicată în carne, lapte, lînă. Dacă se întîrzie și animalele se hrănesc cu plante cu o statură mai mare de 20 cm, adică îmbătrînite, asimilarea e incompletă, sporul în greutate scade cu peste 100 kg carne la hectar și, în plus, se creează condiții favorabile înmulțirii speciilor nevaloroase”.

În preajma grajdurilor, prin adevărate tunele de fin, circulă șuvoaie de aer. Se montează captatoare solare pentru a storce căldura din perpendicularele fierbinți ale astrului zilei și a o folosi la aerisirea finarelor. „S-a constatat că o astfel de uscăre forțată conduce la un procent mai ridicat cu 2—4 de proteine în furaje, la un fin mai consistent. Astfel se salvează 120 kg de proteină la un hectar, echivalentul a 1 200 kg porumb boabe. Prin această protecție a conținutului de proteină în procesul de preparare și conservare a furajelor se diminuează concurența om-animal în folosirea cerealelor”.

Oameni care sădesc zilnic inimă și idei în iarbă verde, verde de acasă.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Cocoșul de Hurez

Devenit tradițional, Tîrgul ceramicii populare românești reunește la ediția din acest an, cea de-a XIX-a, creatori de pe tot cuprînsul țării, într-o manifestare de amploare, care depășește cu mult caracterul de tîrg, în accepțiunea sa tradițională. Expoziții, dezbateri pe tema „Utilitar și decorativ în ceramică populară”, spectacole susținute de formații culturale-artistice din localitățile Slătioara, Vaideeni, Tomsani, Costești, Mateești, vizitarea Galeriei de artă

populară din Horezu și multe alte momente care fac din **Cocoșul de Hurez** o manifestare de frunte a creatorilor populari. Deci între 2 și 4 iunie, la Horezu, în județul Vîlcea, un adevărat festival al ceramicistilor și creatorilor populari. Tîrgul ceramicii populare românești pe lîngă amplele manifestări legate de existența acestui meșteșug ridicat la rangul de artă se constituie într-un prilej de achiziționare a unor piese de reală valoare artistică.

Chirurg fără bisturiu

Nu există mulțumire mai adevărată pentru un chirurg decît o operație executată cu virtuozitate prin care să „externeze” definitiv suferința din viața bolnavului. Doctorul Gabriel Ionescu, șeful clinicii de chirurgie pediatrică din Iași, este și el unul din împătimitii bisturiului. A pus la punct o serie de tehnici operatorii originale : modelarea într-un singur timp a unui nou esofag din peretele stomacului, cu extragerea esofagului lezat, reconstruirea prin secvențe inversate a vîlului palatin, congenital incomplet. Totuși, după atîtea reușite în sala de operații, spune : „Mă bucur cînd descopăr o terapie neoperatorie pentru cazurile soluționate pînă acum doar chirurgical”. Și a făcut tot posibilul să-și ofere astfel de satisfacții. Rezolvă ocluziile (invaginațiile)

intestinale ale sugărilor în zece minute doar printr-o insuflare de aer, evitînd astfel o intervenție chirurgicală masivă. Împreună cu doctor Cezar Daniil practică o metodă inedită în embolizarea splenică făcînd să circule un cateter prin artera femurală, aortă, artera splenică cu injectare de alcool absolut. Astfel, se renunță la scoaterea splinei cu rol atît de important în apărarea organismului împotriva infecțiilor. Cazurile de ruptură a ficatului sau splinei nu le mai tratează pe masa de operații, ci cu hemostatice, transfuzii; puncții pentru extragerea singelui din abdomen. Creează condițiile unei cicatrizări naturale, blinde. Copiii pleacă însănoșiți din spital fără să-l fi văzut pe nenea chirurgul cu bisturiul în mînă.

C. FLORIN ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Popa Iulia din comuna Făurei, sat Micșunești, județul Neamț, solicită sprijin pentru reîncastrarea în muncă la C.A.P. Roman, în funcția de tehnician veterinar. Analizând situația, conducerea Direcției generale pentru agricultură Neamț a repartizat-o pe petentă la C.A.P. Bozieni-Ruginoasa, comuna Dulcești, ca tehnician zootehnist, unitate limitrofă cu comuna unde locuiește petenta.

■ Trifan Aurel, cu domiciliul în Buzău și om al muncii la Complexul C.F.R. Buzău, e mulțumit de modul în care comisia socială a dat curs contestației sale, repartizându-i un alt apartament, prin redistribuire, de confort I, în blocul E. 7, ap. 2, din cartierul Broșteni. Răspunsul vine din partea Consiliului popular al județului Buzău.

■ Iancu Cornel din Galați, Micro 20, bl. 12, ap. 58, a încercat să-și procure piesele uzate de la stocătorul de legume și fructe. S-a adresat direct întreprinderii producătoare. IPEE Curtea de Argeș, fără să primească însă vreun răspuns. Vara bate la ușă, îi va aduce ea o mulțime soluția așteptată de atâtea vreme?

■ Ministerul de Interne — Miliția județului Iași : Ciobanu Cătălin, la împlinirea vârstei de 14 ani, a fost înregistrat, în evidențele populației, cu domiciliul în municipiul Tecuci, str. 6 Martie nr. 25, adresă unde locuia efectiv cu bunicii. Având în vedere faptul că părinții acestuia au domiciliul în municipiul Iași din anul 1950, cu raportul nr. 100 433 din 24.04.1989, s-a solicitat Inspectoratului General al Miliției — Direcția Evidența Populației — direcționarea favorabilă a cererii.

■ Plic-surpriză. „De la o unitate Plafar din Constanța am cumpărat un plic cu amestec de coada șoricelului și flori de mușetel, dar, desfășcându-l nu am văzut decît, sub la-sulă, coada șoricelului. Oare noțiunea de amestec presupune, într-o accepție mai nouă, o singură componentă? Furnizorul și „autorul“ acestei surprize este întreprinderea Plafar Brăila. Șerban Marin din Constanța, bd. Tomis nr. 287, bl. T. 12, sc. C, ap. 89, căuta de fapt mușetel și s-a bucurat că l-a găsit chiar și așa, în amestec. Dar, după cum ne-a scris, bucuria i-a fost de scurtă durată.

■ Coincidența face să primim la redacție, în același timp, și scrisoarea lui Petre Crăciun din București, șos. București-Ploiești nr. 29 : „Fiind un om suferind, beau foarte multe ceaiuri și siropuri din plante. Aici, în zonă s-a construit un mare complex agro-alimentar, Complexul Aviației, care, din păcate, nu are în dotare un magazin Plafar și nici unul care să desfășoare produsele apicole. Întrucît în urma deschiderii acestui complex au mai rămas spații libere, cred că ele pot fi astfel amenajate încît să nu fie o problemă reprofilară lor.“

■ „În anul 1985 m-am mutat din comuna Dumbrăveni, județul Suceava, în localitatea Săcălăz din județul Timiș urmîndu-mi soful care a venit să muncească la SMA Cărpiniș, ca mecanic agricol. Pînă în martie 1986, mi-am ridicat ajutorul acordat mamelor cu mulți copii din Dumbrăveni. Neprimîndu-l citva timp, m-am dus la Suceava pentru a-mi transfera dosarul la Timișoara. Cu toate că am primit asigurări că mă pot întoarce liniștită acasă, nici pînă în ianuarie anul următor nu mi se efectuase transferul. Plec din nou la Suceava unde depun o altă cerere. Primește același sfat : să aștept. Trec alte șapte luni fără a rezolva într-un fel dosarul. Și iarăși drum la Suceava ca să aflu că, de fapt, dosarul a fost expediat la Timișoara cu nr. 10861. Numai că toate deplasările mele la Timișoara s-au soldat cu un singur răspuns : nu a ajuns încă. Între timp, soful meu s-a îmbolnăvit și a fost pensionat. Eu lucrez la C.A.P. în sectorul zootehnic și nu mai pot umbla pe drumuri, mai ales că acum și soful este bolnav, iar din cei șapte copii pe care îi avem cinci merg la școală. A cui e vina că pe banii mei sînt purtată cu vorba? Se întreabă, pe bună dreptate, Lănciu Rodica din Săcălăz, județul Timiș.

■ „În jurul blocului 58 din aleea Bărbătești nr. 1, Sectorul 5, de trei ani, de cînd s-a terminat construcția noilor blocuri, tronează un munte de pămînt alcătuit din fel de fel de resturi începînd de la fiare, butoale de tablă, pietre, stîlpi de beton întregi, planșee din beton etc., pînă la caroseria unei remorci pe care unii gospodari au reprofilat-o în depozit de lucruri fără trebuință. Credem că tot de-atunci tronează și „muntele“ indiferenței și nepăsării celor sesizați. Cu toate că au elaborat și un termen-expres de zece zile, cînd anume începe acesta nimeni nu știe.“ Rîndurile semnatei Cealica Marieta din București, alea Bărbătești nr. 1, bl. 58, sc. 2, et. 4, ap. 35, ca să fie cit mai convingătoare, au fost însoțite și de imagini sugestive.

■ DPMOS — București : Dosarul întocmit în vederea pensionării pentru munca depusă și limită de vîrstă, de către Sora Virgil din București, bd. I. B. Tito, nr. 57, bl. H, 13, sc. C, et. 3, ap. 55, Sectorul 3, a fost supus verificărilor efectuate de oficiul de pensii Sectorul 3 și înregistrat cu nr. 4332, urmînd ca pensionarea să fie efectivă de la 1 iunie a.c.

■ Locuitorii comunei Vasilați din județul Călărași nu sînt la primul „semnal de alarmă“ tras pe linia C.F.R. Oltenița. Depeșele expediate n-au schimbat cu nimic „aspectul improvizat al peronului, terenurile bălăntorite și gropile bătite care continuă să dăinuie, ca și iluminatul public demodat și improvizat. Am dori ca planurile de modernizare și rentabilizare a transportului să includă și stația noastră, noi

Scrisoare comentată

Înainte de a reclama

Bălășescu Victoria domiciliază în Brașov, pe strada Vișinului nr. 9, în blocul 13, sc. A, et. 5, ap. 67, cartierul Noua. Casa unde locuiește, o garsonieră confort I, a devenit neîncăpătoare pentru cei trei copii ai săi. Au început demersurile pentru a o schimba, dar nici în urma audiențelor la comitetul de partid pe întreprindere nu a fost inclusă pe lista de priorități, cu toate că — ne scrie petenta — „am cerere de spațiu, făcută an de an, dar nu pot înțelege care este motivul omiterii“.

Iată, deci, un... motiv în plus să mergem la fața locului. Colegii de muncă cunosc viața, nu tocmai ușoară, a Victoriei Bălășescu. Doi copii minori cu probleme, un băiat de opt ani, operat și fără rinichiul drept, fetița s-a intoxicat și are crize comițiale, fiind amănă un an de la școală, iar al treilea copil, merge la creșă. Ea, în urma unui accident, devine invalidă, pensionată gradul III, cu program redus de muncă. Omeneste ar fi fost deci necesar un ajutor mai susținut pentru obținerea unui spațiu corespunzător îngrijirii și creșterii acestor copii. În numele lor, ni se adresează acum și nouă, în numele lor poate găsi sprijin din partea întreprinderii, dar cu o singură condiție : drumul firesc al solicitării să treacă și pe la șeful secției unde muncește, pe la președintele comitetului de sindicat din secție și întregul colectiv. Pentru ca toți să se dezbată și să aprobe ajutorul de care are nevoie colega lor, Victoria Bălășescu. Dar, din nou apare acest dar, „semnatară nu s-a adresat niciodată acestora. Șeful secției, inginerul Andronache, deși are și alți oameni cu probleme, nu-și amintește ca ea să fi venit vreodată să-i ceară sprijinul în obținerea unei locuințe. Registrul de audiențe stă măturie în acest sens. S-ar fi găsit o soluție și pentru ea, așa cum s-a găsit pentru un alt coleg, Borșu Costache, care, într-o situație limită, a primit, în doar șase zile, o locuință de serviciu pentru familia sa cu trei copii. E adevărat, V.B. are o cerere depusă în aprilie a.c., dar lista de priorități pe acest an nu o include pentru că, așa cum este legal, ar fi trebuit ca ultima cerere să fie de anul trecut, or, ultima dată de solicitare a unui spațiu este din 1984, cînd a și obținut actuala garsonieră. Poate pe undeva și cei din secția 630 au o lipsă, în sensul că nu au afișat prevederile în vigoare în mai multe locuri special amenajate, care — așa cum e indicat — să-i informeze pe oameni asupra drepturilor ce le revin. Altfel, pierd din vedere esențialul, temeiul legal în baza căruia acționează factorii de răspundere.

E adevărat, starea garsonierei este afectată și de condensul unui perete, dar și de prea puținul interes manifestat de petentă în a o face locuibilă. Cînoscîndu-i situația, sperăm totuși că întregul colectiv, toți factorii de conducere de la întreprinderea de autocamioane Brașov îi vor întinde, și de această dată, o mînă de ajutor.

fiind gata să contribuim chiar cu o mînă de ajutor în concretizarea lor.“ Semnează, în numele consătenilor săi, Stoichiță Ilie.

■ Primim din partea UJCAP Galați, un răspuns favorabil adresat petentei Gugiu Georgeta din comuna Oancea, județul Galați. Din verificările efectuate la C.A.P. Oancea reiese că petenta este membră a acestei cooperative, realizînd normele de muncă stabilite de adunarea generală de fiecare dată, cu excepția anului 1988, cînd, din motive de sănătate, nu reușește să și le îndeplinească. Avînd în vedere că nerealizarea acestora sînt motivate de cauze obiective, petiționarea prezentînd acte medicale în acest sens, adunarea generală i-a aprobat lot în folosință în acest an, în suprafață de 15 ari.

■ Consiliul popular al județului Bistrița-Năsăud ne confirmă că cele sesizate de Macove Vasile din comuna Șaru Dornei, satul Dănești, județul Suceava, au fost verificate de organele Inspectoratului județean pentru controlul calității produselor și parțial sînt întemeiate. În consecință s-a dispus recuperarea sumei încasate în plus și expediată petiționarului. Totodată, în baza prevederilor Legii nr. 7/1977 au fost aplicate amenzi contravenționale, în valoare totală de 2000 lei, celor de la Dacia — Service Bistrița, care s-au făcut răspunzători de slaba calitate a reparațiilor efectuate.

■ Benuci Anastase din București supune atenției noastre dispariția unui articol, pe cit de neînsemnat, pe atît de folositor : ventuzele. Mai ales că ele sînt și un remediu tradițional de vindecare a răcelii. Și, de ce să nu recunoaștem, la îndemîna oricui. Oare producătorii de la Mediaș nu le-ar putea repune în circuitul comercial ?

■ Consiliul popular al județului Sălaj — Comitetul executiv : Impozitul pentru mijlocul de transport hipo pe care îl dețineți a fost stabilit conform prevederilor legale. Avînd în vedere problemele mai deosebite pe care le aveți s-a hotărît să fiți scutit de efectuarea con-

tribuției în muncă cu mijloacele de transport cu tracțiune animală. Răspuns adresat petentului Munteanu Ioan din satul Motiș nr. 20, orașul Cehu Silvaniei.

■ „Consiliul popular al județului Iași : Autorizațiile de dulgherie, reținute în primăvara anului 1988, pe cînd lucrau la repararea casei cetățeanului Alexandru Toader, din comuna Podu Iloaiei, fără nici un temei legal de către tovarășa primar Onofrei Maria, le-au fost restituite petenților Sauciu Traian și Sauciu Andron, din comuna Fundu Moldovei, județul Suceava.

■ „La Biblioteca pentru copii, din str. Christian Tell, o sucursală a Bibliotecii „Mihail Sadoveanu“, cei ce se adresează în calitate de bunici nu au voie să împrumute cărți pentru nepoți. Motivul ? Ei uită să le înapoieze“. Ne scrie un bunnic, Stroescu Constantin, din București, str. Stupilor, nr. 5, bl. A. 12, et. 9, ap. 40, sectorul 4, care nu a reușit să înțeleagă de ce i se refuză calitatea de girant.

■ Regionala de Căi Ferate Iași — Divizia comercială, cu privire la nota semnată de Cîmpian Mihai din Botoșani, ne informează : vinovată de producerea neregulei semnalate se face casiera Corduneanu Aurica, sancționată cu retragerea unei gradatii din retribuție pe timp de 3 luni, precum și casiera responsabilă Dragoș Maria, sancționată cu „avertisment“.

■ Primim din partea unor Direcții județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale următoarele răspunsuri : Beke Elisabeta din Carei, str. C. Zăgănescu, bl. 50, ap. 37 a fost încadrată la întreprinderea de in și cînepe Carei (Satu Mare) ■ Sandu Margareta din Focșani a fost repartizată la întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii Vrancea ■ Neagu Nelu din Rm. Sărat este în prezent încadrat la I.G.F.E. Rm. Sărat (Buzău) ■ Horincar Ana din Cluj-Napoca, str. Clăbucet nr. 2, va primi definitiv postul de

laborant din cadrul Atelierului nr. 1, preparare prese, al întreprinderii de produse ceramice fină pentru construcții „SAXEX“ (Cluj).

Pagină realizată de MARIA RADU BOGDAN ■

Poșta redacției

Asociația locatarilor — str. Berzei 24, București : Adresați-vă Executivului judecătorești pentru punerea în aplicare a deciziei de evacuare a familiei Sidorencu Victoria, pentru care s-a emis comunicarea de repartizare 2344/10.03.1989, aflată la Centrul V — I.C.R.A.L. Pajura, a locuinței din str. Berzei 14, parter. ■ Aldea Mihai — București : Consiliul popular, starea civilă. ■ Arion Chirilă — satul Dumbrava, com. Răchitoasa (Bacău) : Solicitați certificatul medical de acum 34 ani Spitalului militar Timișoara. ■ Ardelean Petru — com. Periam (Timiș) : Soția dv., ca membră C.A.P., poate beneficia de indemnizație pentru copii în lunile în care lucrează cel puțin 20 zile și realizează sarcinile de producție în conformitate cu normele de muncă stabilite (Decret 410/1985, art. 16, al. 2). ■ Locatarii imobilului str. Reconstructiei 5 — Brașov : I.C.R.A.L. urmează să ia măsurile de defazectare a construcției și de cazare a locatarilor. ■ Melzer Ioana — Craiova, Crafcie Lucia — Rm. Vlcea : Pînă la sfîrșitul lunii mai reparațiile vor fi încheiate. ■ Horincar Lucreția — Cluj-Napoca : Nu. ■ Birsan Alexandru — București : La bibliotecă le veți găsi cu siguranță. ■ Mânza Vasile — Bacău : Da, dar așa se obișnuiește. ■ Birtulescu Constantin — Slatina : Potrivit art. 14 din Legea 3/1977, la vîrstă de 58 de ani este necesar să totalizati o vechime în muncă de 15 ani și 7 luni în grupa I sau 22 ani și 4 luni în grupa a II-a pentru a putea solicita înscrierea la pensie. ■ Păun Gh. Ioan — com. Brănești (Gorj) : Conform Legii 3/1977, părinții nu au dreptul la pensie de urmaș de pe urma copiilor decedați. ■ Dragomir Ilie — com. Dobresti (Arges) : Pensia pentru munca depusă și limită de vîrstă se plătește de la data de la care s-a aprobat pensionarea prin decizia comisiei județene de pensii. Dv. aveți obligația să continuați activitatea, iar unitatea nu poate dispune desfacerea contractului de muncă pînă la primirea deciziei de pensionare. ■ Volintiru Marin — com. Tărtășești (Dimbovița) : Pentru tratamentul Singamozei, urmează să se difuzeze prin unitățile și farmaciile veterinare din toată țara produsul antiparazitar „Vermitan“. ■ Chira Nicolae — București : Cererea dv. a fost aprobată, vi se va trimite ajutorul prin mandat postal. ■ Constantinescu Iordan — București : Viza de recunoaștere pe actele cu care se face dovada unor perioade lucrate în unități ale cooperăției meșteșugărești se poate obține la filiala CASCOM București, str. Franklin 16, marți și vineri, orele 8-15. ■ Diță Victoria — com. Fîrtănești (Vilcea) : Onorarea dispoziției de repartizare este obligatorie atît pentru absolvent cit și pentru unitatea economică (Decret 104/1988). Deci C.A.P. Giulești trebuie să vă încadreze. ■ Ursache Constantin — Botoșani : Obiectivul și întreaga zonă vor fi finalizate pînă la sfîrșitul trimestrului II. ■ Onofrei El. Gheorghe — satul Roșiori, com. Poeni (Bacău) : Angiografia nu este o metodă de tratament, ci de explorare paraclinică a sistemului vascular arterial. ■ Cristea Vasile — com. Vîrciorova (Caraș-Severin) : Nu este posibilă confecționarea unei proteze ortopedice cu senzori pentru membrele inferioare. Astfel de proteze sînt numai pentru membrele superioare.

REGHINA VÂRVICI ■

Aceeași poveste?

Mai în glumă, mai în serios, povestea tehnicienilor din Colectivul cadastral Sălaj amenință să concureze chiar povestea cu cocoșul din basmele noastre străvechi. Prin ani 1981-1982, în urma reorganizărilor care au avut loc la OCOTA, personalul de specialitate al unității format din trei subingineri și șase tehnicieni principali, absolvenți de școală tehnică, postliceală, oameni cu o vechime în muncă între 7 și 20 de ani, au fost trecuți pe posturi de „muncitori auxiliari la grupa de lucrări construcții montaj B pentru munca în regie“, ei urmînd să-și exercite în continuare atribuțiile profesionale, pentru lucrările de teren fiind obligați să angajeze alți muncitori, deși pe statele de funcțiuni și ei continuau să figureze tot muncitori auxiliari. Evident, retribuția celor în cauză este plafonată la categoria a patra. În articolul „Judecată strîmbă despre o muncă dreaptă“ publicat în numărul din iunie 1988 al revistei noastre semnalăm situația creată și nemulțumirile celor nouă oameni ai muncii din Zalău. În urmă acestui fapt, de la 1 iulie 1988 a luat ființă Colectivul de cadastru în

care au fost încadrați cei 9 subingineri și tehnicieni principali, acordîndu-li-se și vechimea neîntreruptă în specialitate pe perioada celor opt ani cit au funcționat pe posturi de muncitori auxiliari. Eram pe punctul de a semnala gîndul limpede și promptitudinea factorilor de resort în rezolvarea situației. Numai că după șase luni, Direcția generală a agriculturii din județul Sălaj a emis o nouă decizie prin care cei nouă subingineri și tehnicieni pierd iarăși toată vechimea în specialitate pe perioada cit au funcționat pe postul de muncitori auxiliari, fiind obligați la plata diferenței de retribuție. O inconstanță menită să perplexeze. Muncă inginerască efectuată de oameni pe post de muncitori pentru ce ? S-au anulat studiile ? Greu de crezut. Mai degrabă cineva se încurcă în dispozițiile legale sau vrea să se joace de-a șoarecele și pisica, tocînd timpul și nervii oamenilor. Și chiar dacă face una sau alta, o intervenție a Ministerului Muncii în reglementarea situației ar fi binevenită. Pentru că totuși, munca are la bază legi clare.

CORNEL NISTORESCU ■

■ „Flacăra“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11-14.

„Pledoarie pentru pace” de LIVIA CERNENSKY

Cîntarea României

Flori alese

Nu știu cum se face dar de cîțiva ani încoace fiecare deplasare a mea în orașul de pe Someș coincide cu un turneu al ansamblului folcloric „Ciocirlia” pe aceste meleaguri.

Așa s-a întîmplat și de curînd. Eu, mare degustător de cîntec popular, bineînțeles că am dat curs invitației ce o lansa afișul ansamblului. Mai ales că spectacolul avea loc în acea cutie de rezonanță a spiritualității românești care e Casa de cultură a studenților, condusă de la înființare de Laurențiu Hodoroy, iar de curînd, de un activist cultural destoinic ca Victor Bercea.

Dar ce mai veste-poveste, vorba-i că la ora indicată pe afiș pentru începerea spectacolului eram în sală în timp ce afară ploua ca în cîntecul „Aoleu, ce ploaie vine de la Cluj”.

Nu mică mi-a fost surpriza constatînd că pe lîngă celebritățile ansamblului — Maria Ciobanu, Benone Sinulescu, Maria Butaciu, Maria Păunescu, Simion Pop, îndrăgita moldoveancă Mioara Velicu, cîntărețul la fluier Dumitru Zamfira — ansamblul să se prezinte și cu două debutante, între care una de mare viitor, Steliana Sima, olteancă de la Cilieni Dolj și Ileana Alexandru, ceva mai stearsă datorită repertoriului nu prea bine ales, cu toate calitățile vocale evidente.

Înainte de orice apreciere individuală se impune opinia că ansamblul „Ciocirlia” dispune în prezent de cea mai bună orchestră folclorică sub bagheta maestrului Ivanovici venit de la Craiova.

Cît de valoroasă este această orchestră se poate deduce și din calitatea excelentă a numerelor solistice — Ion Milu la taragot, George Tănăsescu la acordeon, Vasile Răducu la nai, Constan-dache la trompetă și, bineînțeles, mai sus amintitul Dumitru

Zamfira, cu fluierul său fermecat.

Trebuie să subliniem virtutea de frescă a muzicii noastre populare din toate zonele folclorice, ca și pe aceea de a invoca toate anotimpurile și vîrstele. Parcă prea multă bătrînețe de care unii soliști fac caz, și nu haz de necaz! (cum face Benone Sinulescu: „Medicină, medicină, tu ne ții la naftalină”). Mie unuia îmi place mai mult tînețea ca în cîntecul lui Benone Sinulescu: „Zbură ca o păsărea / Nu știu unde se grăbea.” Ba, eu știu: spre afirmare și glorie, pe care mai toți soliștii acestui ansamblu le-au cucerit. Așa că nu au de ce să se plîngă, să se vîcărească ca pe vremea lui Costache Conachi sau a lui Văcărescu.

Nu întîmplat place atît de mult Mioara Velicu cu opincile sale atît de jucăuse și cu strigăturile pline de vervă hitră moldovenească. Este poate cea mai autentică cîntăreață din Moldova (Sofia Vicoveanca fiind bucovineancă). Nu lipsesc din cîntecele ei nici palatalizarea specifică, dar nici versul cu inflexiuni eminesciene: „Stă mireasă între ele / Ca și luna între stele.”

De la ceilalți soliști am reținut doinele Mariei Butaciu, cîntecul de leagăn al Mariei Păunescu, invitățile sau oșeneștile lui Simion Pop.

De la Benone Sinulescu aveam pretenții repertoriale mai mari, mai ales că în urmă cu ani în aceeași casă de cultură figura în juriul care-l lansa la Festivalul artei studențești pe Dumitru Fărcaș și Gheorghe Turda pe atunci studenți la conservator, astăzi capete de afiș ale cîntecului nostru popular.

Spectacolul din seara zilei de 15 mai a avut darul de a ne oferi un buchet de toată distincția al cîntecului nostru popular, aplaudat de o sală arhiplină.

NICULAE STOIAN

— Stimate Dan Zamfirescu, ați folosit ca titlu pentru un articol dintr-o ediție trecută a Almanahului Flacăra o formulă care a șocat: EMINESCU — CEL MAI MARE ISTORIC AL ROMÂNILOR. Ce sens dați acestei formule, și în ce măsură ați fi dispus să-i aduceți unele amendamente sau să introduceți nuanțe menite să o facă acceptabilă și acelor mulți oameni de cultură sinceri admiratori ai lui Eminescu dar pentru care genialul nostru poet rămîne totuși poet?

— Titlul articolului din Almanahul Flacăra conține în mod deliberat un element polemic. Era o reacție la faptul că din Enciclopedia istoriografiei românești, apărută în 1978, unde nu se poate spune că nu s-au deschis larg brațele celor mai mulți inși afirmați într-un fel sau altul pe tărîmul istoriografiei, numele lui Eminescu lipsește cu desăvîrșire. Am văzut în acest tratament aplicat „omului deplin al culturii românești” tocmai efectul prejudecătii curente, provocată de fascinația pe care poezia eminesciană o exercită asupra conștiințelor după un secol de la intrarea „sa în nemurire, și o va exercita fără îndoială și de aci înainte. Ea ne împiedică uneori să percepem realitatea că Eminescu e mai mult decît un mare poet și cu această prejudecată am dorit să lupt. Măcar după un secol trebuie să luăm act de dimensiunile reale ale personalității și geniului eminescian, dimensiuni ce depășesc statutul unui poet de geniu.

În realitate, Eminescu a fost cititorul conștiinței de sine a poporului nostru în epoca modernă în aceeași măsură în care Ștefan cel Mare a fost părintele națiunii române la hotarul dintre evul mediu și timpurile noi. Apropierea celor două nume n-o fac eu prima oară, a făcut-o Sadoveanu în Viața lui

Ștefan cel Mare. Eminescu este unul dintre cei mai însemnați creatori ai „vertebrelor naționalității noastre” ca să-i aplicăm lui formula memorabilă cu care-l caracteriza pe Hadeu. Cu toate că de la Iorga, Călinescu și Pompiliu Constantinescu

tului românesc și era perfect inițiat în istoria universală; nimeni din generația lui n-a avut în acest grad instinctul adevăratului înțeles al istoriei, la nimeni el nu s-a prefăcut ca la dînsul într-un element permanent și determinant al întregii

Scriitorul — conștiință a epocii sale

DAN ZAMFIRESCU

Eminescu — istoric de excepție

vorbim curent despre publicistica lui ca despre o operă tot atît de genială ca poezia, nu ne-am ostenit suficient să analizăm gazetăria eminesciană și nici chiar poezia din perspectiva excepțională a lui vocații și informații de istoric. De istoric în cel mai strict sens al cuvîntului. Despre această vocație și despre informația care o servea avem cea mai autorizată mărturie — a lui Nicolae Iorga: „Eminescu stăpînea cu desăvîrșire cunoștința trecu-

lui judecăți. E uimit cineva astăzi, la capătul atîtor cercetări minuțioase și pline de răbdare, după adăugirea unui imens material de informație și atîtor eforturi ale criticii, cînd constată cît înțelegea acest om, și gînditorul politic trebuie să admire ce mare era puterea lui de a integra faptele mărunt și trecătoare ale vieții contemporane în maiestruoasă curgere a dezvoltării istorice.” Cînd un Nicolae Iorga scrie despre Eminescu asemenea rin-

duri, mi se pare de un ridicol nici măcar hazliu să auzi pe unii spunînd — cum am auzit chiar eu — „Ce istoric Eminescu? Eminescu a fost poet și atît!”

— Probabil că cei care spun asta se gîndesc la faptul că nu avem nici o carte de istorie propriu-zisă alcătuită de Eminescu. Nu avem studii de stricte specialități care să justifice de pildă includerea sa în Enciclopedia istoriografiei românești.

— Aș putea să enumăr aici vreo cîteva zeci, poate chiar sute de titluri din acea faimoasă „mie” de „volume” scrise de Nicolae Iorga și numărate ca atare de Barbu Theodorescu în bibliografia sa, care nu sînt decît conferințe și articole, rostite sau publicate mai înainte de marele istoric în paginile ziarelor și revistelor, apoi tipărite ca broșuri aparte ori așa-zise „extrase”. Practica aceasta a „extraselor” au urmat-o mulți, și aș putea cita cel puțin un nume ilustru al istoriografiei române contemporane, prezentat pe larg în Enciclopedia amintită, a cărei operă, cînd e vorba de „volume” se compune exclusiv din asemenea „extrase”. Ei bine, dacă Eminescu ar fi procedat la fel, dacă și-ar fi publicat în broșură aparte măcar faimoasa lui conferință despre Influența austriacă asupra românilor din Principate, ținută în cadrul „Prelecțiilor populare” ale Junimii și publicată în 1876 de „Convorbiri literare”, am fi înregistrat deja o „operă istorică” eminesciană pe care, ca informație, ca pătrundere genială, ca forță profetică, n-o egalează în epocă decît scrierile lui Bălcescu și Hadeu. Tot așa, dacă în loc să rămîna anonime și îngropate în coloanele Timpului, decenii în șir, unele chiar pînă la mijlocul secolului nostru, seria lui de studii asupra ace-

lor arzătoare probleme ale trecutului nostru, pe care Nicolae Iorga le-a circumscris în formula genială „drepturile românilor asupra teritoriului lor național unitar” s-ar fi publicat de autorul lor imediat, în broșuri aparte, sub semnătură, așa cum vor proceda în împrejurări similare N. Iorga sau Gh.I. Brătianu, am mai fi înregistrat încă 3—4 asemenea titluri istorice în bibliografia poetului Eminescu. Suficiente, date fiind însușirile lor, spre a-l impune definitiv în rîndul istoricilor noștri de seamă. Dar pînă și excepționala traducere în română a lucrării în germană a lui Eudoxiu Hurmuzaki, **Fragmente din istoria românilor**, traducere tipărită în 1879 sub directă supraveghere a lui Eminescu, a apărut fără nici o mențiune despre numele traducătorului. Această operă istorică, tradusă, am zice re-creată în limba maternă a autorului de către Eminescu, a devenit, paradoxal și tragic, unica lui carte pe care și-a putut-o îngriji personal la tipar. Propria operă, după cum știm, a fost editată de Maiorescu!

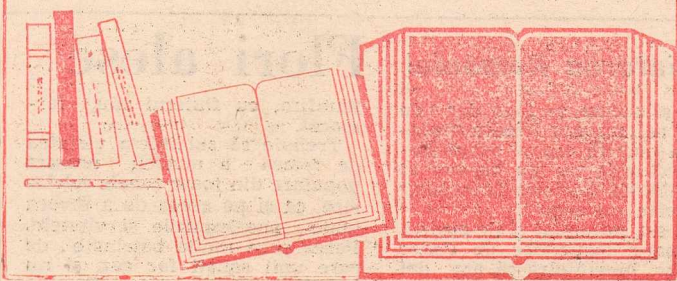
— Bun. Înțeleg de aici că putem vorbi de existența, în creația eminesciană, a unui sector foarte bine individualizat, pe care-l putem departaja ca „operă istorică” și care-l recomandă incorporării lui în armia istoricilor români. Dar de ce „cel mai mare”? Nu sînt alții mai mari sau egal de mari? Au rost asemenea ierarhizări?

— Nu. N-au rost atunci cînd te afli în fața unor valori nu numai egale, fiecare în felul ei, dar și greu de comparat, din multiple cauze. Am explicat însă la ce mă gîndeam cînd fo-

(Continuare în pag. 14)

TATIANA LUCSANDRA

VITRINA CĂRȚILOR

Mărturiile patrimoniului

Avem înaintea noastră o lucrare mult așteptată, o lucrare care ne introduce în cunoașterea valorilor de cultură și a perenității creației autohtone, o lucrare cu deschidere către mărturiile patrimoniului nostru cultural, de o inestimabilă valoare. Lucrarea aparține unui profund cunoscător al vestigiilor noastre materiale și spirituale, cercetătorul Ioan Oprea, având ca titlu: **Protejarea mărturiilor culturale din Transilvania și Banat după Marea Unire**, și a apărut în Editura Științifică și Enciclopedică. (1988).

Momente ale problemei de mai sus sunt puse în lumină de autor, într-un scurt istoric, consemnând „ideea de apariție și dezvoltare a unei acțiuni organizate de ocrotire a patrimoniului cultural” în diferite epoci și în diverse forme. Sunt puse în lumină cauzele de ordin economic, istoric, politic, cultural, geografic etc. care au contribuit în mod direct sau indirect la stabilirea unor repere privind apărarea unui patrimoniu național. Există în această direcție factori obiectivi, alături de cei de ordin subiectiv, care au imprimat un anumit curs și anume posibilități de afirmare unor creații materiale și spirituale. Cazul Transilvaniei și cel al Banatului devine elocvent în această privință prin existența unor stări de lucruri puternic marcate de condițiile social-istorice în care s-au dezvoltat. E ceea ce subliniază cu multă justete Ioan Oprea arătând că în cazul celor două provincii, „pe cind stăpînii de ieri ridicau o cultură și edificau o civilizație solidă, neconstrînse, cumva, pe cea a stăpînitorilor”. Etapele unui asemenea proces istoric și social sînt urmărirea de autor cu minuțiozitate, folosindu-se în permanență de mărturiile de netăgăduit, de realități de sine stătătoare, așa cum apar acestea în medii ur-

bane sau rurale, în diversele inventare de bunuri, de obiecte muzeale de valoare, mai mult sau mai puțin conservate ori înstrăinate de locul lor de origine, pentru a intra în muzele străine. Într-un context precum cel de mai sus, lucrarea aduce în discuție ideea unei unități de acțiune care i-a determinat pe români să inițieze, sub diverse forme, acțiuni de ocrotire și apărare a zestrei naționale, prin Asociații de cultură, ca ASTRA, prin instituții și societăți adecvate care cunosc o fază superioară de afirmare abia după înființarea idealului unității naționale, la 1 Decembrie 1918.

În sensul enunțat, I. Oprea analizează patrimoniul cultural, artistic al Transilvaniei și Banatului ca o „parte componentă a patrimoniului cultural național”, integrat unui fond comun.

După Marea Unire, un rol aparte revine Secției pentru Transilvania a Comisiunii Monumentelor Istorice (1921), și cu o secție bănățeană, înființată în același an, coordonate de Comisia Monumentelor Istorice din București. Un „suflu nou” și un „curent favorabil” se dă cercetării, evidențiat de bunurile culturale, conservării și restaurării monumentelor, activităților muzeale. Autorul ne introduce în aria largă de cunoaștere a tuturor acțiunilor întreprinse, pe zone, pe localități, pe teritorii etc., folosind o informație aparținătoare, din surse mai puțin cunoscute, extinzându-se de la cartea de bibliotecă și reviste, la adrese, corespondențe, materiale de arhivă, rapoarte, dări de seamă, fonduri de documente românești și străine etc. O bogată ilustrație însoțește această informație, dîndu-i putere de argument.

Lucrarea lui Ioan Oprea prezintă o contribuție majoră la cunoașterea și identificarea patrimoniului național, fiind de o evidentă actualitate în orientarea permanentă spre ocrotirea și evaluarea acestui patrimoniu cultural, ca pe cea mai de pret moștenire în timp.

VASILE VETÎȘANU

SEMNAL

● Pe urmele lui Al. O. Teodorescu-Păstorel se intitulează cartea lui Mircea Handoca, apărută la Editura Sport-Turism. Pamfletul, gluma, calamburul, farsa, hazul, parodia, epigrama — sînt „uneltele” folosite cel mai adesea cu îndemînare, de acela care avea să intre în istoria literaturii sub apelativul simplu: Păstorel. Cu același umor spumos, el însuși s-a autodefiniț exact: „Am păstorit în viață vinuri rare / (De-aceia imi și zice Păstorel) / Și de la Grasă pin'la Otonel / Le-am prețuit, pe rînd, pe fiecare”.

Ce se vrea a fi cartea? Iată cum își explică demersul său, Mircea Handoca: „Creator original, spumos și spontan, el se deosebește de mulți dintre conaștri și prin numeroasele aspecte ale biografiei. De aceea, în cartea de față (...) vom oferi o imagine cit mai apropiată de ceea ce a fost în realitate autorul Măscăriciului Vălăcut, vom încerca să reconstituim atmosfera socio-culturală în care a activat, să-i evocăm prietenii, să supunem atenției

cititorilor întîmplări semnificative și caracteristice pentru „tribadurul poeziei românești”, care a fost Al. O. Teodorescu, știut, în viață și în posteritate, sub apelativul așa de frumos: Păstorel!”.

● În Biblioteca de artă a Editurii Meridiane (Colecția Arte și civilizații) au apărut recent volumele I și II ale lui Niels Hannestad: **Monumentele publice ale artei romane** (traducerea și postfața aparțin lui Mihai Gramatopol). „Ca arheolog — se explică autorul —

mi-am ales ca punct de plecare monumentele sculpturale romane. Ele vor constitui centrul de greutate al analizei și vor fi prezentate cit mai pe larg cu putință, în sensul unei optici integratoare. (...) Va fi adusă în discuție o mare cantitate de material în vederea interesării unui public cit mai larg, preferîndu-se o foarte cu-

prinzătoare formă de prezentare în cadrul căreia vor fi neîntrerupt subliniate tema principală și problemele implicate de ea”.

● După apariția romanelor **Intr-o coajă o speranță**, **Moartea lupului**, **O fereastră spre stele** și **Prispa de lut**, iată că Elefterie Voiculescu este prezent în librării cu un nou ro-

Cronica literară

de Romul Munteanu

Vocile Casandrei

Cînd cineva și-a intitulat un volum de versuri **Schițe și povestiri** (Ed. „Cartea Românească”, 1989), cum a procedat Elena Stefoi, transferul unui gen literar în altul nu este într-un totuț gratuit sau inocent. Pe dedesubtul discursului său liric trece un flux epic latent și miniaturizat, fapta, evenimentul putînd astfel să fie încercuite și relatate și în planul poeziei, care nu este proiectată în tipare epice.

O lume scufundată trimite astfel mesaje spre exterior, **memoria empirică** lunecînd cu discreție în **universul imaginar**. De mai multă vreme, Elena Stefoi a lepădat veșmintele literare în mod programatic, și-a depus ornamentele de limbaj în marea garderobă a literaturii. Cuvintele, sînt aruncate în public, dezbrăcate, instruite să facă striptis, să seducă prin forța lor de mișcare în lanțuri semantice.

Dinamica lexicală este greu perceptibilă. Săgeata auctorială, menită să arate direcția, are o scripă înșelătoare, dacă nu de-a dreptul haotică: „Incolo și-ncoace / printre resturi de propoziții / prin visul viscos (...) / tot ce urma să mai aflu...” / (**Incolo și-ncoace**).

Versurile Elenei Stefoi pot fi supuse unui test interogativ. În general, poeziile care au sensurile îngropate la diferite adîncimi, se cuvine să fie încercate la scara psihanalizei elementare. Așa vom observa ce vede poeta, ce aude, unde se situează, ce spune despre sine, ce simte în raport cu mediul apropiat sau mai depărtat.

S-ar putea, desigur, obiecta că senzațiile nu duc spre poezie. Bine, dar ele se asociază, ciocnesc imaginația, anunță alte straturi ale vieții noastre psihice unde poezia poate să germineze.

Pînă și versurile declarative trebuie puse la „încercare”, pentru a vedea ce capcane întind spre alte sensuri sau ce își propun să mascheze. Să nu uităm că în literatura Elenei Stefoi, între ceea ce este latent și ceea ce este manifest, s-a instalat un foarte mic labirint de intenții deghizate, mascate, care se lasă cu greu aduse la lumină în starea lor genuină. Despre sine auzim următoarele: „De la substantive / la verb un mecanism ucigaș / face exerciții de stil / și te așteaptă”. Mecanismul este însă în afara poetei și o preformează prin funcția sa psihologică opresivă. Suspendată, starea de control a supraeiului lasă spovedania să curgă, înscrisă pe spațiile unei oglinzi măritoare: „Află și tu: am mințit, / am furat, mi-am trădat prietenii / fără rusine! am înghițit, / pe furis, resturi de la mesele celor / pe care-i disprețuiam” (**Scrisoare de dragoste**).

Dar spovedania este doar un mic intermezzo, o pilulă fortifiantă pentru evaziunea în viitor: „Mi-e dor de un ocean limpede: / să văd, cînd înot viitorul / vertebrelor, doar la un pas / de înțelegerea mea desățită”.

Una din vocile Casandrei intră în joc. Ea face liantul dintre două stadii ale timpului, trecutul și viitorul. Să vedem, așadar, ce surprinde poeta din sinele său, venit la suprafața înțînirii cu lumea, ce stare o copleșește cu precădere. Și, deodată, auzim: „Zi de zi frica / cea fără de hotare / mă prefăce / într-un norișor / de mușcăi auriu”. Așadar, o anxietate bacoviană, fără cauză și fără obiect, o mică spaimă nedefinită a „întat de-apururi în carne” (**Luptă colaterală**). Diagrama stărilor de conștiință poate continua. Textele poetei despre mărturiile variate despre literatura ei „în catarămile platoșei”, a imaginației ce se zburcîmă ca un licurici, a biografiei ce „atîrnă de cuvintele” sale.

Îndreptate spre interior și exterior, antenele conștiinței înregistrează. Prin auzul poetei aflăm că „între două ziduri, prin crîvăt de sare / parca o pisică sălbatică încearcă și-acum să sfîșie / copia obosită a unei suflări diavolești” (**Legături diavolești**). Auzul întîrește deci delirul imaginativ, vederea este monstruoasă iar memoria este acoperită: „ce pot ochii vedea dacă nici nu sînt / decît păsări rătăcite în același ghețar”.

Și dacă vederea este barată, iar memoria suspendată, poeta rămîne cu un mic control evident asupra gesturilor sale revărsate în banalitatea cotidiană. Într-adevăr, toate mișcările etalate de autoare sînt scurte, toate gîndurile sînt sincopate, toate obsesiile sînt acoperite cu straturi de cuvinte. În libertate se găsește doar o zvîrcolire confuză de pulsiuni, un aer difuz al răului ce pare să plutească pe ape și pe uscat, înăuntru și în afară. Condensarea și depasarea unor stări angoasante spre celălalt nu poate fi eliberatoare, Elena Stefoi se întîrește doar cu dublul său „Poate că zmeul adoarme / și azi / chiar peste corzile tale vocale / împrietenește-te cu legea Karmei măcar / cînd neghina și griul înșeală / în egală măsură / mina alegătorului” (**Măcar în ceasul din urmă**).

Elena Stefoi se mișcă, parcă într-o stare de hipnoză, printr-o lume crepusculară. Desenele de făpturi sînt fulgurante, nucleul epic dezgroapă himere, cuvintele par să nu se poată maria în mod fericit cu obiectele, figurinele sînt și ele ca niște „solzi de mituri”, iar vaca cea sacră se estompează lăsînd ca plugul să fie tras doar de o „aură” a acelei făpturi părelnice, intrată, parcă, într-o stare de evanescență.

Intuițiile Casandrei se așază pe banda memoriei, desfășurată ca o istorie afectivă. Și cînd toate culorile par să se închidă, poezia se dizolvă într-o ironie pură: „Chiar așa: n-am mai profesat / din adolescență / o privește ditirambică. / Recunosc, pe-atunci / și cuvintele erau bune / pentru făcut cozonaci.” (**Undeva, în alt plan**). Mișcarea înapoi și înainte nu se îndrează cu nimic deosebit. Și poeta noastră pare să-l aștepte pe Godot. Dar spre deosebire de clovnii lui Beckett, ea știe de la început că Godot nu va veni niciodată. Numai așa ne putem explica de ce pe măsură ce intrăm în micul ei labirint literar, existența se descărnează tot mai mult de sens. Nimic nu mai este greu, nimic nu mai este ușor, nimic nu mai este bun, nimic nu mai este rău. Existența din versurile sale se retracează integral în aparențe: „firul pe care am tot alergat / dintre zdrențele dramei comune / direct la sinul himerei, / firul acesta nu e bun / nici măcar pentru o spinzuraătoare / ca lumea” (**Fereastră**).

Cînd existența este proiectată între acești parametri totuș se miniaturizează, se metamorfozează, se plasează între un **nimic elocvent** și o **surpriză neexemplară**: „ca un cline conștiințios / propoziția mușcă / de două mii de ani / n-a mai înviat nimeni / deci nu despre înviere / este vorba. Un orb cu podoabe / se plimbă de-a curmezișul / distanța dintre maimuță și om / Cine de cine se teme? (Nume și voci).

Nietzsche a proclamat moartea divinității, dar a așezat pe marele tron vacant **supraomul**, el cel rămas singur să decidă asupra faptelor sale. Elena Stefoi nu s-a hotărît fățîș, dar parcă ne lasă a înțelege că privește spre acea imagine spectrală a declinului ființei umane. Avertisment? Presimțire? Joc polemic discret de reabilitare a unei ființe crepusculare? Nimic nu e limpede. Starea difuză coboară ușor într-un univers concret: „fratele meu o piele și oase / umplînd jumătate / costumul de mire / bulgării vesnica pomenire / nodul în gît apa murdară / cotropind somnul / în fiecare scară” (**Din miezul peisajului**).

În labirintul imaginat de Elena Stefoi, extremele sînt proiecții în gol, fiindcă mijlocul nu mai are nimic distinct. Limba lui ușor figurat nu mai acoperă sensurile. „Peste organe vitale / între șirelțile și parabola / cu dragoste / răpăie grindina.” (**Odă aprigei tinereții**).

Devine tot mai evident faptul că în **Schițe și povestiri**, Elena Stefoi nu-și propune să integreze o metafizică a morții. Modul ei polemic de-a fi trădează mai degrabă o metafizică a trăirii în stare de confuzie. Fie și așa. Dincolo de toate acestea poeta se estompează, iar pe prim plan rămîne Casandra, „preoteasa” cu micul ei delir existențial.

ra marelui talent al lui Lawrence, a capacității sale de expresie narativă”, scria la un moment dat W. Y. Tindall. Romanul este tradus în românește de Antoaneta Ralian și are o substanțială prefață semnată de Dan Grigorescu, din care reproducem: „Principală dificultate era aceea de a prezenta într-o narațiune întemeiată — în ciuda unor importante amănunte autobiografice — pe fantezie tradițiile indienilor

man: **Incerincenatul** (Editura „Cartea Românească”). „E frumos orice început în dragoste. Și dacă orice început e frumos, înseamnă că toate începuturile în dragoste sînt frumoase! N-ar trebui, oare, să avem mai multe începuturi?” — spune la un moment dat unul dintre personaje. Într-adevăr, cartea se vrea o poveste de dragoste, cu început și sfîrșit, ca orice poveste. Deși unul dintre personaje spune: „Din pricina înmulțirii fărădelegii, dragostea celor mai mulți se va răci” — cuplul se va reuni încercînd să găsească răspunsuri la propriile întînări.

● Șarpele cu pene, de D. H. Lawrence e „cartea care dă, în chipul cel mai elocvent, măsu-

care, va spune Lawrence, „sînt mai vechi decît orice concept de divinitate și sînt, prin urmare, mai grandioase și mai profunde decît orice religie”.

● În colecția Clasicii picturii universale a apărut recent

La 7 mai 1874, pentru Mihai Eminescu era încă certă susținerea doctoratului în filosofie, la Jena, în luna august. „Voi încerca cu siguranță” — îi va scrie în acest sens lui Titu Maiorescu. Dar, cum precizăm în articolul precedent, în chip cu totul neașteptat, printr-una din acele hotărâri care l-au modificat adesea viața, pornește spre Königsberg (Kalingradul de astăzi).

Eminescu era un bun cunosător al filosofiei lui Immanuel Kant, încă din vremea studiilor la Viena, poate și mai dinainte. Alături de Schopenhauer îl considera ca pe unul din cei „familiari”, motiv pentru care sugerase, încă din 5 februarie 1874, „o docență liberă, deci privată, având în vedere prelegeri asupra unui domeniu determinant al filosofiei, cum ar fi de pildă abordarea specială a filosofiei kantiene sau schopenhaueriene așa cum se găsesc ele în scrierile respective...”

Dorea, în chip limpede să interpreteze textele kantiene în cadrul unei conferințe la Universitatea din Iași, pentru care socotea necesară deplina pătrundere și înțelegere a operei marelui filosof, pe care singur îl caracteriza în manuscrisul 2265 „cel mai profund dintre muritori”.

Există, după opinia noastră, cel puțin trei îndemnuri speciale care puteau să-l determine pe Eminescu să ajungă la Königsberg.

Mai întâi, cunoașterea exactă, ca unul ce studiase filosofia la Berlin, a atmosferei proprii orașului în care s-au născut operele kantiene, folositoare interpretărilor la Universitatea din Iași. Nu excludem, în al doilea rând, nici gândul ascuns pe care îl putea avea Eminescu, de a-și susține chiar doctoratul, dintr-un motiv sau altul, la Königsberg și nu la Jena. Dar, cel mai hotărâtor, dacă nu cumulat cu celelalte, credem a fi chemarea lăuntrică de a se afla în orașul lui Kant, măcar pentru câteva zile. Marele filosof nu numai că se născuse în acest oraș, dar acolo avea să rămână întreaga viață, să predea filosofia, să-și scrie și publice cărțile, și să se sfârșească spunând acele ultime cuvinte de profundă mulțumire existențială și liniște: „Es ist gut”. (Este bine).

În primăvara lui 1874 se împliniseră 150 de ani de la nașterea lui Kant, moment sărbătorit în lumea filosofică a timpului, în publicații și la catedrele universitare. Studentul Eminescu a fost martorul participativ al acestui eveniment. (Kant s-a născut la 22 aprilie 1724 și a murit la 12 februarie 1804). Se împliniseră la începutul aceluiași an și 70 de ani de la moartea filosofului, și marcarea acestor fapte i-au atras puternic atenția lui Eminescu — tocmai în vremea cind se decidea să obțină o catedră de filosofie la Iași. (Scrierile către Titu Maiorescu în legătură cu proiectul de aprofundare didactică a textelor kantiene și cu întreaga problemă a docenței și doctoratului sint datate 5, 26 februarie; 28 martie, 1 mai). Apropierea de Kant devine și mai puternică, apoi, prin traducerea uneia dintre operele sale fundamentale: *Critica rațiunii pure*, prin numeroasele

aprecieri și trimiteri la renumitul filosof.

Iată deci, atâtea motive și explicații ce se pot da îndemnului spre această călătorie. Poetul însuși relatează despre ea, deplasându-și centrul de interes spre altă chestiune, și anume pregătirea examenului secundar privind legăturile românilor, isorice și culturale, cu celelalte popoare europene (direcție spre care, de asemenea, s-a pregătit cu intensitate, studiind între altele paleoslava și evocând consultarea autorizată a lui B.P. Hașdeu). Descrierea este făcută într-o scrisoare adresată secretarului Agenției Diplomatice a României la Berlin, Ion Alexandru-Samurcaș: „În Königsberg n-am stat decât 5 zile, unde locuind la unul din colegii mei de la Universitate, fiu de comerciant, și însoțit de el în cercetările mele, am putut vorbi cu directorul Arhivei despre existența documentelor regatului Poloniei și a țărilor învecinate, am cu-

ușilor arhivei pe calea mare a relațiilor internaționale imi lipsește încrederea în mine, nefiind specialist în descifrarea documentelor și avind în această privință mai multă rutină și bun simț decît înțelegerea tuturor greutăților și criteriilor de care chiar scriitorii însemnați sint înviți”.

În orice caz, fără să se dedice studiului arhivist, Eminescu stă cinci zile la Königsberg, vizitînd, desigur, orașul.

Făcînd numărătoreasă inversă, din momentul venirii la Iași, considerăm că sosirea în marele oraș industrial, comercial și cultural de la Baltica a avut loc în a doua parte a lunii iulie 1874 după ce se încheiaseră cursurile universitare și își licheasese toate problemele legate de șederea la Berlin.

Drumul a fost străbătut de la Berlin spre Baltica, pe linia ferată, prin Küstrin, Landsburg, Schneidemühl, Könitz, Verder — la foarte mică depărtare de Dan-

în această direcție, cum îi scrie lui Samurcaș, „mai fără de rezultat”.

Și totuși, vizita la Königsberg are o însemnătate deosebită, dacă nu pentru finalizarea doctoratului sau pentru predarea unui curs de analiză a filosofiei kantiene, în orice caz pentru cultura lui Eminescu și pentru poezia română. Pentru că prototipul „bătrînului dascăl” din *Serisoara I* este însuși Immanuel Kant.

S-a stabilit că versiuni dintii ale acestei poeme au fost concepute încă din vremea berlineză, probabil în răgazul de liniște al cugetărilor de la Charlottenburg, unde era întovărășit de marile cărți de filosofie ale lumii. Au fost publicate și analizate cele dintii „umbre” ale primei *Serisoari* de Perpersicius și D. Murășu; *Moarte, tu îmi pari... O vreme ce trecînd...* și altele, stabilindu-se fără echivoc perioada scrierii lor, prin 1872—1874. Dar iată că, după trecerea prin orașul lui Kant, de prin 1876, într-o versiune din manuscrisul 2278 se desconsfiră prototipul „bătrînului dascăl”:

Eu văd un vechi magistru ce
șade lîngă pult,
La piept el își incheie halatul
lui cel vechi,
Mai bine își îndoaie bumbacul
în urechi,
Și uscățiv cum este și slab și
de nimic
El universu-l are în degetul
cel mic.

Portretul se încheagă și printr-o comparație cu un alt „bătrîn”, care socotește „cit pește e în mare” și în degetul căruia se află un „briliant”. Cel dintii este numit chiar în rima căutată în acest scop: „iar cel dintii fu Kant”. Cel de-al doilea este un samsar, cu reminiscențe din observațiile lui Eminescu din portul Königsberg, cu ambarcațiuni pescărești, și chiar cu scrinul cu sertar pe care îl și denumește cu cel mai potrivit cuvînt — pult, rar întîlnit în literatura noastră.

Iar imaginea „El universu-l are în degetul cel mic” este formulată, după opinia lui D. Murășu, pe baza celebrei lucrări a lui Kant, *Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmels* — *Istoria generală a naturii și teoria cerului*, conținînd, în mod independent de Laplace, celebra teorie evoluționistă cosmogonică.

Privim portretele din epocă ale lui Kant pe care le-a văzut și Eminescu la Berlin și la Königsberg și înțelegem și mai clar că omul firav surprins de pictori în ipostază meditativă este adîncit în interiorizarea lui prin viziunea eminesciană, care în varianța finală a *Serisoarii I*, rămîne în coordonatele fundamentale la imaginea dintii: „Uscățiv așa cum este, girbovit și de nimic / Universul fără margini e în degetul lui mic”.

Nu încapă pentru noi nici o îndoială că vizita și întreaga revelație a atmosferei din orașul lui Kant au reprezentat un moment hotărîtor în completarea ideilor filosofice indice și schopenhaueriene, treapta absolut necesară a desăvîșirii acestor poeme de profundă meditație filosofică și una din capodoperele eminesciene.

VICTOR CRĂCIUN

Desene pe asfalt

„Glonțul de zăpadă”

„Așa cum sint” de Theodor Răpan (Editura Eminescu, 1989) reprezintă prin reușitele sale mai mult decît confirmarea unui debut primit cu firească îngăduință la timpul său cu îndreptățită încredere. Așa cum este. „Așa cum sint” oferă un insolit spectacol de mobilitate stilistică, probă de înnoire și revalorizare a virtuților anunțate de volumul cu care a bătut la porțile... neantului. Desigur, între un volum și altul, tinerii poeți vădesc schimbări de registru, se simt acaparați de mereu alte modalități de exprimare. Se drapează, de cele mai multe ori în clamori romantice, scăzute: nervul poetic (atît cit va fi fost) pare să se fi tocit. O „înteleaptă”, molcomă pace îi diafanizează, rarefiindu-le nota personală. Ipostaza e oarecum clasică și derogările sint rare.

Răpan face excepție: e un vitalist, un frenetic iubitor de metafore orgiace și de culori violente. Afîșează un optimism robust și singur se declară într-o prefață (în proză) drept martor al Clipei. Citez: „În permanentă fugă de singurătate, de moartea surisului, cu pluta imaginilor alunecînd peste vînturile iluzorii sau nu ale realității, n-am căutat niciodată liniștea sesurilor umbrite de sălcii sibilice. Mi-au plăcut apele repezi și reci, incendiindu-mi gleznele gîndului pe ruguri de gheață”. Poetul viețuiește într-un spațiu cu conture tangibile în care obiectele își oferă claritatea și plenitudinea. Argheziian cumva, în acest elan furtunos, poetul ar vrea asemenea clasicului bard să „pipăie” și să „urle”: „Este!”.

O „Definire” a sa sună astfel: „Tristețea florilor de cîmp — / lingusirea cîrniilor, / băutura neblîntită din ochii somnului, / toate învîlmășindu-se într-o biată inimă / cit ura furnicii, / pe o lumină cîntătoare, / cata-petasmă unghiului de fugă / și de dor”.

Răpan, uneori „prețios”, nu vrea totuși să epateze, nu-l atrag invențiile lexicale și chiar cînd singur o depune pe propriile-i versuri, des- tramă rapid bruma metafizică. El vrea să fie crezut pe cuvînt. Are ambiția de a se arăta lumii așa cum este.

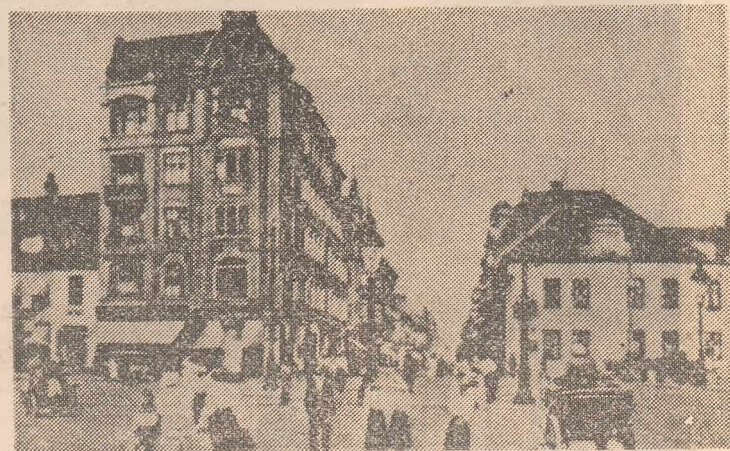
Temperamentul îi face fericite „feste” ajutîndu-l să scrie, cumva împotriva firii sale, unele versuri năstrușnice, mișcate de imagini incandescent-atractive. Pentru el ar exista un „umbrel al peștelui”. Scrie, altundeva: „Beau la masa nașterii mele / vinul descurajării”. Vede idei „în jîlful unui dicționar de mătase”. Măcesul sălbatic are „teascuri”. O inimă poată fi „dezdurată”, poetul e „paznicul lunii” (s-a mai spus) dar și „predicator iubit” (superb!). ba chiar „un glonț de zăpadă”.

Nu voi cita nici unul din versurile schioape (sint), banalitățile „grave” (sint și ele de față!) fiindcă volumul îmi pare, în întregul lui, cu mină sigură circumscris în sfera poeziei, fiindcă văd, ca și Nichita Stănescu (parcă mai ieri) că Theodor Răpan e un poet adevărat față de care cernala criticului n-are cum să-și refuze licărul de tandrete.

GHEORGHE TOMOZEI

Pașii poetului

Prima „ieșire la mare”

Orașul lui Immanuel Kant în timpul vizitei lui Eminescu
Fotografie de VASILE BLENDEA

les notițe asupra acelor, cari sint publicate deja în *Corpora documentarum*, dară o cercetare cu ochii proprii a documentelor originale nu este permisă decît după o învoire înscrisă a guvernului central”.

În privința acestei călătorii, și a interesului manifestat, N. Iorga preciza: „În 1874, el cercetase, în misiune oficială, pentru a vedea ce cuprind Arhivele Ordinului Teutonic cu privire la noi, Königsbergul, dar își dăduse seama că nu are pregătirea trebuitoare pentru asemenea studii” (*Istoria literaturii românești contemporane*).

În cea mai sigură cunoștință a chestiunii, ilustrul nostru istoric știa cuprinsul arhivelor orașului — fondat la 1255 chiar de Ordinul Teutonilor, ajuns un important centru sub Frederic I, — și aprecia interesul lui Eminescu, bineînțeles cu rezervele pe care chiar poetul i le oferea: „pentru a încerca deschiderea

zig (Gdanskul de astăzi) — Marienberg, Elbing, Königsberg.

Ajuns aici, însoțit probabil de acel coleg evocat, care l-a și găzduit, poetul aspirant la o catedră filosofică va fi vizitat monumentul Stoa Kantiana, casa „nemuritorului”, și, desigur, arhivele care conțineau acele documente de mare vechime și însemnătate. În legătură cu această să menționăm că filosoful a fost mai întâi înmormîntat, la 28 februarie 1804, în „Professoren Gewölde” — capela profesorilor, monumentul văzut de Eminescu fiind înălțat puțin mai tîrziu, la 1809. (Astăzi, mormîntul lui Kant).

Contactul cu orașul lui Kant îl apropie și mai mult de înțelegerea filosofului, dar îl și avertizează asupra greii misiuni pe care și-o asumă în legătură cu elaborarea doctoratului în domeniul filosofiei. Nerenunțînd deocamdată la idee, poetul face totuși și tentativa de a cerceta arhiva Ordinului Teutonic, dar și

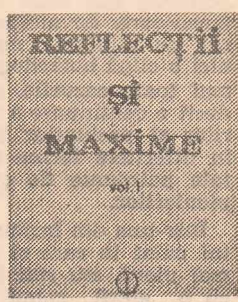
realizată prin consultarea operelor unor personalități reprezentative din diversele domenii de creație ale culturii naționale și universale — filozofie, etică, sociologie, istorie, estetică etc. — tratînd o idee comună: omul și universul său spiritual-moral” — susține îngrijitorul celor două tomuri într-o scurtă dar cuprinzătoare prefață.

● În colecția EMINESCIANA a Editurii „Junimea” a apărut recent *Eminescu și universul științei* de I.M. Ștefan, cu o prefață semnată de Zoe Dumitrescu-Busulenga. De menționat că în *Amintirile* sale, Ioan Slavici nota la vremea respectivă: „Stăpînit de o neastîmpărată sete de știință, el studia mereu și nu era o ramură de știință omenească pe care nu ținea s-o aprofundeze. Mereu se simțea încă om neisprăvit, mereu își dădea silința de a se desăvîrși sufletește”.

Specialist în istoria științei, I. M. Ștefan demonstrează, cu onestitate și pricepere, raporturile profunde ale intelectului eminescian cu știința (matematică, astronomia, chimia, fizica, biologia etc.), decupînd din manuscrise, articole, versuri, acele filioane ale geniului eminescian în care se făcea referire, de

un artist unic, fără ca ceva sau cineva să-l fi format, un creator fără precedent, probabil fără urmași”.

● Sub însemnele și „Motto”-ul lui Ch. Montesquieu: „A reaminti oamenilor cugetările celor din vechime, înseamnă a-i îndruma spre virtute” — apar cele două volume de *Reflecții* și *Maxime* la Editura Științifică și Enciclopedică, în îngrijirea lui Constantin Bădescu. *Reflecțiile* și *maximile* aparținînd unor ilustre personalități desemnează o formă de manifestare a amplitudinii spiritului uman, a sufletului omenească în variile sale manifestări. „Prezența lucrare este o selecție de astfel de meditații

Delacroix (antologia, traducerea și cronologia — Ștefan Popescu, iar redactor de carte este Doina Marian). Orice frază în plus față de magnifica prezentare semnată la vremea respectivă de Charles Baudelaire pare de prisos: „Delacroix a fost reînvierea unică a celor mai uimitoare însușiri. Asemeni lui Rembrandt, a avut simțul intimității și vraja profundă, spiritul de combinație și de decorație ca Rubens și Lebrun, culoarea feerică a lui Veronese. Dar el a avut, de asemenea, o calitate sui generis de netăgăduit și caracterizînd spiritul melancolic și înflăcărat al secolului, ceva cu totul nou, care a făcut din el

Copii, ziua voastră

1 Iunie

Copiii lumii au nevoie de lumină, Au nevoie de pace și iubire pentru a trăi în bucurie, așa cum noi toți avem nevoie de sărbători în care să ne regăsim sub semnul bucuriei. Iar dintre toate, prima zi a verii — ziua lor — este cea mai încărcată de simboluri.

Reverberind în fiecare clipă a vieții noastre, dându-i adevărata măsură, existența copiilor este emblema viitorului nostru. Trimițându-i în spațiul imaginii unui zimbet de copil, spunea o mamă, și dacă va exista o ființă inteligentă care să o primească, fiți siguri că va înțelege despre pământ infinit mai mult decât dacă ați aduna laolaltă toate minunile tehnicii moderne.

Cum am putea vorbi despre viitor fără să ne gândim la copii, la cei pe care carta acestui partid și credința acestei țări îi numesc viitorul însuși al națiunii, clădit cu grijă și dragoste?

Cea mai delicată, dar și cea mai trainică zidire a lumii, copiii, au nevoie de pace. În marele for al popoarelor, glasul României s-a făcut auzit de nenumărate ori. Un glas al rațiunii, cerind tuturor, în numele rațiunii, o șansă, singura posibilă pentru viitorul planetei — pacea.

Tară a păcii, România a ridicat grija pentru tinăra generație la rangul de politică de stat. „În cadrul acestei politici profund umaniste, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, țara noastră va face totul și în viitor pentru a asigura drepturile fundamentale ale omului — deci și ale tinerețului, care reprezintă viitorul țării — dreptul la muncă, instruire, educație și cultură, la o viață demnă și fericită, la pace.“ Grija permanentă a partidului și statului pentru tinăra generație, pentru prezentul și viitorul ei își găsesc expresia superlativă în dragostea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu se ocupă de asigurarea celor mai bune condiții pentru dezvoltarea armonioasă, pentru pregătirea multilaterală pentru muncă și viață a tinerilor.

Pentru tinăra generație din România, pentru sănătatea și vigoarea ei, partidul și statul, promotori ai unei înțelepte politici demografice, asigură excelente condiții de supraveghere și îngrijire viitoarelor mame; iată din statistica anului trecut aflăm că 99 la sută din copii se nasc într-o unitate sanitară specializată, sub supravegherea unui personal medical competent. În creșe sunt îngrijiiți circa 84 000 de copii, iar cele 12 548 de grădinițe sunt frecventate de peste 830 000 de prescolari. Pentru sănătatea și vigoarea acestei tinere generații în cele 3 889 de dispensare de la orașe și sate veghează neobosiți peste 7 000 de medici pediatri și medici de medicină generală pentru copii, 21 000 de surori de pediatrie și 3 600 surori de ocrotire.

Pentru tinăra generație, în fiecare început de an școlar își deschid, generoase, porțile, circa 29 000 de unități școlare de toate gradele, din care 15 800 școli, însumând peste 100 000 săli de clasă și 14 500 laboratoare. Tinerilor își dedică viața și activitatea aproape 239 000 cadre didactice, slujitori ai noii școli românești în care integrarea învățământului cu cercetarea și producția s-a constituit într-o triadă a competenței și înaltei valori.

Pentru toate acestea, gîndul de recunoștință și aleasă dragoste al tinerei generații se constituie într-un prețios omagiu adus partidului, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsei Elena Ceaușescu. Cuvintelor înaripate și gîndurilor generoase, ale copiilor li se alătură puternică, de neînfrînt, voința întregului popor de a înfăptui neabătut înțeleapta politică a partidului, în centrul căreia grija pentru om își găsește cea mai convingătoare expresie în grija pentru tinăra generație.

Să ne bucurăm, în prima zi a verii, de sărbătoarea acestei generații. Să prăznim ca pe cea mai dragă și cea mai prețioasă dintre sărbătorile inimilor noastre, această zi de 1 Iunie, însemn al credinței în viitor.

R. MANOLESCU ■

Călătorind acum în lumea copiilor descoperi cu surprindere metamorfoze nebănuite. Continentul fabulos rămas în fiecare dintre noi, devenit mereu mai strălucitor și fascinant, are pentru cei mici o cu totul altă geografie. Joaca și-a pierdut gratuitatea. Copiii se joacă la computere învățînd să opereze cu ele. Își confecționează jucării electronice, descoperind secretele tehnicii, conturează proiecte științifico-fantastice și folosesc microscopoe perfectionate. E o copilărie mai densă, dominată de viteza cunoașterii, de participarea intensă la viața societății. Rămînînd copii, cei mici învață prin intermediul organizației pionierilor să se comporte ca niște oameni mari. Cartea a rămas activitatea lor de capăt și ea poartă însemnele muncii. Dar pe lângă datoria de a învăța, pionieria îi educă pe cei mici în spiritul răspunderii, al iubirii față de țară, al respectului pentru istorie și pentru valorile materiale și spirituale ale poporului român. Are loc o susținută pregătire pentru viață, pentru lungile călătorii în lumea științei pentru formarea unui spirit revoluționar și cetățenesc. Pionierii de azi sînt uteciști de mîine, sînt cercetătorii și specialiștii anilor viitori. Copilăria de acum se desparte mai repede de păpuși spre a se apropia de artă și de tehnică iar activitățile extrem de complexe desfășurate în cadrul organizației revoluționare a pionierilor sînt de natură să îi edifice asupra drumurilor de urmat în viață, asupra valorilor spirituale și materiale ale societății noastre. În pionieri nu mai avem copii naivi ca odinioară, ci compatrioți de vîrste mai mici, angajați cu tot elanul lor tineresc în competițiile muncii și ale învățaturii, în întreceri artistice și sportive, în febrile activități de cercetare și creație. Cine pătrunde azi într-o școală descoperă cu uimire că se discută mai puțin despre basme și mai mult despre aparate și despre tehnică, mai puțin despre zine și zmei și mai mult despre proiectele anului 2000.

În București, cutia cu minuni se află într-o clădire cu 350 de încăperi însumînd 20 000 de metri pătrați, animați zilnic de peste 4 000 de copii veniți în zeci de laboratoare, cabinete, cercuri, formații și ateliere, galerii și expoziție de creație tehnică pionierescă. O sută de dascăli inițiază debutanții sau îi perfecționează pe cei avansați în diverse domenii ale artei și tehnicii. În acest veritabil palat are loc despărțirea de basme și păpuși și încep pașii cunoașterii. Am petrecut câteva zile în clădirea dominată de potopul glasurilor de copii veseli și agitați, pregătind momente de spectacol, expoziții și recitări, dansuri folclorice și concerte de muzică clasică.

Niciodată, copiii țării nu s-au bucurat de un asemenea dar cum este Palatul pionierilor și soimilor patriei din Capitală. Într-o sală, corul cîntă „Un palat, ce mîndru este / Am primit în dar, copii / Patria ne dăruiește / Nou șirag de bucurii“. Pe câteva sute de metri pătrați am călătorit printre proiecte fantaziste, printre idei năstrușnice, gata să-i perplexeze și pe cei mari, printre proiecte utopice și totuși posibile, printre invenții simple și mașinării complicate, o expoziție a creației și invenției pionierești care reunește exponate din toată

țara. Pentru curiozitatea celor mari am notat câteva denumiri de aparate, machete, dispozitive și proiecte expuse aici cu aerul unui veritabil salon al născocirilor ingenioase: **Mașină pentru produs energie electrică din mișcarea valurilor, Robot pentru vopsit mobilă, Aparat pentru accelerarea creșterii răsadurilor, Microscop pentru fotografierea celulelor, Model de exploatare minieră pe altă planetă, Instalație pentru hrănirea ovinelor, Dispozitiv de testare și evaluare automată a cunoștințelor, Centrul de educație și timp liber, Aparat pentru**

torii unor acțiuni-concurs cu participarea tuturor membrilor organizației: „Sîntem urmașii unui popor eroic“, „Pionierii în anii de lumină“, „Stafeta generațiilor“, „Patrie română-țară de eroi“, „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei“. Nu înlocuirea tipului de joacă, nu renunțarea la basme și nici desconsiderarea păpușilor impresionează, cît faptul că încă de mici, pionierii sînt într-un fel oameni mari. Toate aceste activități îi ajută să se formeze, să-și completeze cunoștințele, să-și descopere inclinațiile. Este mai mult decît impresionant faptul că la

dintr-un tablou de Sabina Bălăsa. Se numește Căminul Florea, din clasa a VI-a C, de la Școala generală nr. 205 din Capitală. Este comandantă de unitate și activează într-un cerc de recitatori. O puteți vedea în mai toate emisiunile pionierești din programul tv, în spectacole, sau auzi în diferite emisiuni ale radioului consacrate pionierilor. A scris poezii la un cenaclu al pionierilor din sectorul 6, „dar nu mai am timp“, a făcut dans modern, a început să recite și să cîștige concursuri pionierești, ajungînd pînă la faza finală a Festivalului național „Cîntarea României“, am fost

determinarea gradului de poluare a apelor naturale și industriale, Avertizor de avarii, Barieră cu raze infraroșii etc. Erau sute și sute de aparate, unele executate impecabil, altele cu mici ezitări și naivități, dar care purtau idei și mai ales dorințe de cunoaștere, selecționate în faza republicană a concursului „Start spre viitor“, organizat anual de Consiliul Național al Pionierilor și devenit ucenicia cercetătorilor de mîine, o școală a fanteziei tehnice. De altfel, pionierii au câteva acțiuni anuale, devenite de acum tradiționale. Participă și ei la Festivalul național „Cîntarea României“ desemnîndu-și vedetele la fiecare ediție, la fel, își desemnează campionii în cadrul „Daciadei“ și cîștigă-

sfrîșitul pionieratului, un elev răspunde categoric la întrebarea ce vrei să faci în viață? Am încercat o asemenea discuție cu cîțiva copii înțilniți în cabinetele și laboratoarele Palatului pionierilor și soimilor patriei în acele zile. Toți au răspuns scurt și hotărît. Cînd am solicitat amănunte, și-au motivat alegerea cu argumente mai mult decît convingătoare. Își aleseseră viitorul, nu bijbiiu, nu așteptau nici o clipă hotărîtoare. Și-n mai toate cazurile, el nu era decît o continuare a preocupărilor și pasiunilor întretinute în diferitele forme de activitate patronate de organizația pionierilor.

Într-una din încăperile acestui palat în care și adulții se mai pierd, am stat de povestit cu o elevă coborîtă parcă

între copii și soimii patriei care au înmînat flori tovarășului Nicolae Ceaușescu tovarăsei Elena Ceaușescu numai prima dată am fost copleșită de emoții“ și e hotărîtă să devină învățătoare. Tatăl ei, inginer constructor, luată-o de mai multe ori șantierul blocurilor de casă, mama a dus-o de mai multe ori la școală, la Dîgăneasca, iar la Școala generală nr. 205 a fost pusă de învățătoare să stea cu o clasă. Atunci a descoperit că singura profesie care ar bucura-o pe totuși o viață ar fi cea a marșale. Își conduce colegii acțiunile de întreținere a pîcului din Drumul Taberei, vara se îngrijește de animalele bunicilor și merge în țară, face curățenie în casă, cumpărăturile la piață.

ă e-n fiecare zi!

admonestează colegii obraznici să leneși, pune și ea umărul la organizarea unor întâlniri cu reprezentanți de instituții pentru popularizarea legilor și pentru învățarea comportamentului în societate, participă la forumurile pionierilor o formă adecvată de exercitare și deprindere a democrației pionieresti, concepută ca o pregătire pentru participarea activă în cadrul democrației societății. O elevă de clasa a VI-a care a abandonat păpușile de la șapte ani, învață de nota zece și nu mai are timp să se joace decât rar, în fața blocului. O elevă care se poartă ca un om în toată firea.

rajuului și bărbăției celor mici. Numai că primele expediții au declanșat în pionieri un entuziasm incredibil. Nu visau decât asemenea călătorii spre lucruri cunoscute sau mai puțin, confruntări cu realitatea și emoționante locuri văzute doar în manualele de școală. Nu e mai puțin adevărat că ideea de expediție venea pe un teren deschis în fiecare copil de întâlnirea cu lumea Ciresarilor lui Constantin Chiriță. Și astfel s-au născut Expedițiile „Cutezătorii”. Ce sînt acestea? Un grup de copii de la o școală sau de la o Casă a pionierilor și soimilor patriei își alege o temă, un

Un juriu național alcătuit din personalități de prestigiu cîntărește rezultatele fiecărui echipaj și atribuie 17 trofee, cel mai rîvnit fiind „Busola de aur”.

Înainte de a încheia povestea acestor expediții cu adevărat fascinante, ar trebui adăugat că în 20 de ani de cînd există, pe diverse trasee din țară au călătorit 2500 de echipaje, însumînd 650 000 de pionieri, adolescenți care s-au confruntat cu ei înșiși, devenind mai repede oameni în toată puterea cuvîntului. Pentru acest enorm cîștig n-ar trebui uitat numele dascălilor, cei care au socotit vacan-

care au purtat și peste hotare mesajul copiilor români. Dar numărul formațiilor din întreaga țară este de ordinul miilor. Orchestre simfonice și de estradă, dansuri populare și formații coregrafice, coruri și grupuri vocale, brigăzi artistice și grupuri de recitatori, concurînd în fiecare an de mai multe ori, primenindu-se mereu și sporind rezonanța numelui ales cu un sirg care se apropie de cel care animă formațiile profesioniste. De fapt, din rîndul micilor dansatori se aleg membrii ansamblurilor de folclor, elevii școlilor de muzică și arte plastice, studenții de Conservator și cei de la institutele de arte plastice. Numai profesorii rămîn aceiași și îmbătrînesc cu fiecare generație. La Palatul pionierilor și soimilor patriei din București, edificiu inaugurat în Epoca Nicolae Ceaușescu, am întâlnit cîțiva dascăli pasionați de activitatea artistică a copiilor, Mihai Dumitrache, maestrul coregraf, instructorul de dansuri al ansamblului „Românașul” are 19 ani la pupitrul de dans românesc. Fostii săi elevi de la ansamblul pionieresc sînt acum dansatori sau instructori la marile formații din București. În fiecare toamnă primește 600 de copii, din care, la puțin timp, rămîn 400. De la vîrsta de cinci ani pînă la clasa a VIII-a, micii dansatori urmează cursurile de inițiere, învață dansuri și, după un an doi, ajung să intre în scenă într-un mare spectacol desfășurat cu 70 de copii. Profesoara Adriana Codreanu pregătește de 14 ani grupul „Alegretto”, unul din cele mai cunoscute grupuri vocale pionieresti din țară. Lăcrimioara Mitroaica conduce ansamblul de estradă „Meloritm” iar Anca Roman armonizează mișcările celor 70 de copii care alcătuiesc grupul de balet „Arabesc”, în timp ce Oana Albuțiu și Mariana Pojoranu stau cu rîndul la pupitrul orchestrei semisimfonice a palatului, orchestra în care copiii, îmbrăcați în frac încearcă să se apropie de sonoritățile marilor orchestre și să dea poezie muzicii românești și universale. Ar fi nedrept să proliferizeze convingerea că numai în București există copii vedete și dascăli pasionați de asemenea activități. Toate casele pionierilor și soimilor patriei din țară au parte de asemenea împătimiti. Bunăoară, în Chioar, la Șomcuta Mare, profesorul Grigore Mureșan, după ce a pregătit formații de dansuri cu tîrănii din Valea Chioarului, la Șomcuta are 5 formații de copii, unele alcătuite din cei din clasele I-IV, altele din cei mari, din clasa a VIII-a. La Budești, tot în Maramureș, profesorul Petre Dunca intră și el în competiție cu formațiile de dansuri populare ale școlii, la Vălenii Șomcutei, profesorul Gheorghe Dod aduce în scenă 60 de perechi într-un spectacol impresionant de dansuri populare, în timp ce la Sighetul Marmăției, Ansamblul Muguirelul, instruit de profesorul Gheorghe Petrovai, rivalizează cu cele mai bune din țară.

O călătorie în lumea formațiilor celor mici, a cercurilor și laboratoarelor populate de ei nu face decât să întărească o convingere, că pionieria e o altă denumire a copilăriei în care se învață mai repede și mai adînc deprinderile de om mare.

CORNEL NISTORESCU

Cercul

Plasmă fierbinte, capcană magnetică toroidală, protoni, curbe, scheme tehnologice. Radu Gălășeanu explică cu cele mai la modă expresii științifice despre fuziunea rece. Își aranjează cravata, cămașa albă, pentru ca ținuta să fie în ton cu un subiect ca acesta în care omnia își pune mari speranțe pentru minele energiei. Cravata este însă de pionier, iar pe conferențiarul sigur de el îl întîlnim de obicei în clasa a VII-A. Acum, în cercul de fizică, în fața colegilor și a numeroși profesori din școlile sectorului IV expune tot ce a citit el în paginile cărților și revistelor. A lăsat adesea la o parte larma jocului ca să pătrundă în fascinantă lume a științei. Premiantul pe țară la olimpiada de fizică a învățat în școală bucuria cunoașterii, a plăcerii de a afla mereu lucruri noi care să-i bucure inima. Nu ezită cînd este întrebat de profesia viitoare. A ales-o demult: cercetător. Monica Voitovici dintr-o optă mai vizionează desene animate dar știe foarte multe și despre tectonica globală și deriva continentelor. Pe display-ul computerului, elevii din cercul de biologie demonstrează cum se oprește o hemoragie prin compresie digitală. Fetele mai poartă codițe dar visează cu ochii deschiși la hălatele de medici.

Școala 79 din Capitală are vitrina neîncăpătoare pentru premiile aduse de olimpicii ei. Și asta fiindcă aici se cultivă, fără recreație, dragostea de știință, de creație, chiar dacă mai este încă mult pînă cînd ele vor rodi în laboratoarele institutelor, pe planșete, în halele uzinelor. Importanți sînt primii pași. Conducerea școlii, profesorii plămădesc cu har și pasiune în cercurile științifice inițiativa și potențialul creator al viitorilor specialiști. Este motivul pentru care dascăli din celelalte școli ale Capitalei au venit nu odată aici să se sfătuiască asupra celor mai eficiente căi de a racorda tînăra generație la plăcerea de a inova, de a crea.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Parada modei pentru copii

Rețineți o dată: 1 iunie. Și o invitație: în această zi la ora 15 în cochetul magazin „Măternă” din strada Bărbăției, a cărui modernizare tocmai s-a încheiat, va avea loc o paradă a modei, prezentînd ultimele noutăți în materie de îmbrăcăminte și încălțăminte de vară pentru copii, pe care le puteți cumpăra în sezonul cald.

Vă reamintim că în aceeași unitate puteți face un plătuc și util popas în Salonul jucăriilor și în raionul cu articole de menaj specific vîrstei mici. (R. P.)

Expedițiile „Cutezătorii”

Există în țară dascăli fascinați de călătoria în compania copiilor, oameni de bine care după ce și-au încheiat lecțiile de clasă, și-au luat un rucsac în spărie, i-au învățat și pe copii cum să se pregătească le drum și apoi au pornit în călătorii de plăcere, încercînd să predea mai mult decât fositoare lecții de viață. Prin 1969, aceste călătorii spontane de plăcere au devenit simfonii în jurul cărora s-a constituit una din cele mai frumoase și utile forme de acasă ale copiilor. Primele expediții „Cutezătorii” au avut loc după îndelungi ezitări și ezabateri legate de riscul, neunoscutul și imprevizibilul unui asemenea examen al cu-

traseu și își stabilește perioada de desfășurare. Expediția trebuie să cuprindă un comandant, totdeauna cadru didactic, un căpitan și un secund, un bucătar, un sanitar, un cronicar și un fotograf, un geograf și un etnograf, un istoric și un biolog. Au loc ședințe de pregătire, inițiere și menținerea condiției fizice, totul desfășurat cu o migală și în același timp cu o febrilitate de echipaj aflat înaintea descoperirii Polului Nord sau a cuceririi Munților Himalaya. Un regulament riguros stabilește condițiile de concurs: Minimum 70 de kilometri pe jos, cazare în corturi, autogospodărire în domeniul pregătirii mesei și îngrijirii echipamentului, expoziție cu rezultatele cercetărilor de pe traseu, jurnal cu fotografii

ta un fel de trimestru IV al școlii și și-au transformat concediile în lecții de viață. Iar recunoștința expediționarilor s-a îndreptat adeseori spre profesorii Aurel Medve (Sălaj), Aurelia Lazăr (Sectorul agricol Ilfov), Viorel Manolescu (Deva), Stelian Chiriac (Iasi), Adrianța Oțoiu și Adrian Oțoiu, mamă și fiu, cîștigători la diferențe de ani a disputatului trofeu „Busola de aur”, Daniela Silvășanu (București), Alexandrina Dinu (Dimbovița) și mulți alții, căroro pe drumuri de munte li s-a spus doar „tovarășe profesor”.

Mareția micilor artiști

Există cîteva ansambluri și formații artistice pionieresti

Vitrina artelor

Muzică

„Visul unei nopți de vară“

Au venit căldurile și, iată, Opera Română din București, promptă, ne-a oferit o premieră coregrafică inspirată din celebra piesă, purtând titlul de mai sus, a nemuritorului William Shakespeare. Această realizare este demnă de toată lauda, situându-se valoric la stacheta înaltă a calității artistice, competitive, internaționale, pe care Opera Română trebuie să o mențină, în permanență, la toate manifestările ei. Dar, acest spectacol a mai marcat un punct de referință, el subliniind, convingând și revigorând încrederea în tinăra generație; a reafirmat adevărul că izvorul de talente — și în domeniul dansului clasic și modern — este nesecat la români; doar atât ca aceste talente să fie culese, șlefuite și valorificate.

Aflată la a doua importantă colaborare cu Opera Română, Mihaela Atanasiu demonstrează marile sale posibilități, ea fiind autoarea libretului, a coregrafiei și regiei; să recunoaștem, o personalitate plurivalentă care merge pe drumul îndrăzelilor creatoare. Sigur, la București a fost mai ușor, întrucât același balet îl montase — cu un an în urmă — la Belgrad; reușitele și, poate, neîmplinirile de acolo au constituit o bună experiență, folosită din plin pe scena din Cotroceni. Inventivitatea alegerii caracterului și pasului de dans, în cele două acte care cuprind dramaturgia; suplețea în schimbările rapide, de la real la fantastic; sensibilitatea momentelor romantice, ori umorului ghidurilor; textul încredințat personajului Puk, ce devine aici nu doar un spiriduș al pădurii ci conducătorul întregului, ca și jocul actorilor — pe dans și recitare; exclamațiile impuse în alte diverse scene, de la onomatopee și pină la simple oftături; toate la un loc arată că maestra de balet are deplină încredere în artistul total, ele ne dau sea-

mă, de asemeni, asupra posibilităților actoricești, fericite, ale balerinilor noștri.

Scenografia concepută de Viorica Petrovici este coplesitoare! Începând cu finețea croielii materialelor — asemeni unor pinze de păianjen — trecind prin splendoarea culorilor elementelor naturii (plante și mici viețuitoare) și ajungând la gustul ales (cu multă îndrăzneală) al costumelor lumii reale și a fantasticii, acest tot — ajutat și de luminile lui Ion Cotirlă — devine nu numai funcțional dar și de sine stătător, dovada vie constituind-o aplauzele furtunoase ale publicului, chiar la deschiderile de cortină când pe scenă nu se întâmplă nimic! Iată, deci, un tandem, Atanasiu — Petrovici, început cu multe promisiuni în montarea baletului *Peer Gynt*, promisiuni onorate, și depășite chiar, în actuala premieră.

Colajul muzical — alcătuit de Lucian Ionescu — folosește lucrări din creația unui cvintet de mari compozitori, oprindu-se — cu precădere — la Benjamin Britten, în special la celebra sa lucrare „Varițiuni și Fugă”, pe o temă de Henry Purcell. Lăsând la o parte faptul că programul nici nu inserează titlurile lucrărilor folosite, vom avea aici câteva obiective. Lucrarea amintită este, în fapt, o minunată lecție de orchestrație (asemănătoare scopului propus în poemul simfonic *Petrică și lupul*, de Serghei Prokofiev) în dorința de a familiariza publicul cu posibilitățile instrumentelor orchestrei simfonice. Fiecare instrument, deci, este prezentat ca solist și în tutti, fiind observate — mai cu seamă — culorile timbrale și sensul acestor culori, prin toate acestea arătându-se funcționalitatea în cadrul aparatului simfonic. Nu sîntem împotriva repetării sonore a unor fraze, chiar dacă în partitură nu există bara de repetiție; putem fi chiar de acord și cu inversarea fluentei părților muzicale (finalul să apară înaintea Fugii, prezentarea grupului alămurilor să se facă după familia corzilor etc.) dacă dramaturgia o cere; dar sensul instrumentelor și specificul lor nu poate fi nici schimbat și nici ignorat. De pildă, pe

castagnele (specifice pentru muzica dansantă) are loc o palmuire, desigur din joacă; pentru ca bicul (instrument de percuție) să fie ilustrat prin pași înapoi, adică prin dans; și aceste exemplificări pot continua. Aici intervine și rolul colajului; cînd ai o partitură în față, cu orchestra și dirijorul ei, cele gândite de compozitor sînt urmate întocmai; colajul poate fi foarte folositor unui spectacol cu o privire mai modernă, cu condiția ca muzica întrebuintată să-și păstreze logica și funcționalitatea ei. Altminteri...

Trecind însă peste cele semnalate, să afirmăm — din nou — faptul că recenta premieră a Operei Române din București, baletul *Visul unei nopți de vară* constituie un mare succes. Arătînd meritele principalilor creatori, să subliniem și pe cîțiva dintre principalii realizatori: Anne Marie Vretos, Florin Brîndușe, Alma Munteanu, Roxana Colceag, Beatrice Bleonț, Gheorghe Anghel, Tiberiu Almosnino, Adrian Gheorghiu, Florin Mateescu și alții; ei sînt balerini de excepție, exponenți potențiali ai artei coregrafice contemporane românești. Tuturor, celor citați sau necitați, creatori și trinditori ai acestui spectacol, ur' sînter bravo!

CLAUDIU NEGULESCU

Plastică

Reactualizarea tradiției

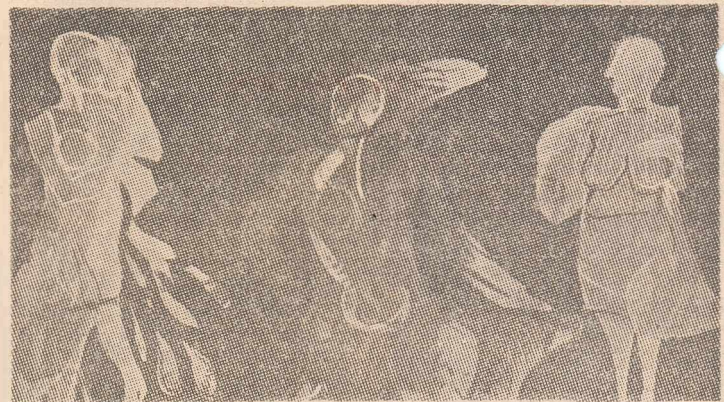
O tapiserie modernă este un obiect pe care nu-l privești, ci îl gîndești. Noua relație se definește de multe ori stingaci, pentru că termenii ce o califică nu sînt încă stabiliți. Ce înseamnă „să gîndești” obiectele dintr-o expoziție? E limpede, contemplația singură nu-l ajută pe cel ce se află în fața unei tapiserii să o priceapă. Să se lămurească asupra ideii ce l-a călăuzit pe artist. Odinioară,

lucrurile erau mai simple, iar rosturile unei tapiserii numărate. În muzee, descoperim nemăsurate tapiserii care transpun pur și simplu picturi (Rubens, Boucher, Jordaens). O tapiserie nu putea să semene decît cu o altă tapiserie. În expozițiile artiștilor decoratori contemporani e adeseori dificil să spui ce sînt obiectele pe care le prezintă. Cît despre tapiseriile propriu zise, e o aventură să arăți ce-i propriu zis o tapiserie. Teodora Stendl e unul din puținii creatori care s-au impus — și încă devreme — semnind tapiserii propriu zise: în tehnici tradiționale, ea înfățișă o lume de vis, un univers al seninătății și incintării. Sentimentul ce-i mobilizează întreaga ființă înaintea unei tapiserii „tradiționale” e marcat de euforie. Cîteva din piesele expuse de Teodora Stendl în personala de la „Simeza” produc încă euforie. Tema lor e puțin frecventată de creatorii de tapiserie: marea. Fapt ciudat, întrucît „subiectul” marin se adresează imaginației — în tapiserie — mai bine decît oricare subiect cu personaje. Dacă ne uimim întârzierea cu care e descoperită această sursă, trebuie să ne uimească și repeziunea cu care e abandonată. Teodora Stendl o descoperă parcă numai pentru a ajunge mai curînd la o altă: mitologia. Poate fiindcă mitologia meditera-

neană, care ne e atât de familiară, reclamă cadrul marin în multe din manifestările ei. Teodora Stendl e un artist complex — pictor și desenator, care s-ar fi putut afirma și în domeniile respective. Din care cauză, probabil, expoziția de la „Simeza” face o retrospectivă a tuturor talentelor și năzuințelor artistei. Cîteva din lucrările realizate special pentru prezenta expoziție, deși ieșite din atelierul creatorului de tapiserie și utilizînd, în principal, materiale textile se cheamă „obiecte” și „instalații” (Trei piese arheologice, Centaur murind, Zigurat). O suită de desene, ce trimite cu gîndul la modul specific în care Teodora Stendl și-a elaborat vechile tapiserii, împlinește ansamblul. Și îl împlinește tocmai pentru a ne obliga să cugătim la tot ce vedem, la rațiunile ce au produs schimbarea.

Înclin să cred că schimbarea e motivată de nevoia artistului matur de a-și reconsidera critic activitatea și de a-și prîmeni temele și mijloacele, ca urmare a acestui examen. Olga Busneag exprimă, în prefața catalogului, o idee asemănătoare: „exercițiile de punere în discuție a tradiției sînt totdeauna animate de năzuința reactualizării ei”.

TUDOR OCTAVIAN

„Conversație”, lucrare de Teodora Stendl

Eminescu — istoric de excepție

(Urmare din pag. 9)

Ioseam avea formula șocantă. Nu e vorba de a vedea în Eminescu „pe cel mai mare istoric ivit din mijlocul neamului românesc”, așa cum este el de bună seamă ca poet. Istoricii noștri cei mai mari sînt, din acest punct de vedere, după părerea mea, Cantemir, Hasdeu, Iorga și Părvan, toți pe primul loc, ex aequo cum se spunea cîndva la unele concursuri, în care mai mulți concurenți luau premiul I. Ar fi fost cu siguranță între ei și Bălescu dacă nu ar fi murit așa de tîrziu și ar fi putut să-și dea pe deplin măsura. Aceștia sînt, deci, după părerea mea „cei mai mari istorici” pe care i-a dat poporul nostru culturii universale, și de care aceasta este obligată să țină seama și de altfel a și ținut și ține. Pe Eminescu, după cum vedeți, nu-l trec în rîndul lor. În cu totul alt sens este Eminescu „cel mai mare istoric al românilor” și anume în sensul că nici unul dintre cei citați nu a pătruns atît de adînc pe cît a pătruns el sensul devenirii noastre, nu a perceput atît de deplin toate meandrele curgerii în timp a vieții neamului românesc, nu a simțit mai exact decît el pulsațiile acestei vieți românești, cu clipele de măreție și cu cele tragice, cu ceașurile de glorie și cu cele de cumpănă, pînă la marginea prăpastiei. Nimeni nu a intuit mai precis ca el natura pericolelor ce pasc ființa etnică și spirituală românească, existența istorică și biologică a neamului, nu a arătat mai clar direcțiile din care vin și nu a făcut un efort mai supraomnesc, pînă la „sfîrșimarea organelor”, pentru a transmite conaționalilor săi aceste adevăruri, pe care le descoperea plătindu-le cu propria-i existență, și

pentru a-l fortifica în puterea de viață și de dăinuire, pentru a-i ajuta să supraviețuiască și să-și cucerească viitorul. Însăși apariția lui Eminescu — suprem exponent al capacității creatoare a acestui popor — a fost un eveniment istoric la fel de important ca oricare dintre cele mai mari victorii pe cîmpul de luptă sau ca acele politice cele mai triumfale. Personalitatea lui Eminescu nu-și găsește echivalent în nici o altă cultură modernă căci, după cum observa pe bună dreptate Mihai Zamfir, pentru români Eminescu este mai mult decît Dante pentru italieni, Shakespeare pentru englezi, Goethe pentru germani sau Pușkin pentru ruși. Spre a găsi o situație similară, un rol asemănător al unui geniu creator în făurirea și apoi păstrarea identității unui popor, ar trebui să coborîm multe milenii pe treptele istoriei! Aici și în felul acesta este uriaș și unic Eminescu, dătătorul tablelor legii dăinuiri noastre în valurile pe care el le-a înfruntat pînă la zdrobirea fizică a omului, dar nu și la stingerea flăcării pe care a lăsat-o în urma sa.

Pe acest Eminescu nu-l găsim doar într-un sector delimitat al publicisticii sale, ci în toate paginile ce ni le-a lăsat, de proză ori de poezie, și îl găsim mai ales în capodopera de istorie, gîndire politică și poezie care este *Scrisoarea III*. Aș adăuga imediat: îl găsim și în plămada sufletească a lui Nicolae Iorga și Vasile Părvan, care sînt de neimaginat fără Eminescu, cel ce a exercitat asupra formației și ideilor lor o influență decisivă. Iorga și Părvan sînt urmașii lui direcți, continuatorii săi, copiii sufletești ai lui Eminescu, fapt care-i delimitează de istoricii români contemporani cu ei și de generațiile ulterioare și le conferă acel

„tonus”, acea combustie lăuntrică, acea forță de propulsare a gîndului pe care amîndoi i-o datorau marelui lor mentor.

Iorga și Părvan, la fel ca Sadoveanu, Goga și Blaga, chiar Argezi, sînt planetele desprinse din astrul incandescent care acum un secol nu s-a stins, ci s-a fixat definitiv pe boltă, spre a lumina, călăuzi și fertiliza, precum soarele în natură, viața neamului nostru pînă la sfîrșitul veacurilor.

— Pînă la „sfîrșitul veacurilor”, cum vă place să spuneți, va lumina în conștiințele noastre și va face să vibreze de mîndrie inimile noastre și Scrisoarea III, care împreună cu Ce-ți doresc eu tie, dulce Românie și cu poemul citit la inaugurarea statuii lui Ștefan cel Mare, alcătuiește un triptic în absența căruia e greu să ne explicăm sensibilitatea și conștiința noastră națională modernă. Aici culminează o întreagă direcție poetică, inaugurată de Cărlăva și Alexandrescu, continuată de Bolintineanu și Alecsandri și asezată de Eminescu pe temelile unei profunzimi, unei gravități, unei intensități de simțire și unei forțe de expresie care apoi va trece în creația unor urmași de talia lui Goga și Cotruș, trimițîndu-și undele pînă în poezia zilelor noastre. În legătură tocmăi cu Scrisoarea III este ultima mea întrebare, cu gîndul la profesorii noștri de română și la elevi: se poate face o distincție clară între ceea ce este adevăr istoric și ce este fantezie în Scrisoarea III? Problema s-a pus adesea, dar nu avem răspunsul mulțumitor.

— Pînă acum trei ani, chiar pînă anul trecut cînd am avut norocul să identific chiar eu al treilea izvor istoric principal din care s-a inspirat și documentat poetul în procesul de elaborare a Scrisorii III, răspunsul nici nu se putea da. Se știa încă din secolul trecut — cred că Anghel Demetrescu este primul care a arătat-o — că Eminescu citea atent cea mai celebră și cea

mai autoritară sinteză de istorie otomană existentă la ora aceea, opera turcologului austriac Joseph von Hammer. Cunoscutul vis al sultanului întemeietor al casei otmane este literalmente transpus în versuri direct din pagina lui Hammer. Se cunoștea de asemenea izvorul cronicăresc din care a luat imaginea cu mulțimea săgeților și și-a făcut o idee despre incrințarea fără seamă a înclăstării de la Rovine: cronograful lui Mihail Moxa, de la 1620, publicat de Hasdeu chiar în anul 1878, în volumul I din *Cuvinte din bătrîni*. Ce rămăsese în afara atenției și am identificat eu anul trecut este temeiul științific modern, chiar strict contemporan, în care Eminescu a găsit confirmarea relatării lui Moxa: sinteza — devenită de atunci clasică — *Istoria bulgarilor*, de viitorul mare istoric, atunci încă foarte tînăr, Constantin Jireček. Sinteza lui Jireček apăruse în limba germană la Praga, în 1876, deci cu numai doi ani înainte de momentul cînd Eminescu începe să lucreze la prima parte a Scrisorii III. Poetul Eminescu este primul la noi care ia cunoștință de această operă fundamentală a istoriografiei europene din secolul trecut și o valorifică atît pentru istoria națională cit și pentru propria sa creație.

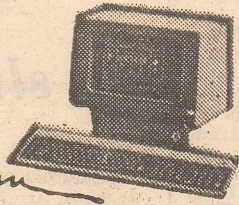
Iată textul din cartea lui Jireček, hotărîtor pentru configurarea finală a părții istorice a Scrisorii III: „O expediție contra lui Mircea urma să consolideze cucerirea Bulgariei. În toamna anului 1394 Baiazid trece Dunărea. Cu el îi ducea, deși în contra voinței lor, pe Ștefan Lazarevici, Constantin și regele Marko. La 10 octombrie i-a bătut Mircea pe o cîmpie numită „La Rovine” pe turci, într-un masacru în care nori de săgeți ar fi întunecat cerul. O mulțime de pași și voievozi au căzut în această zi, între ei și Marko cel intrat în istorie, și cu el Constantin. După povestirea

unui contemporan, Marko i-a spus înainte de luptă lui Constantin: „Eu spun și rog pe Dumnezeu să ajute pe creștini, iar eu să cad printre primii în această bătălie”. Dar eposul popular nu l-a lăsat să moară. Se povestește că el așteaptă într-o peșteră ziua cînd va vedea din nou lumina soarelui. Baiazid a trebuit, după o fugă lipsită de glorie, să încheie pace cu Mircea”. Acesta e textul lui Jireček. Recunoaștem imediat în „auf einem »na Rovinach» genannten Felde” = pe o cîmpie numită la Rovine, eminesciană „la Rovine în cîmpii”. Nici un izvor istoric — nici cronica lui Moxa, pe care Jireček a folosit-o în ediția Grigorovici din 1859 (unde învățatul rus reținuse doar partea finală, cu analele sud-slave traduse și prelucrate de cărturarul român din secolul al XVII-lea) nici *Viața lui Ștefan Lazarevici* din care scosese informația despre participarea principilor creștini sud-dunăreni alături de Baiazid împotriva voinței lor, precum și legendarele cuvinte rostite de Marko Kraljević înaintea luptei, nici analele sîrbești, care dau locul bătăliei „na rovinah” — la rovină — și data de 10 octombrie 1394, nu pomenesc de o cîmpie. Moxa vorbește de un rîu, care curgea roșu de singele celor pieriți în bătălie, iar cronicile otomane numesc acest rîu Arkiș — desigur Argeș, pomenind prezența mîntilor în apropiere, ceea ce permite localizarea „Rovinelor” în apropiere de Curtea de Argeș. „Cîmpia” nu apare decît la istoricul modern Jireček, este o pură invenție a lui, și numai de aici a putut-o lua Eminescu, comînd astfel involuntar o abatere de la adevărul istoric. O eroare norocoasă pentru artă! Căci descrierea luptei pe cîmpia imaginată permite poetului să realizeze cea mai extraordinară pagină de acest fel din literatura universală, care nu mai cunoaște crearea, numai cu mijloacele cuvîntului, a unor efec-

atelier literar

Danie Novăceanu

Reprim azi în „Atelier” un poet rar: Ovidiu Constantinescu. Rar nu ca prezență — e drept, ne-a mai fost oaspete o singură dată, anul trecut, în mai —, ci prin absența și refuzul său de a participa la „banchetele” ultime și la oadă ale poeziei, atât de dină de taragoturi, tiinci, tobe, trompete, rimbe și fluieri de toate dimensiunile, încât nu-ai o ureche mecanică să-ai poate desfăta cu debelii care-i ofilesc sinaxa, o desfrunzesc de igrule și sentimente și-i iantează în locul emoei, ca într-un desert, atuiile umflate de strici.

Ovidiu Constantinescu, poetul rigorii, cu precădere al sonetului, decis i-i ilustreze nu doar labilitatea silabelor de ar, ci și capacitatea de moire și plutire sigură e toate mărele și subate furtunile. El a înăit, de oriunde s-ar timpla să plece, să aingă cu bine la țarmuri in doar unsprezece băi de vislă. A deprins hnica distilării sunetei și a cizelării lor prin re de materie bruștie foarte bine cită nărbă trebuie adăugată minii pentru ca aceasă să-și păstreze, întreaga, geometria contururir.

I s-ar putea reproșa, la adică, o oarecare reiere a gîndului poetic, act în clipa cînd acesse lasă ispitit de plărea necunoscutului. Dar esta-i un reproș care epe de dincolo de Peurca, fragilitatea forerei îngăduind o atare aentură numai celor terari, precum unui akespeare, Quevedo,

Goethe sau Eminescu. Oaspetele nostru își știe măsura și, în plus, o modestie structurală l-a ținut, cu destulă pagubă, pe loc. La anii săi, împinși spre șapte decenii, n-a deschis ușa nici unei edituri, iar în dialogul cu el, a trecut suveran peste o astfel de posibilitate: multe cărți de sonete pe care le-a scris își vor păstra condiția de „caiete manuscrise”. Nu din egoism, ci pentru că

s-au născut din tăcere și mărinimie, dovedind că se poate: se poate scrie poezie bună și nu-i obligatoriu să se publice; după cum, absolut obligatoriu, ar fi să nu-și rostească decibelii nici cea proastă. Sonetele lui Ovidiu Constantinescu sînt pentru cei tineri nu o lecție de estetică, ci, în primul rînd, una de etică.

DARIE NOVĂCEANU

OVIDIU CONSTANTINESCU

Nu-i dat oricui

O, prinț al versurilor nestemate,
Sonetule ! Doar Dante și Petrarca,
Baudelaire și Shakespeare au făcut remarcă
bizarei tale forme-ncoresate...

Precum argonauții în antichitate,
poetii de seamă și avîntară area,
să-nfrunte Seylla și Caribda, doar ca
să intre în magnifica-ți cetate.

Trîind, ca și Leandro, noaptea, valul,
pornii, sperînd că voi atinge malul
Sonetului, cu treptele-i de-argint.

Strigară-atunci, stihiiile naturii :
— Oprește, pune capăt aventurii !
Nu-i dat oricui s-ajungă la Corint !

Către Inspirație

Apropie-te, nu-mi mai da tirocoale !
De mine sau de cine te ferești ?
Ce noutăți mi-aduci și cu ce vești
condeiul meu îl faci să se răscoale ?

Din ziua-n care mi-ai ieșit în cale,
te-aștept, în toată noaptea, să-mi sosești,
cu sprintenii dactili, cu anapești,
valșînd cu iambii-n legănări domoale.

Am auzit umblind un zvon urît :
în cuibul „Corbului”, vestitul Poe
găsi-ntr-o zi misteriosul ou

produs de nălcuire și de sminteală
și decretă că Tu n-ai fi decît
o „născocire intelectuală”...

Cupa de Murano

Seinteletoare cupă de Murano,
cu rafinată, lîmpede licoare.
Ce-arome și reflexe-mbietoare
ne-ai oferit, să ne-amețești, tirano ?

Ce taină-ascund acele miini de soare,
ce-ți puseră argint în glas, soprano ?
Ce nobil, palmele-i ca de țaran o
se te-alînte-n calda lor strînsoare ?

Rivală candelabrelor adverse,
purificată-n flăcări — de țarină,
în valuri spuma ta să se reverse,
acorduri vieneze cînd se-ngîină...

La marile recepții și festine
lipsește-acei ce te-a creat pe tine !

La „Cumpăna de ape”

Anevoios pătruns-am prin porțile grădinii,
pe unde-ți purtai pașii, sfîințind păgîne-altare,
Profetule din Lancrăm !, furtunile-ți solare
mă fascinau cu vraja Poemelor Luminii...

Mirabila-ți sămință, în veșnică migrare,
se-nalță peste vreme, lăsînd în urmă spinii,
cum pure se ridică, din dalta lui Bernini,
perechile sublime de grupuri statuare.

Săgeata năzuinței, spre cosmicele spații,
străbate transcendentul, stîrnindu-ți dor și sete
de Alba, Cluj, de Lessing, de mit și germinații,
de „Spațiul mioritic”, de rune și sonete...
Ți-a smuls vremelnice Pana, muînd-o în tăcere,
la Cumpăna de Ape, tumultul unei ere.

Lebedele nordului

Cu arcuirea gitului domoală,
pluînd pe-a undelor împărăție,
cînd zorii-alungă ceața fumurie,
își fac, în grup, plimbarea matinală.

Minusecula coroană de rubine,
deasupra pliscului muat în smoală.
Podoabă scumpă, strălucind regală,
precum sonetul — stemă-n Poezie.

Aristocratele anzeriforme,
înveșmintate-n albe uniforme
și rudele-australienne,-n doliu,

resping pe cei ce vin să le propună
să recunoască-obirșia comună
cu-acelea ce salvară Capitoliu !

Aceeși întrebare

Simt cum albastre depărtări mă cheamă,
tot mai stăruitor, spre necuprînsul
în care-nvingătorul și învinsul
la ceas de cumpănă-s cuprinși de teamă...

Plătînd lui Caron cuvenita vamă,
nestîngerit străbate-voi întînsul
galacticelor spații, unde stînsul
Helios și-ascunde fața-i de aramă !

Și voi pleca definitiv din mine,
lăsînd în urmă razele de soare,
ce nu vor mai putea să illumine

eterna omenirii întrebare :
de, la sfîrșit, se pierde-n chaos lutul,
cum, unde cînd se naște începutul ?

Muzicii

Deprinsă cu alinturi de ciocane
și cu sărutul dălții, piatra dură
o-nvăluie cu iubire și căldură
prin sonurile viselor umane.

Din largul tău ocean, o picătură
ar fi de-ajuns, în juru-i să emane
efluvii de acorduri diafane,
innobilind complexa ta făptură.

Tot zbuciumul din pieptul meu dispare
și-ți sorb cîntarea cu sporită sete,
cînd dansu-aerienelor baghete
se-agită între calm și încordare...

În sala de concerte lin își lasă,
șoptirea ta, cortina-i de mătăasă...

Dar vuietul mării

Ascultă, iubito, cum freamătă marea,
cum vîntul ne spune că-i vremea ninsorii,
privește, se-mbarcă pe ceruri cocorii,
triunghiuri de pene ștergînd depărtarea.

O clipă, cît ochil-mi scrutează migrarea,
cu glasul tău dulce ca șoapta viorii,
strecoară-mi în singe și-n suflet fiorii,
să afle prin tine ce-nseamnă-alinarea.

Catarge de doruri străbate-vor zarea,
arama din frunze cînd prinde să sune,
iar grele zăvoare de-o trage uitarea,
arcușuri de ceață vor curge pe strune...

Te-ntoarnă, de-ți pare rostirea-mi ocultă,
dar vuietul mării, iubito, l-ascultă.

Mai am un singur dor

De m-o afla tîrziul prea devreme,
destinului nu-i pună nimeni frîne ;
mă voi topi în spicele de grîne,
cînd somnul cel adînc va să mă cheme.

Hoinarul nopții prin frunziș mi-ngîne
romanza lacrimii strivită-n gene,
s-aud talazul mării lunecînd alene ;
nimic nu vreau plecarea să-mi amine.

Iar stihuri, cu „eroice avînturi”,
ce le-am cules, umblind prin lume de la
Giordanno, Buonarrotti, Campanella,
mă vor urma departe, în pămînturi.

Superba lor rostire lapidară
va-ntîrziia ecoul în vioară.

e care abia astăzi, cinema-
afia imbinată cu muzica le
pot realiza. Cavalcada con-
de Mircea este un verita-
film, o extraordinară scenă
bătălie, de un dramatism
merge în crescendo și an-
vă pe cititor la fel ca vi-
unei asemenea bătălii
can, susținută de ritmurile
muzici adecvate și de pōsi-
tile sonorului cinematogra-
Eminescu realizează toate
ea numai prin cuvînt !

buie subliniat faptul că is-
il ceho-austriac Constanti-
recek, născut în 1854, deci
înă ca Eminescu cu patru
este întiiu istoric european
scoate în evidență victoria
Mircea cel Mare asupra lui
id la Rovine și fixează ca
a confruntării 10 octom-
1394, folosind cronicile sir-
Pină atunci, nici istorio-
modernă europeană și
ea românească nu repera-
est moment și nu-l plasa-
e în timp. Se vorbește ex-
de o confruntare ce ar fi
loc după bătălia de la Ni-
e, și în care sultanul, fără
învinș, fusese obligat să
ragă fără victorie. Izvorul
de toți pentru această
și pentru rezultatul con-
urii era cronică bizantinului
ocondit. În anul următor a-
ei cărții lui Jireček, la Pra-
P. Hasdeu se oprește în
s. **Originele Craiovei** asupra
dintre Mircea și Baiazid,
ad anele raguzane, care
bătălia greșit lîngă Crad-
dar afirmă victoria româ-
Hasdeu este primul la
re vorbește despre acceas-
orie, la cîteva secole după
și după letopiseșul țării
n vremea lui Matei Ba-
și el reușește pe baza
izvoare strict contempo-
u evenimentul să-l date-
i exact decît Jireček : 17
95. Totuși, nu marele is-
Hasdeu, care nu va mai
niciodată la subiect, ci
Eminescu este cel ce ri-
e pedestalul ce-l merită

confruntarea româno-otomană
de la Rovine, în conștiința isto-
riografiei și în conștiința na-
țională.

Pe temelii lui Moxa și al lui
Jireček, Eminescu dă în al doi-
lea articol din ciclul **Studii a-
supra situațiunii**, apărut în
Timpul la 19 februarie 1880
cea dintii caracterizare exactă și
memorabilă acestui eveniment
istoric ; pentru ca apoi, prin
Scrisoarea III, să-l impună de-
finitiv în conștiința noastră în
adevărata lui măreție și semni-
ficație. Este suficient să citim
cum tratează același eveniment,
un deceniu mai tîrziu, cel mai
ilustru istoric din generația emi-
nesciană — A.D. Xenopol — sau
să parcurgem articolul lui Sla-
vici despre Mircea cel Mare,
scris și mai tîrziu, unde mo-
mentul Rovine nici măcar nu
există, pentru a înțelege cît de
hotărîtor a fost aportul **poetu-
lui** Eminescu la „omologarea”
acestui eveniment din istoria
patriei.

Ultimele cercetări științifice
au readus lucrurile, după mai
bine de un secol, acolo unde le-a
lăsat el. Se dovedeste, cu noi
izvoare, că **Rovine a fost o vic-
torie strălucită și categorică a
românilor asupra lui Baiazid**,
așa cum ne apare din **Scrisoarea
III**. Din păcate, în 1891, cînd
Eminescu nu mai era în viață,
Jireček, influențat de istoricul
oficial austriac, academicianul
Alfonso Huber (care a contestat
victoria românilor la Rovine pe
temeiul interpretării arbitrare a
diplomelor regelui ungar Sigis-
mund de Luxemburg) și supra-
licitînd izvorul sud-slav al lui
Moxa descoperit de Ioan Bog-
dan, care conținea o interpolare
absurdă ce-l arăta pe domnul
român fugînd peste munți deși
fusese victorios, a renunțat la
opinia din 1876. El a creat o
teorie falsă care transforma vic-
toria lui Mircea în înfrîngere și
fugă. Dar tocmai această teorie,
care s-a dovedit acum în între-
gime eronată, a fost adoptată de
istoriografia noastră din secolul

20. Așa s-a creat situația para-
doxală că la ora de **română** ele-
vul afla de la Eminescu despre
marea victorie de la Rovine, iar
la ora de istorie învăța că, deși
victorios pe cîmpul de luptă,
domnul român a fugit apoi la
Brașov după ajutorul regelui
Sigismund, care l-a repus pe
tron ! Ultimele cercetări — cum
am spus — și mai ales descope-
rirea unor izvoare strict con-
temporane, categorice în privin-
ța victoriei românești, au dat
dreptate însă lui Eminescu, a-
nulînd fără drept de apel teo-
ria „fugii” lui Mircea cel Mare
la Brașov și a restaurării lui
pe tron de către regele Sigis-
mund. În felul acesta, ceea ce
părușe, aproape un secol, a fi
în **Scrisoarea III** efectul patrio-
tismului poetului, înclinat să
ignore adevărul istoric nu chiar
atît de strălucit cum reiese din
poemul său eroic, s-a dovedit,
dimpotrivă, a fi tocmai acest
adevăr !

— **Bun. Și ce aparține atunci
fanteziei sale creatoare ?**

— Eminescu a vrut să ridice
momentul confruntării româno-
otomane de la Rovine și figu-
ra lui Mircea cel Mare la înal-
țimea unui mit, să facă din
voievod purtătorul de cuvînt al
propriei sale filosofii politice,
să creeze un fel de paradigmă
a întregii noastre lupte pentru
independență, așa încît privind
de pe acest pisc să ne înțe-
legem întreaga istorie, de la
„Darius al lui Istaspe” și pînă în
zilele fierbînti ale anului 1878.
Căci nu întîmplător atunci este
elaborat genialul poem, apărut
trei ani mai tîrziu, în nr. 2 din
1 mai 1881 al „Convorbirilor li-
terare”. În 1878 țara trecea prin-
tr-un nou moment de cumpănă,
și publicistica poetului, din
Timpul, ne permite să-l urmă-
rim foarte clar. La presiunea
atmosferică teribilă a contem-
poraneității s-au contopit deci
elementele din aliajul minunat
care i-a servit spre a turna mo-
numentul neperitor al voievo-

dului Mircea și al victoriei sale.

Eminescu a vrut să creeze o
imagine cît mai izbitoră a dis-
proporției aparente de forțe în-
tre invadatorul otoman, plin
tocmai de aceea de o nestăpînită
trufie, și apărătorii țării. Din
această cauză l-a transformat
pe domnul românilor într-un
moșneag îmbrăcat simplu ca și
oștenii săi, deși poetul știa per-
fect care era realitatea istorică
și cum se îmbrăca mindrul ca-
valer pictat la Cozia. Dar îi tre-
buia această apariție spre a
exacerba orgoliul disprețuitor al
lui Baiazid și a realiza apoi re-
plica domnului român, care
invocă puterile anonime ale
nației, sprijinite de însăși
forțele naturii — riul, ramul,
superioare în realitate, deși
nevăzute, oștilor invadatoare.
De aici a ieșit prima licență cu
„bătrînuț atît de simplu după
vorbă, după port”. A doua licen-
ță este cronologică : plasarea
bătăliei de la Rovine după lupta
de la Nicopole, deși avusese loc
înainte, și Eminescu o știa prea
bine, din moment ce scrisese în
articolul citat din **Timpul**, 28
februarie 1880 : „Mircea I — a-
cest prototip luminos și al artei
războinice și al celei diplomatice
la români — n-a gîndit toată
viața lui decît la menținerea
neatîrnării. La 1394 bate pe Ba-
iazid Ilderim în memorabila
luptă de la Rovine, păstrată în
memoria întregii Peninsule Bal-
canice” (Opere XI, p. 19). Emi-
nescu a făcut cu bună știință o
confuzie între lupta din 1394 și
aceea despre care s-a crezut
multă vreme, pînă în zilele noas-
tre (o credea și Eminescu) că
ar fi avut loc în 1397 cînd Ba-
iazid ar fi întreprins o nouă ex-
pediție la nord de Dunăre spre
a pedepsi pe Mircea pentru
participarea la cruciada de la
Nicopole. Numai operînd a-
ceastă substituie a putut poe-
tul să creeze momentul culmi-
nant din extraordinarul dialog
— chintesența filosofiei sale
politice și a modului cum vedea

lupta pentru independență a
neamului său. Contrastul dintre
oștile cavalerilor apusei care
căutau gloria și oștile sale, ca-
re-și apărau „sărăcia și nevoile
și neamul” nu ar fi fost posibil
fără această licență. Doar atît
este fantezie. Desigur, și scri-
soarea tinărului voievod către
iubita lui de la Argeș. Dar se
poate închipui sufletul poporu-
lui român — și Eminescu, după
fericită formulă a lui Nicolae
Iorga este „expresia lui integra-
lă” — fără uriașa lui capacitate
de a se ridica spre seninul iu-
birii și frumuseții imediat ce
termină cu monștrii istorici ca-
re-l agrează ?

— **Se poate urmări, concret,
în procesul de elaborare a poe-
mei, modul cum au intrat în
creația literară elementele fur-
nizate de informația istorică ?**

— Perpessicius a publicat va-
riantele și se poate urmări per-
fect acest proces. Partea a doua,
satirică, era schițată cu mulți
ani înainte. Prima parte însă
este aruncată pe hîrtie în fier-
berea anului 1878, sau puțin îna-
inte, și în forma inițială se ve-
de influența lecturii lui Ham-
mer. Accentul este pus pe visul
lui Osman și pe lupta lui Baia-
zid cu cruciații la Nicopole. Este
aproape un elogiu al vitejiei
sultanului. Între timp însă, apa-
riția cronicii lui Moxa și lec-
tura lui Jireček în cursul fe-
briei informări a ziaristului
dornic să fie la curent cu rădă-
cinile istorice ale evenimentelor
la care asista, produce o totală
răsturnare. Accentul trece asu-
pra confruntării de la Rovine și
și multe versuri cu care fusese
înfățișată lupta de la Nicopole
(acum doar evocată în dialogul
Baiazid-Mircea) trec fie direct,
fie cu schimbări semnificative,
în noua elaborare. Totodată, în
dialogul Mircea-Baiazid se con-
centrează toată vehemența emi-
nesciană din publicistica de la
Timpul, aceea cu adresă foarte
directă. Urmărim deci pe viu
cum istoricul ajută pe poet să
nască o capodoperă !

Speciile pomicele cu valoare medicinală, cu deosebire arbuștii fructiferi, se bucură de o atenție specială în țara noastră, ca, de altfel, pretutindeni în lume. Acest lucru este firesc, dacă avem în vedere conținutul fructelor (uneori și al florilor, frunzelor, semințelor etc.) în substanțe binefăcătoare pentru organismul omenesc care nu se mai găsesc nicăieri în natură într-o asemenea cantitate și într-un asemenea raport armonios. Aceste fructe minunate, între care amintim aici coacăzele negre, fructele de cătină albă, măceșele, afinele de pădure ș.a., sunt mici rezervoare de vitamine, enzime, antociani, arome, bioioni, pectine, substanțe tanoide, zahăr reducător și mulți alți compuși bioactivi, adevărate pilule fortifiante, pe care natura ni le oferă într-un mod atât de generos.

În ultimii ani se constată în toată lumea, ca urmare a dezvoltării industriei, a intensivizării agriculturii și silviculturii, o scădere continuă a rezervelor naturale de fructe, revenind oamenilor, în speță pomicultorilor, dar și silvicultorilor, sarcina dificilă, dar obligatorie, de-a compensa deficitul apărute, prin introducerea în cultură de noi specii fructifere, ameliorarea lor genetică și înființarea de plantații peste tot unde acest lucru este posibil: terenuri în pantă, expuse eroziunii, de-a lungul împrejurimilor de tot felul, de-a lungul căilor ferate, a șoselelor și a drumurilor forestiere, în grădini familiale, în parcuri, pe liziere de păduri.

În cercetările noastre am plecat de la premisa că pentru condițiile concrete din țara noastră vor avea șanse de răspundere, în producție, pe scară largă, acele specii și varietăți de arbuști fructiferi care manifestă o rezistență mare la ger și boli, siguranță în producție și posibilități de recoltare manuală a fructelor cu randamente substanțial sporite.

În această idee, în cadrul Stațiunii de Cercetare și Producție Pomicolă Sibiu, pepiniera Brașov-Hălchiu, s-au luat în studiu peste 30 specii și varietăți pomicele, unele creații originale, din care 4 s-au dovedit și le considerăm printre cele mai valoroase pentru România.

Înainte de a prezenta cititorilor cele 4 noutăți pomicele, menționăm că la noi în țară există un program special pentru dezvoltarea culturii arbuștilor fructiferi. Transpunerea în practică a acestui program în timp ce unele dificultăți generate în ultima analiză, credem noi, de sortimentul actual de specii și soiuri, care în anumite părți este destul de învechit, iar în alte părți nu corespunde, într-o oarecare măsură, condițiilor naturale din țara noastră. Noile specii și varietăți pomicele selecționate, cu o importanță multiplă pentru producție: alimentară, terapeutică și ornamentală, vor contribui la înnoirea sortimentului de cultură și la dinamizarea planului de plantări. Co-

acăzul negru cu fructe dulci (ilustrațiile corespund cu ordinea descrierilor) este o creație românească originală prin faptul că soiul (propos pentru omologare) Joseni 17, care îl reprezintă în cultură, are fructe lipsite de gust „de plosniță” — specific speciei, dar dulci și fin aromate, putându-se consuma cu plăcere și în stare proaspătă. În plus, selecția Joseni 17 manifestă o rezistență sporită la ger și boli, putându-se cultiva în plantațiile comerciale cu un număr redus de tratamente fitosanitare, iar în grădinile familiale chiar fără stropiri. Din 88 soiuri și hibrizi, variante studiate la Hălchiu, localitate situată la 4 km depărtare de polul frigului românesc — comuna Bod, selecția Joseni 17 a rodit constant, dând producțiile cele mai mari, până la 16 t/ha.

Întrunind toate însușirile tehnologice și nutritiv-terapeutice ale „arbuștului-minune” (cum mai este denumit coacăzul negru), fructele selecției Joseni 17

După 12 ani de cercetări: Patru fructe noi pentru sănătatea noastră

se pot consuma în stare proaspătă sau congelată în loc de vitamina C sintetică, sau sub formă de siropuri fortifiante, preparate prin metoda la rece sau prin difuzie cu ajutorul arbuștilor fructiferi. Fructele, de cea 1 cm în diametru, sunt grupate câte 50—70 buc. în inflorescențele mari („pălării”), care se recoltează de pe sol cu ajutorul foarfecilor de omizit prevăzute cu miner lung. Randamentul la recoltare manuală poate ajunge în acest fel până la 25 kg inflorescențe pe oră.

Cunoaștem cu toții calitățile și utilizările lămiilor. Scorșele roșii sunt, prin compoziția lor chimică, niște lămi în miniatură. Sucele de scorșe pot înlocui la nevoie sucul de lămie de unde și denumirea dată scorșurilor roșii, de „lămiea nordului”. Scorșul roșu are și o valoare ornamentală deosebită. Prezența lui în parcuri, de-a lungul șoselelor sau a căilor ferate, aduce cu sine o notă de eleganță, inedit și optimism.

În loc de concluzii, informăm pe cititori că pepiniera din Hălchiu, județul Brașov, a început înmulțirea celor 4 specii și varietăți noi, deocamdată pe scară mai redusă, urmând ca producția de material săditor să crească de la an la an. Toți cei interesați, care doresc să cultive sau să contribuie la înmulțirea mai rapidă a noilor plante, pot trimite direct pe adresa pepinierii opțiunile lor cu mențiunea „pentru laboratorul de cercetare”.

NICOLAE BALĂȘCUȚĂ ■
Cercetător științific principal

(nu are nevoie de tratamente anticriptogamice), cu o productivitate și siguranță în producție mai rar întâlnite în lumea speciilor pomicele. Fructele se aseamănă cu afinele de pădure, dar sint de 3 ori mai mari. Ele sint grupate cite 10—15 la un loc, în inflorescențe de forma unei pălării, recoltarea manuală efectuându-se cu ușurință: se ating randamente de 10—15 kg fructe pe oră, față de 1—5 kg la cătină, zmeură, coacăze sau afine de cultură.

Cercetările noastre, precum și cele din străinătate demonstrează valoarea alimentară și terapeutică ridicată a fructelor de aronia, acestea putând înlocui din aceste puncte de vedere afinele de pădure, din ce în ce mai scumpe și mai greu de găsit.

Fructele servesc, în economia casnică, la prepararea de „afinată” (numită corect: aronată), cu efecte antiseptice mai puternice decât cea preparată din afine de pădure, iar în industria alimentară aceste fructe constituie o materie primă de excepție pentru prepararea băuturilor răcoritoare.

Este demn de menționat și faptul că fructele de aronia se aseamănă din punct de vedere fizic, chimic și tehnologic cu strugurii negri hibrizi, putându-i înlocui cu succes în prepararea vinului casei.

În sfârșit, scorșul de munte cu fructe comestibile sau, pe scurt, scorșul roșu este un pom de talia unui cireș, rezistent la ger și boli ca și aronia, cu producții ce pot atinge 100 kg fructe pe pom. Fiind o specie pomicolă cu fructe mici, zemoase și cu valoare medicinală ridicată, producția de fructe va aparține grupei arbuștilor fructiferi. Fructele, de cea 1 cm în diametru, sint grupate cite 50—70 buc. în inflorescențele mari („pălării”), care se recoltează de pe sol cu ajutorul foarfecilor de omizit prevăzute cu miner lung. Randamentul la recoltare manuală poate ajunge în acest fel până la 25 kg inflorescențe pe oră.

Cunoaștem cu toții calitățile și utilizările lămiilor. Scorșele roșii sint, prin compoziția lor chimică, niște lămi în miniatură. Sucele de scorșe pot înlocui la nevoie sucul de lămie de unde și denumirea dată scorșurilor roșii, de „lămiea nordului”.

Scorșul roșu are și o valoare ornamentală deosebită. Prezența lui în parcuri, de-a lungul șoselelor sau a căilor ferate, aduce cu sine o notă de eleganță, inedit și optimism.

În loc de concluzii, informăm pe cititori că pepiniera din Hălchiu, județul Brașov, a început înmulțirea celor 4 specii și varietăți noi, deocamdată pe scară mai redusă, urmând ca producția de material săditor să crească de la an la an. Toți cei interesați, care doresc să cultive sau să contribuie la înmulțirea mai rapidă a noilor plante, pot trimite direct pe adresa pepinierii opțiunile lor cu mențiunea „pentru laboratorul de cercetare”.

NICOLAE BALĂȘCUȚĂ ■
Cercetător științific principal

Aurul cenușiu în slujba aurului negru

Strădania omenerii din ultimul deceniu — aceea de a reduce dependența sa de petrol — a fost, mereu, dublată de o alta, la fel de necesară: asigurarea unui viitor cert industriei petroliere. Congresul mondial al petrolului de la Houston, fixa în 1987, citeva orientări de maximă importanță pentru acest viitor: mărirea coeficientului de reușită a sondelor de explorare, cercetarea a noi bazine sedimentare și îmbogățirea formării de imagini tridimensionale în subteran, automatizarea procesului de foraj și reducerea costurilor de foraj, mărirea gradului de recuperare a țițeiului, optimizarea tehnicilor de explorare a țițeiului greu, etc.

Omul, afirma un mare savant, nu poate prevedea viitorul, dar îl poate inventa. Este ceea ce se străduiesc, zi de zi, specialiștii de mine ai industriei petroliere românești, studenții Institutului de Petrol și Gaze — Ploiești, care învață astăzi munca aspră de gărire a noului.

Sesiunile de comunicări științifice, organizate periodic în institut, cu participarea interesată a specialiștilor din cercetare și producție, dovedesc prin valoroase lucrări, că Marelui Necunoscut — adîncul pămîntului — îi rămîn tot mai puține enigme. Problemele ce le ridică forarea sondelor adînci, posibilitățile de creștere a procesului de forare, prevenirea dificultăților la deschiderea unor strate cu presiuni anormale, perfecționarea tehnologiilor de corectare și lărgire a sondelor, anularea efectului exotermiei cimentării coloanelor cu diametre mari sint abordate cu maturitatea cercetătorului conștient de importanța misiunii sale.

Limitele impuse de spațiul tipografic obligă la selecție. Vom creaiona doar citeva repere ale activității de cercetare — proiectare din cadrul unui singur colectiv: studenții și cadre didactice ale Facultății Forajul sondelor și exploatarea zăcămintelor — I.P.G. Tematica cercetării, orientată spre teme majore din planurile de stat și departamentale, aducînd beneficii de milioane de lei, abordează domenii specifice forajului, extracției, ingineriei de zăcămint, transportului petrolului și gazelor. Fie că se aplică la trusturile de la Boldești, Arad ori Bolintin, efectele tehnice și economice sint în măsură a-i determina pe beneficiari să le acorde, de fiecare dată, tinerilor cercetători un singur calificativ, mereu același „Foarte bine”.

„Gazliful celular”, spre exemplu, noua tehnologie de extracție a petrolului elaborată de colectivul catedrei de Hidraulică, din care amintim doar cîteva autori — prof. dr. ing. Al. Soare,

conf. dr. ing. Al. Osnea, tehnician A. Nicolae — reduce costul de gaze cu 50% su Lucrarea elaborată de colectivul catedrei de Foraj-Extracție, ai căror protagoniști sînt studenții conduși de conf. ing. G. Iordache și asistentii L. Avram, înseamnă, în principiu, asigurarea securității exploatare a straturilor de carbuni și se aplică la întreprinderile miniere Cimpulung Baraolt. Prin tehnologia nădărnă de consolidare a stratei cu viituri de nisip, elaborată de conf. dr. ing. C. Popa și studenții săi, s-a redus durata intervențiilor, crescînd, totodată, productivitatea sondelor. Mărie stau schelele de foraj cadrul Trustului petrolului Bolintin. Și exemplele, mult ar putea continua cu elaborarea de noi lănanți termorezistenți pentru cimentarea sondelor, date de colectivul profesorilor Gh. Horhoianu, ori cu foraj cu fluide pe baze de spume stabilite de studenții conduși de dr. ing. M. Gheorghioiu, de lucrări.

Mintea și mina studentului regăsesc în fiecare realizare a institutului „ploiestean”. Arjate pe drumul sinuos al cunoașterii, proiectele de diplomă acestor atit de tineri cercetători, de acum excelenți măriși, devin în tot mai măsură, lucrări cu numeroase elemente de originalitate, mai ales, de aplicabilitate practică. Titluri sugestive, cum fi „metode noi de cercetare a factorului de extracție”, „solidarea găurilor de sondă cu diametre mari”, „modelarea merică a unor procese de ploatare”, „cercetări ale fenomenelor de coroziune în industria extractivă de petrol gaze”, sint rezultate ale cercetării care poartă, parțial, spatele lor incitantul „dubito, ergo cogito, / cogito ergo sum”.

— Prin munca de zi cu zi ne declară asistentul Lazăr vram — noi, cadrele didactice și studenții acestei prestigioase facultăți, căutăm ca orientare de primă importanță pe viitorul industriei petroliere mănăști să se transforme meinic în fapte, căutăm să lizăm foraje din ce în ce adînci, în locuri tot mai accesibile ale scoarței terestrie, totodată, aș îndrăznim afirm, căutăm să „forăm” viitor. De felul în care ști să descriem glasul pămîntului, depinde, în bună măsură, și bunăstarea noastră de neam.

Glasul, pînă mai ieri neînțeles, al adîncului pămînt, devine pe zi ce trece, o tînduina a reușitei; și pentru că aurul cenușiu s-a în slujba aurului negru.

LIANA MOLNĂR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Doi vrednici ardeleni

Printre semnatarii Memorandumului din 1892 (prin care se denunța politica de asuprire națională promovată de guvernul de la Budapesta), moment însemnat în lupta de emancipare a românilor transilvăneni, s-a numărat și un naturalist: **Daniil Barcianu-Popovici**, cel dintîi darwinist român. Urmările acestui său nu s-au lăsat așteptate. Curajosul biolog a fost osîndit la doi ani și jumătate de închisoare în cumpăna temniță de la Văc în Ungaria, din care a executat 14 luni, fiind apoi grațiat.

Născut la 19 octombrie 1847 la Rășinari, Daniil era fiul scriitorului și lingvistului Sava Popovici Barcianu (membru corespicient al Academiei Române). Și-a făcut studiile elementare în comuna natală, iar cele secundare la Sibiu, pentru ca apoi să efectueze studii superioare de științe naturale la Viena, Bonn și Leipzig (1870—1874). A susținut doctoratul în biologie la Leipzig în 1874, sub îndrumarea botanistului August Schenk, cu teza *Untersuchungen über die Blüthenent — wicklung der Onagraceen* (alături de A.P.

Alexi, a fost primul român doctor în biologie). Din 1866 și pînă în 1870 a fost învățător la Rășinari. Ulterior a fost un timp profesor de științe naturale, desen și limba română, de asemenea director la Școala de fete din Sibiu; apoi, timp mai îndelungat, profesor la Institutul Pedagogico-Teologic din Sibiu (1876—1901). A mai activat în cadrul ASTREL, ca al doilea secretar al acesteia, totodată ca membru în societăți agricole, de lectură, muzicale, tipografice. Merite deosebite îi revin ca autor de manuale școlare în limba română, printre care *Elemente de istorie naturală pentru școlile populare* (2 vol., Sibiu, 1881—1883) și de lucrări despre învățămîntul științific, de pildă *Despre însemnătatea și folosul studiului științelor naturale* (1876).

A editat de asemenea, în colaborare mai multe reviste în Transilvania, de exemplu „Foaia ilustrată”, „Foaia pedagogică”, „Foișoara telegrafului român”, „Rîndunica” în care publica articole și recenzii de răspundere a darwinismului și sfaturi pentru

predarea științelor naturii mai ales de către învățători, precum și profiluri de cărturari români din Ardeal. A conferențiat adesea pe teme culturale, naționale și pedagogice de mare actualitate.

A efectuat cercetări experimentale de anatomie și embriologie vegetală. Un mare interes a stîrnit în cercurile științifice lucrarea sa *Însemnătatea mirosurilor și gusturilor pentru biologie* (1877). A fost de asemenea autorul unui *Dicționar german-român* (1876). Evocîndu-l într-o biografie pe care i-a consacrat-o în 1908, dr. Petru Span scria: „Deși de la natură mai retras, era destul de prietenos [...] A fost un bărbat zelos, priceput, dezinteresat și de o hărnicie uimitoare”.

A murit la nici 50 de ani, la 16 februarie 1903, la Sibiu.

Un al doilea român doctor în biologie, care a obținut acest titlu în același an ca și Barcianu (1874), a fost **Artemie Publiu Alexi** (8 aprilie 1847, Singeorzul român [Bistrița-Năsăud] — 15 octombrie 1896, Rebrîșoara, Bistrița-Năsăud), decedat și el, cum se vede, de timpuriu. Provenea dintr-o familie de grăniceri-plugari. A studiat la gimnaziul din Bistrița, apoi la cel din Blaj. O modestă bursă i-a permis să urmeze studii universitare la Viena și Graz, în Austria (1868—1873), la Graz obținînd, la 26

septembrie 1874, doctoratul în științe naturale.

A fost timp de două decenii (1873—1893), profesor de științele naturii la gimnaziul român din Năsăud, un post modest față de pregătirea sa, dar căruia i s-a dedicat cu pasiune.

În paralel cu profesia care îi asigura existența, a desfășurat o susținută activitate științifică, îndeosebi în botanică, de asemenea culturală și de publicistică istorică. De altfel, a întemeiat la Năsăud și cea dintîi librărie românească, denuind-o „Concordia”.

A. P. Alexi a fost primul cercetător sistematic al florei dobrogene. Pionier al biologiei experimentale la noi, el construiește în Munții Rodnei o cabană pentru cercetări botanice și organizează (1875) o mică grădină botanică la gimnaziul unde era profesor. Observațiile sale asupra adaptării plantelor la condiții extreme prezintă o mare originalitate. Darwinist convins, ca și Barcianu, a îmbrățișat teoriile evoluționiste din biologie și geologie, a respins ideile fixiste și creaționiste. Interesant în această ordine de idei este articolul său *Neptunismul, vulcanismul și metamorfismul*, publicat în „Revista științifică” 7, 9, 11/1875. Condamna obscurantismul și bigoteria, observînd „Apărătorii dogmelor au fost, în toți timpii, inamicii cei mai încarnați ai progresului”.

S-a numărat de asemenea tre pionierii observațiilor teologice în Transilvania.

Cîteva dintre lucrările științifice și didactice: *izvoarelor minerale de la georzi* (f. an), *Compendiu meteorologie* (1889), *Însemnătatea științelor naturale și mele ce le reclamă studiul în școlile noastre* (1883), *Importanța studiului botanicii* (1884), *O excursiune botanică în România și Dobrogea* (1883) scrieri reflectă preocupări în domeniul literaturii, rului, problemelor sociale ționale: *Poporul român în da poeziei sale* („Observe” 27, 29, 33/1878), *Rezelbul tal ilustrat* (în colab. cu M. 1878), *România la Plevna* (1884), *Helvetia și Wilhelm Tel*, A colaborat la revista „Fă și-a exprimat, în articole cărți, adevărul entuzia Războiul Neatîrnării, soco un război prin excelență. Aceasta nu l-a împiedicat un adversar hotărît al riscului, pledînd pentru *parea rezbelului*”. Năzuia zina cînd „luptele cu arm zice, rezbelul de sînge, în cu totul și este înlocuit c spirituală, cu rezbelul și c artelor”, căci „un po poate fi mai crimina, atunci cînd încearcă să alte popoare”.

O chemare mereu actua I.M. ȘTE

Cine nu știe că Sectorul agricol Ilfov, dincolo de denumirea sa, nu reprezintă o simplă centură verde a Capitalei sau o plată întindere de teren pentru culturile menite să hrănească metropola de peste 2 milioane locuitori, ci, înainte de toate, o salbă de așezări urbane, de localități cu istoria specifică, tradițiile proprii și cu o structură economică din ce în ce mai complexă. Ritmul lor de viață a fost, dintotdeauna, mai accelerat față de alte așezări rurale, pecetluit, firește, de interconcluzionările cu marele oraș. Centura aceasta înseamnă azi, și tot mai mult în perspectivă, prin punerea în operă a vasului program de edificare a unei capitale moderne, cu un înalt nivel de civilizație, o urbanizare tot mai accentuată, care cuprinde un număr de centre orașenești agroindustriale cum sunt Buftea, Măgurele, Otopeni, Snagov, Baloțesti, Brănești, comune mari locuite de zeci de mii de locuitori, cum sunt Voluntari — cu 50 000 de oameni — Ștefănești, Peris, Popești Leordeni, Jilava, Dragomirești, — având între 5 000 și 10 000 de locuitori, ca și toți cei 39 de sateliți ce gravitează pe inelul exterior al Bucureștiului. Pe teritoriul lor se află și numeroase unități industriale republicane, institute și sectoare de cercetare, complexe agrozotehnice intensive, ultramoderne. Localnicii nu mai sînt demulți de o masă de navetiști spre birurile de muncă ale Capitalei, localnicii au devenit mai mult orașeni decît țărani, chiar și cei legați direct de producția agricolă, așa încît pretențiile și cerințele lor față de modul de trai, față de standardul de viață s-a modificat structural, de altfel, ca în întreaga țară, sub impactul evoluției generale din patria noastră în epoca actuală. De aceea, cum bine știm, programul dezvoltării prestărilor de servicii, această componentă importantă în capitolul nivelului de trai, este politică de stat, este parte intrinsecă din programul etapizat, pînă în 1995 și anul 2000, de dezvoltare generală, economico-socială și edilitară, gospodărească a tuturor localităților patriei. La Plenara Comitetului Central al partidului din 12—14 aprilie, tovarășul Nicolae Ceaușescu accentua această devenire, arătând că fiecare comună va trebui să aibă tot ceea ce are locuitorul de la oraș, minus zgomotul și poluarea.

O statistică-barometru

La interesul nostru față de tarea prestărilor de servicii, reședințele Uniunii cooperative de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din sectorul agricol Ilfov, Ilie Agapescu, ne răspunde prompt că „este puțin față de ceea ce m putea să facem”. Această bucurie de nemulțumire nu este de conjunctură, conjunctura ar putea susține chiar o auză mai blîndă, întrucît bi-nțul anului trecut și al reazărilor pe primele 4 luni din acesta înregistrează depășirea anului, respectiv cu 2,7 și 5 procente. Altfel pe uniune și de către toate cooperativele din subordine. Dar, președintele Agapescu, prin funcție și responsabilități, este un om politic, un activist pentru luciditatea răminne metodă rentă de lucru, ori, cunoașterea realității din sector nu ai poate să declanșeze un irit de automulțumire. De rînd, printr-o echipă complexă de control, cadrele unitii au efectuat un inventar minuțios al tuturor prestărilor de servicii aflate la dispoziția populației din toate cele 39 de localități, indiferent cine este prestatorul — operația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cooperarea meșteșugărească, ramurile anexe ale C.A.P.-urilor, consiliile popu-

lare locale, meșteșugarii individuali. Mi-a așezat astfel, sub ochi, cele 39 de fișe — barometru ale stării prestațiilor din spațiul sectorului. Citite atent și analizate în conformitate cu indicațiile de partid și de stat în această direcție, aflăm motivele stării sale de nemulțumire, ca și temeiul programului întocmit la nivelul uniunii pentru redresarea, pînă la sfîrșitul cincinalului a situației de fapt. Raportate la numărul de locuitori, cu excepția a 2 localități — Voluntari și Jilava — nu s-a atins nicăieri normativul profilelor minime obligatorii. Iată cîteva exemple: Otopeni — 10 din 20, Ștefănești 4 din 13, Popești Leordeni — 15 din 23, Chiajna — 14 din 20, Dragomirești — 5 din 13, pentru a enumera doar cîteva dintre cele cu posibilități deosebite pentru a oferi locuitorilor cît mai multe servicii adecvate cerințelor și specificului fiecărei comune. Din acest punct de vedere, normativul stabilit la nivel CENTROCOOP, ar trebui să fie mai flexibil. Sînt comune — și cu siguranță

menii și-au amenajat cu ingenuitate tot felul de sisteme de scoatere a apei, de alimentare în propria locuință. Casele frumoase, vîile superbe ce străjuiesc șoselele, străzile, ulițele, mai toate au în interior băi, grupuri sanitare, faianțe, tot confortul orașenesc iar proprietarii lor întîmpină greutăți în întreținerea instalațiilor și aparatelor menajere ultramoderne. La Gîlna, spre exemplu, unde nu s-a atins numărul minim de prestări servicii din nomenclatorul obligatoriu, au apărut alte 6, să le zicem, „proprii” — deratizare, tapițerie, vulcanizare, patiserie, reparații auto, forat fîntîni. Poate că nu de toate au nevoie locuitorii, poate că nu sînt cele mai rentabile, dar cine a studiat acest fenomen? La volumul și structura ce se impun a fi realizate în acest cincinal pentru sectorul prestărilor de servicii, se impun analize mai atente, și studii de piață mai serioase, în concordanță cu programul de dezvoltare al fiecărei localități, cu tendințele locale, precum și clarificări asupra „pro-

rimentare sau direct în producție. Așa au înființat un atelier de tricotație care, în 6 luni, a ajuns să fie solicitat nu doar de localnici, dar și de marile magazine „Bucur-Obor”, „Unirea” și „Materna” pentru produse de mică serie și unicate. Așa au ajuns ca un mic atelier de țîmplărie, inițial destinat unor interese locale, mai mult pentru dulgherie și binale, să exporte mic mobilier în țări europene cu pretenții, ca R.F.G. și Italia. Folosesc orice spațiu, oricît de mic; în zona pieței, unde dintotdeauna și pretutindeni se creează un bun vad comercial, au amenajat o veritabilă platformă de mică industrie și servicii. Într-o astfel de „dugheană”, curată ca o farmacie și utilată ca oricare laborator modern, lucrează 6 fete conduse de o harnică și inimoasă cofetăreasă, Șifa Popovici, și care trimite zilnic pe motocuterul lor rapid, 500—600 de prăjituri, pateuri sau strudele către chioșcul de la intrarea în cea mai mare școală a comunei, nr. 42, unde învață 3 000

ceastă activitate economică și socială de cea mai mare însemnătate. În primul rînd, se fetișizează cifrele. Primarul Ion Iordan ne arată că în bilanțul anului 1988 s-au înregistrat depășiri consistente ale planului, atît la industria mică, precum și în sectorul prestărilor de servicii. Conform acestor cifre ar sta cel mai bine din întreg Sectorul agricol Ilfov. Încercînd să aflăm cum se realizează ele, de cite dintre aceste valori beneficiază și cetățenii comunei, castelul de nisip se năruie. Pe teritoriul Afumaților se află două mari ateliere ale cooperăției meșteșugărești bucureștene, veritabile fabrici ale „Artei populare”, (unde se țes covoare prețioase, tip oriental), și „Artei încălțămîntei”, ale căror produse nu rămîn în localitate, dar se raportează cifrele valorice și realizările. Apoi, mai acționează, cu alte unități, cooperativa „Meșteșugarul” Buftea și întreprinderea de prestări servicii și prestări industriale a Capitalei. Toate folosesc forța de muncă locală dar, în afară de cifre nu lasă nimic. Să se înțeleagă bine, nu milităm pentru desființarea acestora, ele își au rostul și utilitatea lor la nivelul economiei naționale și a Capitalei, problema e, că la adăpostul existenței lor, unii primari uită îndatoririle privind asigurarea rețelei de prestări servicii utile și necesare localnicilor. Consiliul popular din Afumați n-a reușit să „arbitreze” cum se cuvine, și să urnească lucrurile din loc nici măcar în „mecul” măturilor de sorg, dintre C.A.P. și cooperativa de producție achiziții și desfacere... Ce s-a făcut cu sorgul din producția anului trecut nu se știe, măturile (din cauza semințelor — nod gordian) nu s-au mai confecționat. Am vrut să văd cultura de sorg semănată anul acesta și ramurile anexe ale Cooperativei Agricole de Producție — care deține 2 800 ha de teren arabil, ce furnizează multe materii prime locale și materiale secundare ce ar putea fi convertite în valori materiale aducătoare de venituri bănești —, dar președintele, ing. Nicolae Zăvoreanu, sfidînd pînă și elementara politețe de gazdă, ne-a întors spatele, plecînd „la treburi mai importante”, care, în miezul zilei, însemnau o suetă cu primarul, în confortabilul birou al acestuia.

Întorcîndu-ne la problemele prestărilor de servicii, e prea limpede adevărul că ele nu constituie încă o preocupare majoră în activitatea conducerii consiliului popular din Afumați. N-am putut afla dacă au fost analizate vreodată în sesiunile sale ori în adunările cetățenești. Multe dintre cele mai utile și uzuale servicii necesare într-un sat, ca uruitul de cereale, cărăușia, dogăria, închiriatul de veselă și spații pentru serbări familiale, întreținerea aparaturii electrocasnice și a bunurilor de folosință îndelungată... se află pe mîinile unor meșteșugari și persoane particulare. Nu spun nimeni ca ei să nu funcționeze, activitatea și rostul acestora sînt reglementate prin legile statului, dar nu acoperă toată paleta și întreg volumul necesităților comunei de 7 000 locuitori. Primarul Ion Iordan scotește firesc — precum ne declară —, să aducă pîinea de la București, deși la Afumați se cultivă 1 300 ha de păioase, între care grîul deține ponderea, iar cooperatorii își primesc plata și în natură, în kilograme de grîu; scotește normal ca cetățenii să-și rezolve o serie de servicii în Capitală, „sîntem doar la 15 kilometri!” O optică în nonsensul indicațiilor de partid și de stat și care, cum vedem, se resimte negativ în realitatea comunei.

CICI IORDACHE ADAM ■

Sectorul serviciilor în Sectorul Agricol Ilfov

Prin vecinătatea orașului unii își sporesc inițiativa, alții își acoperă comoditatea

aspectul nu este întîlnit doar în Sectorul agricol Ilfov — care nu le are asigurate pe cele prevăzute drept obligatorii, dar care și-au organizat în schimb altele, la solicitările cetățenilor. Dărăști, de pildă, situată în coada statisticii, cu doar 2 profile din cele 8 minimum deține altele, rezultate din însăși viața și necesitățile cetățenilor — atelier de depănări Radio-T.V., reparații construcții, zugrăveli-vopsitorii, frizerie-coafură. În Bercești, la fel, la Bragadiru, de asemenea, ca și la Brănești... Acest fenomen implică un studiu mai atent al necesităților din fiecare zonă, chiar al fiecărei localități, pentru ca aceste profile să nu fie formale ori nerentabile, doar cu numele și în raportări.

Analiza fișelor aduce la iveală și adevărul că în puține localități predomină cooperarea de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cum ar fi normal. La conducerea unor comune, precum am constatat la Afumați, persistă concepția că n-ar avea importanță cine este prestatorul, totu e să fie asigurată prestația. Dar controlul funcționării acestora, controlul financiar, controlul și asigurarea aprovizionării cu materiile prime și materialele necesare, controlul calității lucrărilor, cine îl asigură? De aceea, la Afumați, cum vom vedea, prestări de servicii absolut necesare sînt mai mult pe mîna particularilor (cu sau fără autorizații din partea consiliului popular). De aceea, nu în puține confuze există paralelisme și profile ce se repetă în mai multe variante, fără un studiu prealabil al necesității și rentabilității lor. Abundă sifonăriile, gogoșeriile, transportul hipo, vulcanizările, croitoriile și lipsesc atelierele de reparat încălțăminte, meseriași pentru construcții de locuințe și întreținerea acestora (nicăieri nu există, de pildă, coșari și sobari), pentru forat și întreținut fîntîni, pentru sisteme de alimentare cu apă și canalizare; pe centura Bucureștiului, unde legumicultura de tip gospodăresc a fost și rămîne încă o bună tradiție, oa-

prietarilor” acestor ateliere. Întrucît, și spațiile afectate, la ora actuală, într-un număr considerabil de localități din Sectorul agricol Ilfov, sînt necorespunzătoare, fie pentru dezvoltarea activităților ce funcționează acolo, fie sub raportul condițiilor de muncă asigurate personalului, fie sub raportul protecției și siguranței valorilor materiale depozitate. Cum ne spune tovarășul președinte Agapescu, în comune ca Dărăști, Ciolpani, chiar Otopeni, „30 Decembrie”, Afumați, consiliile populare locale nu sprijină cooperarea în afectarea unor spații adecvate.

Unde există încă

există și servicii.

În Voluntari, localitatea aceea rurală din poarta Capitalei (o întîlnești imediat ce ai trecut Podul Colentinei și te-ai îndreptat pe șoseaua de Constanța), cu 50 000 locuitori și nici o palmă de pămînt arabil, prestările de servicii și mica industrie au o pondere foarte importantă în puterea economică a comunei. Experiența sa demnă de urmat rezidă nu numai în faptul că asigură 32 de profile, depășind numărul minim necesar, ci, în primul rînd, în faptul că aceste sectoare de producție sînt, în majoritatea lor covîrșitoare, „monopolul” cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor. Un președinte tenace, Vasile Găman, de 40 de ani în sistem CENTROCOOP și de 10 la Voluntari, în aceeași funcție, și un financiar iscusit, contabilă șefă Valeria Trandafir așază pe hirtie și cîntăresc bine orice idee și orice posibilitate locală. Iar cînd o firmă își cîștigă prestigiu și soliditate, oamenii, atît meseriași cît și beneficiarii, vin singuri spre ea. (Așa s-a dezvoltat în principal o mare mică industrie la Voluntari, despre care vom scrie separat, într-un alt articol). O cîntăresc prin prisma a doi coeficienți: este utilă, este rentabilă? Cît se cîștigă la 1 leu investit? Dacă ies cel puțin 2 lei, afacerea se pune pe rol, intră în expe-

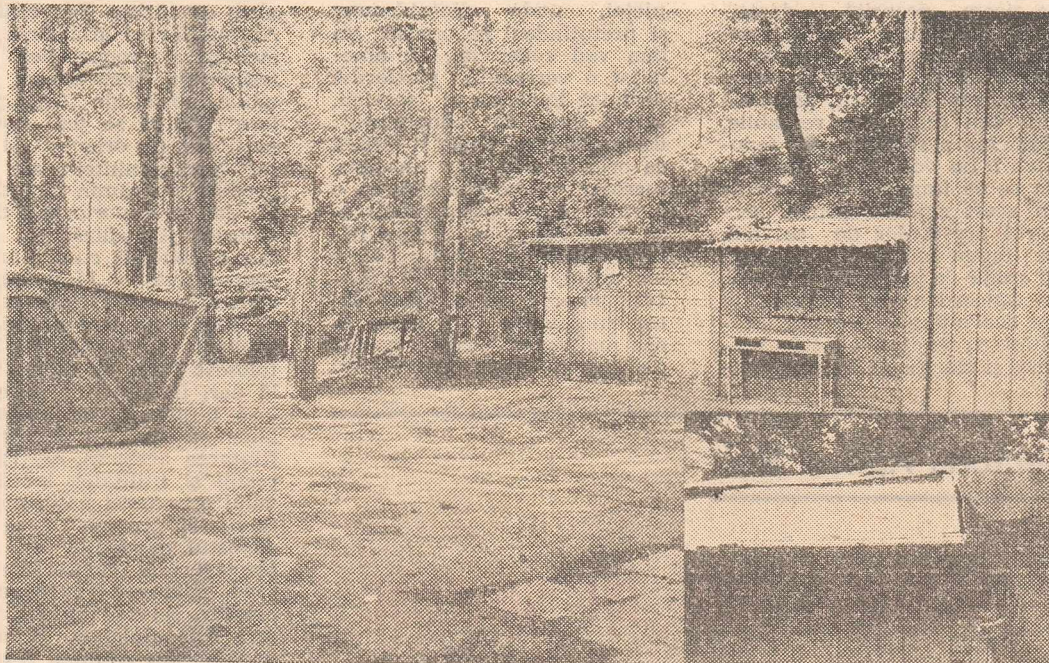
de elevi. În recreația mare le bate vîntul. Sînt bune, sînt proaspete, sînt hrînitore, sînt preparate igienic. Un beneficiu pentru copii și părinți. Fotograful Savu Moise, cînd nu e solicitat pentru meseria sa de bază, pune supape și încarcă brichete cu gaz. Polilicificarea e iarăși una din ideile acestei cooperative care știe să facă bani din orice, din orice servește interesele cetățeanului. Haine de piele, depănări de frigider, gogoși, construcții de garduri, răcoritoare, rebobinări electrice, tinichigerie auto, lucrări de dactilografie, dărîcit și tors lînă, lăcătușerie, reparații mobilă și tapițerie, reparații aparatură audio-vizuală..., meșteșuguri vechi și servicii noi, intră laolaltă în nomenclatorul cooperativei, așa cum sînt cerute de viața localității. Cu 300 de oameni se realizează servicii într-un volum total de 120 milioane lei pe an. Prestările organizate de consiliul popular nu sînt repetate de cooperarea de producție, așa cum nu sînt dublate prestările asigurate de cooperarea meșteșugărească (pe raza comunei acționează unități ale „Construcțiilor” și „Instalatorului” București). Este, vă asigurăm, o experiență demnă de cunoscut și de urmat.

Dispute la Afumați

Dacă la Voluntari, cetățeanul își poate rezolva acasă, pe lîngă casă, orice necesitate gospodărească și familială, oferindu-i-se astfel timp și posibilitate unor economii în bugetul propriu (evitînd transporturi inutile spre Capitală), în comuna imediat următoare, Afumați, 7 000 de locuitori nu dispun nici măcar de o rețea minimă, de serviciile elementare trebuitoare. Președintele cooperativei, Aurel Găvan, în 4 ani, de cînd a fost ales în funcție, se străduiește să facă lumină și să netezească drumul în hățîșul existent în inexistența sistem al prestărilor de servicii locale. Nu poate, nu se poate, deoarece la conducerea consiliului popular sînt instaurate multe prejudecăți și fetișuri legate de a-

DIN NOU ÎN PARCURI!

Continuă investigația noastră în aceste perimetre
cu importante și complexe funcțiuni în viața orașului

Și parc, și crîng

I-am propus inginerii Aurelia Nicolae, șefa sectorului spații verzi, să continuăm discuția, începută la sediul Administrației Domeniului Public a sectorului 2, într-un parc, și anume în cel mai mare dintre cele 21 îngrijite de sectorul pe care-l coordonează — Plumbuita. Intrare monumentală la intersecția Colentinei cu Doamna Ghica, marcată de aspectuosul ceas electronic care, lucru mai rar, funcționează de ani buni fără întrerupere, alei îngrijite, flori, bănci, copii cu bunici, tineri, zi însoțită, o imagine aproape ideală dacă ne-am fi oprit în primele vreo două, trei sute de metri. Am mers însă mai departe, trecind peste „zona nimănui” unde aleile se estompează treptat, făcând loc unor tufișuri și mărăcinisuri care, dacă iarba ar fi curată, ar avea, e drept, farmecul lor. În partea de crîng a parcului, întîlnim câteva fericele posesoare de leșă, variind ca vîrstă (proprie) și rasă a „iubiților” zburdînd recunosători, mirosind urmele trecerii unor înaintași și avînd grijă să lase, la rîndu-le, nestresați de nimeni și nimic, însemne ale propriei treceri. Dulce libertate! În virful „dealului” ce se profilează către Palatul Ghica, un foc vesel adună în jurul său o droaie de adolescenți a căror bucurie nu este în nici un caz mai mică decît a celor vreo 4—5 strengari, nu mai în vîrstă de 40 de ani dar nici mai tineri de 30, care, alături de vreo tot atîtea sticle goale, privesc cu duioșie în sacoșele de unde se ivesc gîturile surorilor lor ceva mai numeroase și încă pline. Cu nițică maliție, ingineria Nicolae mă întreabă dacă eu m-aș duce să le stric cheful. Le privesc ochii limpezi de halterofili și răspund cu sinceritate că n-aș avea inima să le întunec bucuria.

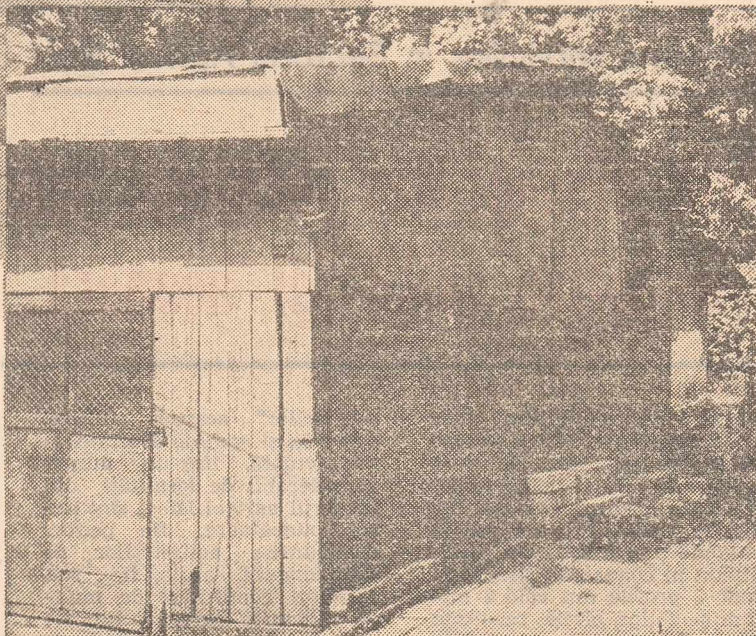
În sfîrșit, la malul lacului, înțeleg că de-acum începe greul, răsufliă și ingineria Nicolae ușurată: „asta e al I.C.A.B.-ului”. Al cui o fi să (nu-i) fie de bine, numai vreun ceas pe zi să fie pus să stea la malul său, nelegat la ochi dar legat de mîini ca să nu poată să se țină de nas. Apa verzuie, deasupra căreia nu se încumetă să treacă vreo viețuitoare, clipește cu iz de mlaștină dezvelind minerele, oalelor, cratițelor, pieptenilor, curelelor, sticlelor. Nu-mi vine să cred, privind limbile de beton arcuite lingă care, cu doar vreo trei ani în urmă, mi-amintesc cum se legănau bărci, că o apă poate muri așa de repede.

Ne întoarcem, cu o grabă lesne de înțeles, în partea de parc

a crîngului, trecînd pe lingă locul de joacă pentru copii unde, în pofida ușoarei mele neîncredere inițiale, iată că leagănele sînt la locul lor și iată că merg toate, chiar dacă niște arcade și stîlpi de cărămidă, ridicați cu mai mulți ani în urmă, fără indoială cu o intenție estetică, stau, de mai puțini ani, dar de ani, prăbușiți cu intenție cu tot. Ingeria Nicolae zice că mereu s-au reparat, o cred și-mi zic că așa am eu ghinion, de cite ori intru în parc să-i găsesc dărîmați.

Îmi scot carnetul plin de cifre și date, dar simt, ca și interlo-cutoarea mea, că nu mai e nimic de adăugat. Parcul acesta are aproape un milion două sute de mii de metri pătrați, reprezentînd ceva mai mult de o treime din întreaga suprafață a parcurilor din sectorul 2. Parcuri mari mai sînt — „23 August”, cu 735 870 m², „8 Mai” cu 200 000 m², „Verdi” cu 197 000 m², „Morarilor” cu 149 000 m² și altele. Toate sînt frumoase sau ar putea fi, aproape în toate apar, însă, cam aceleași probleme. Prima ține de curățenie. Oricît de mult ar munci oamenii sectorului, oricîte acțiuni de muncă patriotică s-ar organiza în zilele de duminică, mai ales în cazul parcurilor care au o zonă „de crîng” învecinată cu casele unor „riverani” îndobște neîubitori de curățenie, nu se poate face încă nimic eficient pentru ca, fie și o zonă din fiecare parc, să nu devină maldane pline de gunoi. La „Morarilor”, vreo două săptămîni s-au scos gunoale din lac, s-a curățat totul, dar nu trece mult și lucrurile trebuie luate de la început. La „Verdi”, unde oamenii sectorului plantează gladiole, vecinii pasc cai. Și sînt niște vecini iuți la minie, nu-i poți supăra. Cu asta, am ajuns la a doua problemă — ordinea. La sector, lucrează 270 de oameni: 90 în cele două sere, de la Voluntari și Pantelimon, și 180 în parcuri și pentru amenajarea arterelor principale. Ei pot avea și chiar au și atribuțiuni de ordine (e drept, că sîmbătă după-amiază, la orele 14.00, n-am găsit nici un lucrător la brigada Plumbuita, căci era zi scurtă și nu s-a gîndit nimeni că, prin rotație, s-ar putea asigura o prezență permanentă, totuși, a oamenilor sectorului măcar în parcurile mari, dar, mai ales în cazul amintitilor vecini minioși sau al adeptilor întîlnirilor bahice în aer liber, intervenția lor e discutabilă, dacă nu chiar riscantă.

În rest, ar fi de toate. Și utilaje asigurate de secția meca-

nica și colaborare cu sectorul de drumuri și o vecinătate de cîțiva metri (la birou) cu sectorul de curățenie publică. Sigur, cînd gunoalele sînt în parcuri, de ele se ocupă spațiile verzi. Dar gunoalele ajung adesea în parcuri pentru că în jurul lor nu sînt amenajările necesare. Sectorul de curățenie publică nu ridică decît gunoiul celor care plătesc acest serviciu. Pentru unii e mai ieftin să arunce gunoiul în parc. Dar nu credem că aceștia nu pot fi obligați să plătească un serviciu care nu-i privește doar pe ei, ci chiar curățenia și sănătatea orașului. Nu poți locui la curte fără să faci gunoi (mai mult chiar ca la bloc). Și atunci, de ce să nu se asigure (contra unui cost care n-are cum să fie facultativ) transportul acestuia? Există Legea 10 pentru asigurarea curățeniei în zona întreprinderilor și instituțiilor. Există Legea 1 pentru contribuția bănească și în muncă a locuitorilor. Ce-ar fi dacă tocmai „riveranilor” li s-ar încredința, în cadrul zilelor de contribuție în

E greu de crezut, dar aceste clădiri, a căror estetică nu mai necesită comentarii, nu sînt surprinse în fotografii „de epocă” din vreo fostă mahala, ci au apărut în chiar centrul parcului „23 August”, fiind destinate — culmea! — să contribuie la îmbunătățirea esteticii ineseși a parcului. Cu un asemenea model, Administrația Domeniului Public a sectorului 2 nu poate spera mai mult decît să pună în valoare, prin contrast, construcțiile cu adevărat frumoase din acest parc.

muncă, îngrijirea porțiunilor de parc cu care se învecinează? Poate că n-ar mai arunca gunoiul pe care tot ei trebuie să-l stringă. Poate că n-ar mai privi cu indiferență focurile la iarba verde, chefurile, pascutul vacilor, caprelor și cailor în locurile unde este dreptul nostru să ne plimbăm și să ne odihnim civilizat?

Soluții, fără indoială, se găsesc. Și sigur că nu toate sînt la îndemîna A.D.P. Eu am crezut-o tot timpul pe ingineria Nicolae că oamenii din sectorul său muncesc mult. Că, deși cei mai mulți, inițial, sînt necalificați, sînt învățați și îndrumați să practice o meserie delicată și complexă. Dar nimeni nu are timp să facă „arheologie”, descoperind această muncă sub gunoale și dărîmături. Și A.D.P. și Consiliul popular al sectorului 2 știu bine că orice muncă e judecată după rezultate, nu după intenții.

C. DUMITRU

Privire către noi

Am intrat în parcul Herăstrău la ora 7 dimineața. Rar cite un trecător care traversa grădina, grabit, în drum către serviciu. Am rămas, ca de atîtea ori, încîntată. „Covoarele” florale sînt o minune. Mii de felicitări pentru măiestria grădinarilor care cu un rafinament al distribuției florilor, asamblează culori care altfel ne-ar șoca. Este un paradis care pare răscălit, și el este întreținut, gîndit, cultivat. Un singur bujor, aruncat în iarba, lasă impresia că a crescut la întimplare. Dar el a fost pus întîi pe hîrtie și apoi plantat conform schiței. Marii colorişti ai lumii se pot regăsi la Expoflora, dar nici o marcă de parfum, dintre cele renumite, nu intră în concurs — cu șanse de câștig — cu acru îmbălsămat de bujori, garofițe, crini.

Singurătatea parcului la orele 7 dimineața este doar relativă. Îngrijitorii sînt de mult

concentrați asupra lumii vegetale, lacul este dragat, aleile sînt măturate, stropitorile se învîrtesc neîncetat. E o mare tristețe să treci dimineața prin parcul Herăstrău, în special de la debarcader către restaurantul Miorița și mai încolo. Îngrijitorii parcului muncesc să repare ceea ce unii desfigurează fără jenă. Se adună zeci de coșuri cu resturi de biscuiți, pachete goale de țigări, muciuri, sticle sparte, bilete de tramvai, orice a fost în plus în buznarul unui om necivilizat. Ră-

min lingă muncitorii care șterg urmele uritului de pe fața minunată a parcului. Stau de vorbă cu ei. Nu este o zi deosebită în munca lor. „Plăcerea” de a fi un distrugător al parcului muncit din greu îmbracă și această formă de poluare cu hîrtii, pungi, hîrtii rupte, pe lingă obiceiul ruperii crengilor, al smulgerii florilor pentru ca „sînt atît de frumoase”. Cioburile sticlelor de bere sînt adunate de lingă debarcader, din fața restaurantului, de pe lac, ca și cartioanele pe care fuseseră micii, crenvurștii. Coșurile pentru gunoi, îngropate adînc în ciment, pentru că năravul e vechi și cînoscut, au fost totuși smulse. Mușchii unor voinici, în loc să fie canalizați într-o muncă folositoare, se încearcă pe coșurile publice din parc. Se montează al doilea rînd în citeva luni. Nici o amendă nu este destul de usturătoare pentru asemenea indivizi.

— Veniți la începutul săptămîinii să vedeți în ce stare jalnică sînt aleile parcului, exact ca o femeie îmbrăcată elegant dar cu rochia plină cu pete grăsimi.

Cine sînt acești vizitatori huligani? Ei trebuie să fie aceiași care ignoră regulile comune de trai, punînd să răsună o melodie populară la miezul nopții, care aruncă de pe geam și balcoane, gunoiul, care „scapă” de biletele de autobuz oriunde au „inspirație”, pe bulevard, în stație; trebuie să fie aceiași care după ce își zăgăvesc apartamentul lasă în sarcina vecinilor curățenia holurilor comune murdărite de var, acciași care dacă li se sparge o sticlă cu lapte în stradă o lasă acolo să vină altcineva să măture după ei, aceiași care, nu de puține ori, se leagă de trecători, jignindu-i, aceiași care-ți șoptesc că au ceva de vinzare, aceiași care nu se pot urca în metrou fără să inghiontească și să dea buzna, chiar cînd vagonul e gol.

Am petrecut un ceas înălțător privind natura și am trăit un ceas penibil rușinîndu-mă pentru unii dintre noi. Un contravenient de la bunul simț a fost prins asupra gestului de zvirli un rest de măr intrat de pansele și cineva i-a atras, decent, atenția.

— Și ce te privește pe dumneata! Se vede că n-ai ce face! Cu această insolență unii strică și jignesc dar noi nu putem trece pe lingă ei ca și cînd nu i-am vedea și nu i-am auzi.

Chioșcurile cu dulciuri, răcoitoare, înghețată funcționează iarna cu un orar mai precis decît acum în plin sezon. Cele din parcul Herăstrău, I.C.R. 1 au „uitat” să afișeze orele de funcționare și de aceea obligația de a fi punctual e la libera alegere a gestionarului. Dacă e obosit sau are alte treburi vine mai tîrziu? Toneta cu cărți, singura pe care am văzut-o într-un parc de o asemenea întîndere, are afișat, o zi în anul trecut, „deschis duminică între orele 10—18”.

Bucuria de a ne procura carte dorită, amplificată de bucuria cîtorva ore petrecute în aer liber, printre sălcile bătrîne și trandafirii în floare, umbră de acest program care dintr-o săptămîină alege doar zi de funcționare.

Dimineața la ora 7 parcul Herăstrău în haine de lucru rată cit se munceste pentru noi și cred că aceasta ne obligă să ne privim mai puțin indulgenți toate gesturile pe care le facem.

CARMEN DUMITRESCU

Lacul care se îneacă

De îngrijirea parcului „23 August” se ocupă mai mulți. În primul rînd, cei de la Administrația Domeniului Public a sectorului 2. Este o brigadă, cu sediul lingă Parcul Morarilor, ai

cărei oameni, mai ales tehnici-nul Ion Nica, mai trec pe al Vin apoi, îmi spunea Ne Gheorghe, magazinerul care lucrează permanent în parc, levii școlilor din zonă. Mai vi-

D.D.P.-ul își face autocritica („în sensul că nu acționăm totdeauna prompt și cu consecvență“)

Dar asta nu ajunge!

— interviu cu tovarășul Petre Dăescu, director adjunct al Direcției Domeniului Public, municipiul București —

mai ales la începutul primăverii, muncitorii de la „Electroaparataj“, cei mai harnici, de la U.R.A. Obor, de la Întreprinderea de Mecanică Fină, de la Mase plastice, de la „Aversa“, de la I.N.C.E.R.C. etc. Dacă stai și socotești, sint mii și mii de oameni, că aproape te miri cum au loc. Dar și mai mulți temeri, gândindu-te la citi au muncit a... cum de arată parcul așa cum arată... Gunoaiele de lângă teatrul de vară, zonele mai mărginașe unde se pun la cale pitorești chefură la iarbă verde, crengi rupte, locul de joacă unde tronează o fistichie (vopsită în galben-verde) tribombă pentru copii celor care trebuie să scoată degrabă 4 (patru) lei pentru cam tot atâtea minute de... invitate! (o invitate! acoperită de autorizație, conform dispoziției, pe temei legal, că așa scrie clar pentru neîncredătorii etc., etc. Iar în mijlocul parcului — lacul, adică doar ce a mai rămas din frumosul lac de pină anul trecut, pe care pluteau bărci, de unde se lua chiar apă pentru stropirea zonelor verzi și a străzilor din zonele învecinate. Acum, undeva spre mijloc, citeva „linguri“ de apă murdară, ascunsă sub stuf și gunoaie, deasupra căreia — incredibil — sint zviruite cu oarbă speranță a pescarului amator dintotdeauna plutele viu colorate ale unor undite de cirilgul cărora n-am văzut atîrînd vreun pește. La intrarea dinspre Bulevardul Muncii, chiar lângă restaurantul „Riviera“ (care, în treacă, fie spus, reușește performanța de a nu contribui la murdărirea zonei, ba chiar dimpotrivă), tronează pe alea asfaltată, un utilaj care trebuie să fi folosit la secarea unor zone pentru curățarea lacului. Acum, imaginația stărilor l-a transformat într-un teribil submarin, ceea ce nu credem că a fost în intenția posesorilor săi.

Dar cine trebuie să se ocupe de lac? Aflăm că, „din punct de vedere al muncii patriotice“, Întreprinderea „Aversa“, Petre Gherbezan, secretarul comitetului de partid din această întreprindere, ne confirmă că, într-adevăr, „sectorul“ ce revine întreprinderii este, în parcul „23 August“ chiar lacul. În fiecare an, cei de aici s-au ocupat de cele două stații de pompare (de, sint de meserie!), astfel încît, cu pompe „Aversa“ în perfectă stare de funcționare, să se poată realiza curățirea lacului, să se preia excedentul de apă pentru valorificarea sa la udata spațiilor verzi etc. Dar anul acesta? În primăvară, s-a muncit mult la curățirea lacului. Au fost scoase frigidere și aragaze defuncte (un punct de preluare a materialelor refoșabile este amplasat la citeva zeci de metri de parc, la intersecția bulevardului Muncii cu Șoseaua „Atelu — n.n.), sute de anvelope, sticle goale și pline, farfurii și pahare sparte, frapiere, pantofi, cîrje și cite și mai cite. Apoi, nu s-a prea mai făcut nimic pentru că lacul n-are apă. Cei de la „Aversa“ nu se pricep la izvoare, nu știu de ce nu mai e apă, nu e treaba lor. E drept că nici n-au sesizat nimă-nui această situație, nici nu s-au adresat cuiva, în fond mai sint și alții care trebuie să se ocupe. Cei de la „Aversa“ nu sint leneși, lucrurile sint clare: ei se ocupă de propria zonă, mai au și mulți kilometri de stradă de îngrijit, sint antrenati și la finisarea stației de metrou de la Bucur Obor și la construcția de locuințe. Pretutindeni, lucrează bine pentru că au condiții. La parcul „23 August“ tot mai aceste condiții lipsesc. Pe o mare parte a fundului lacului, acum secat, sint tone și tone de gunoaie. Sigur că ele supără ochiul, dar dacă ar fi apă nu s-ar mai vedea. Deocamdată, însă, nu e apă. Oricum, în concluzie, crede secretarul de partid de la „Aversa“, trebuie să se implice specialiștii. Adică trebuie început cu „punctul de vedere al muncii calificate“, pentru a se ajunge la acela al muncii patriotice.

Tocmai pentru că nici noi nu punem la îndoială hărnicia muncitorilor de la „Aversa“ credem că acum, la sfîrșit de mai, cînd nu se mai pune problema scoaterii gunoaielor „din mlaștini“, undul lacului, care arată, din păcate ca o șosea, chiar poate fi curățat. Și I.C.A.B.-ul și Consiliul popular al sectorului 2 trebuie, se înțelege, să asigure, cu mijloace adecvate, renașterea acestui lac. Cu atît mai mult cu cît nu e vorba de o situație izolată. Și lacul din parcul Plumău arată la fel. Și e tot în sectorul 2.

C. DUMITRU

— Care e cel mai mare parc al Capitalei?
— Herăstrău. Atît ca mărime, cît și ca tradiție, organizare, specii de arbori, arbusti, flori. E unul din parcurile cele mai încheiate din municipiu, avînd o organizare peisagistică și educativă deosebite prin arhitectura peisajului și fondul vegetal valoros.
— Cite categorii de parcuri sint, de fapt? Între grădină și pădure — să zicem — trebuie să existe niste nuante intermediare.
— Din punct de vedere administrativ, sint parcuri întretinute la nivelul municipiului București, a doua categorie apartine sectoarelor. Pădurile de agrement sint organizate în colaborare cu Ministerul Silviculurii. Și ar mai fi spațiile verzi dintre blocuri și locuințe.
— Care e regimul de organizare și prezentare al parcurilor, sint un fel de „grădini de vară“ care intră în „sezon“ odată cu încălzirea vremii?
— Toate parcurile se pregătesc de-a lungul întregului an cu lucrările specifice de întreținere și reamenajare ale dotărilor, fondului dendrologic și florifer. În funcție de fluxul anotimpurilor, există momente prielnice de plantare, toaletare,

fonduri din resurse și prin mijloace proprii?
— Am început să facem împletituri din răchită. Producem cosuri, jardiniere, mobilier de interior, pentru terasă, parc sau uz gospodăresc.
— Nu s-ar putea valorifica fondul florifer local vinzîndu-se în florării plasate chiar în incinta parcurilor surplusul sau, florile intrate în faza de scuturare. Mă gîndesc că multe persoane sint tentate să rupă crengute de arbusti înfloriți sau chiar flori (mai ales copiii), iar pe de altă parte, în timp ce florăresele particulare se îmbogățesc din pieturile exagerate ale florilor de sezon, în parcuri se resorb în pămînt, poate, milioane de lei.
— Desfacem flori la ghiveci dar nu flori tăiate pentru a nu crea confuzie și-a stimula lumea să rupă. La iesirea din parc și cei care au rupt florile ar zice că le-au cumpărat. În altă ordine de idei, fondul nostru de flori e peisagistic, nu putem să ne propunem să-l valorificăm pentru că exploatarea lui, în mod sigur, excesele, i-ar reduce frumusețea. Parcurile noastre nu sint terenuri de cultură pentru valorificarea financiară, ci pentru frumusețea peisajului. Dacă am tăia trandafi-

măm echipe de intervenție. Însă e necesar să facem mai mult pe linia aceasta a ordinii și curățeniei. Aici ar putea interveni mai activ presa, radioul, televiziunea, în sensul educării opiniei publice și al sporirii combativității ei.
— În ce mod colaborați cu organele de ordine, cu gărziile patriotice? Ați efectuat împreună raiduri nocturne pentru a-i depista, de exemplu, pe cei ce deteriorează mijloacele de iluminat public?
— Aceste probleme tîin de competența organelor de specialitate care sint chemate să-și facă mai accentuată datoria. Unele chioscuri deteriorate nu aparțin D.D.P.-ului ci unor unități comerciale care au în sarcină inclusiv, supravegherea lor. Unde e vorba de deteriorări grave le sesizăm organelor de ordine. Dincolo însă de aceste aspecte limită, trebuie intensificate acțiunile educative de prevenire, inclusiv prin presă, televiziune, cinematografie. Volumul de spații verzi ale Bucureștiului e foarte mare și ca el să aibă o ținută civilizată, un aspect frumos și recreativ trebuie ca populația — dacă nu contribuie la lucrări, — măcar să nu distrugă.
— N-ar putea beneficia inclusiv parcurile de prerogativele Legii nr. 1 care se referă la contribuția prin muncă, la sporierea și înfrumusețirea domeniului public?

— Această lege e urmărită la nivelul fiecărui consiliu popular de sector. La nivelul Direcției Domeniului Public și al parcurilor administrate de noi, nu avem asemenea relații. Dintre instituții și organizații doar U.T.C.-ul ne-a dat o mîna de ajutor. Practic, însă, problema e mai delicată. Fîind vorba de o muncă specializată, ea trebuie asigurată de oameni de specialitate. Altfel, efectele ar putea fi contrare!
— Amînteți de unele pagube provocate de factori ireponsabili. Ce ne facem însă dacă ele nu sint rezultate unor acțiuni individuale ci instituționalizate? Mă refer la unitățile comerciale care desfac bere și băuturi alcoolice în parcuri, fîind astfel surse de poluare morală și estetică.
— Există o dispoziție ca localurile din parcuri să nu desfacă simbăta și duminica bere la tonele. Unele unități s-au transformat chiar în cofetării („Debarcaderele“). În parc nu vîi să bei, vîi cu copiii pe care nu-i duci la circumă, ci să bea o răcoritoare, să mînce o prăjitură. Tovarășii din comerț au încăleat și încăleacă dispoziția Comitetului Executiv de a nu se desface bere în parcuri.

— În unele parcuri au apărut o serie de instalații mecanice de divertisment, aparținătoare cîndva, I.A.P.I.T.-ului. Unele dintre ele fac reale deservicii bunului-gust public atît prin popularizarea vizuală cît și prin cea auditivă pe care și-o difuzează.
— Aceste instalații sint în administrarea D.D.P.-ului. Din punctul de vedere al exploataării, datorită faptului că sint amortizate ca investiții și cu un grad de uzură avansat, am considerat că mai pot fi folosite atîta timp cît cineva mai poate scoate ceva din ele oferînd posibilități de divertisment, conform decretului în vigoare. În ceea ce privește aspectele semnalate de dvs., va trebui să re-

vedem calitatea mijloacelor pe care le utilizează, să le ascultăm benzile, să le revizuiim, dacă e cazul. E necesar să aibă un program educativ mai concret. La Orașelul Copiilor se va face un parc de distracție al municipiului. E tocmai în curs de pregătire, amenajarea cu noi dotări, extindere a celor existente.

— De ce se percepe doar duminica taxă de intrare în Orașelul Copiilor și simbăta nu?

— Oricum, e o treabă mai mult formală. În cursul săptămînii nu e aglomerație. Această taxă, mai mult simbolică, e un fel de filtru pentru a evita intrarea unor persoane în stare de ebrietate sau a altor factori poluanți. Din acest motiv am recurs la această formulă.

— Cum filtrați însă mașinile care intră atît aici cît și în alte parcuri?

— Sint peste tot semne de circulație care le interzic accesul. Organele de ordine ar trebui să acționeze mai eficient. Ca să preținzi o taxă de intrare într-un parc trebuie să oferi anumite servicii ce tîin de specificitatea parcului respectiv. S-ar putea să aplicăm o taxă de intrare mașinilor care staționează în zonele de parcare din anumite parcuri.

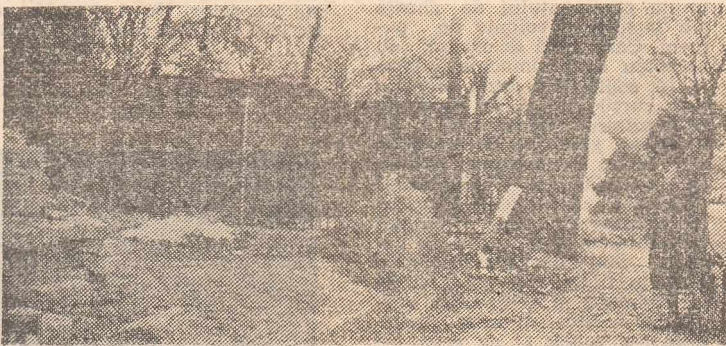
— Sint unele chioscuri care aduc spre vînzare în parcuri produse depreciate, ca să nu mai vorbim de aspectul estetic al acelor chioscuri care frizează armonia florală a amenajărilor peisagistice. Cine controlează, de asemenea, accesul vînzătorilor ambulanti de seminte, gume, și alte nimicuri de prost gust?

— Calitatea produselor puse în comerț e treaba exclusivă a Sanepidului și a unităților co-ordonatoare, a organelor de control obșteșc. Nu ne sint subordonați. Noi doar avîzim locurile de amplasare și condițiile de funcționare. Comercianții însă nu-si respectă obligațiile de înfrumusețare, în consonanță cu cerințele locului unde sint amplasate acele chioscuri, pe de altă parte, unele nici nu sint gospodărite cu consecvență. În mod normal ar trebui să aibă inclusiv o ținută corespunzătoare, încadrabilă în peisaj. S-ar putea face mai multe la aceste unități dar, din păcate, nu urmăresc decît profitul, restul nu le interesează. Mai dăm cite-o amendă, uneori. Ne facem, însă, și noi autocritica în sensul că nu acționăm întotdeauna mai prompt și cu consecvență.

— Prin ce mijloace își exercită un parc funcția sa educativă?

— În perioadele estivale, funcționează în unele parcuri teatrul de vară cu spectacole consecutive de teatru și film, teatrul de păpuși, biblioteca pentru copii și maturi, expoziția de pictură și artă, estrada pe care cîntă fanfara. O ieșire duminicală în parc găsește întreaga gamă de surprize și divertisment de care are nevoie omul să se recreeze. E normal ca, vîind aici, omul să se deschidă spre frumos. Mergînd sau ieșînd de la un spectacol, natura parcului e uvertura și încheierea lui. De fapt, peisajul din jur face parte chiar din acel spectacol. Există o simbioză fertilă între natură și cultură, o împletire optimă între spectacolul natural și cel cultural. Aș vrea să exprim însă și un deziderat: exista cu citva timp în urmă în Herăstrău o Casă de cultură a parcului care s-a transformat, prin nu știu ce împrejurări, într-o secție de covoare a unei cooperative din Balotesti! Avea o bibliotecă, săli de recenzii și expoziții, însăși menirea acestei Case de cultură a parcului era de a împleti cultura peisajului cu nevoia de cultură a oamenilor ieșiți în mijlocul naturii. Dorința noastră este să-i redăm acestei construcții destinația ei inițială.

ION ZUBAȘCU

Ghena pentru arderea frunzelor a devenit cel mai urît loc al parcului Cîsmigiu.

amenajarea peluzelor. Iarna, de exemplu, se face mai mult toaletarea și curățirea aleilor, toamna e optimă pentru plantări și completări. Primăvara e anotimpul florilor. Într-un parc avem în permanență de lucru. Niciodată nu se intrerupe activitatea, nici un sezon nu e mort. Ca într-o gospodărie: este tot timpul de lucru!
— Cam cîți oameni lucrează într-un parc, asa, din curiozitate? În Herăstrău, de exemplu.
— În jur de o sută, o sută zece. Horticultori, mecanizatori, paznici, muncitori necalificați. Ducem mare lipsă de forță de muncă, de cadre calificate în acest sector. E o muncă grea, pretențioasă, care cere cunoștințe deosebite, ceea ce face ca specialistii din acest domeniu să fie extrem de solicitați. Fiecare floare sau specie are specificul ei, timpul ei optim de plantare și înflorire. Specialistul trebuie s-o urmărească, practic, de la recoltatul semintei, patru-cinci luni în seră, apoi după scoaterea ei și perioada de acclimatizare, pînă la plantare și îngrijire. — toată gama muncilor de întreținere, vă dați seama! Și avem peste 500 de specii numai în parcul Herăstrău!

— Din ce trăiește un parc, mă refer la fonduri?
— Din bugetul statului.
— Nu-si poate crea unele

rii și i-am valorifica, am ciunti parcul.

— Nici măcar cînd și-au consumat apogeul eflorescenței și se apropie de scuturare?

— Parcul e un fond al frumuseții, nu al valorificării bănești. Are eficiență economică, poate chiar o mare eficiență, prin aportul la agrementarea și educarea oamenilor pentru frumos și recreere civilizată.

— Unele fructe și seminte n-ar putea fi valorificate la Plafar? Măcesele trandafirilor, de exemplu, sau petalele trandafirilor scuturați. Ce se întîmplă cu cantitățile mari de iarbă cosită din parcuri?

— Am încercat s-o folosim dar reușim numai în parte. În primul rînd, n-o putem aduce în parc pînă în faza de fin, în al doilea rînd, această iarbă cît și restul plantelor sint tratate cu diverse substanțe împotriva dăunătorilor ceea ce le reduce calitatea utilizării. Există un proces tehnologic de combatere a dăunătorilor și chiar în cazul că nu se prevede combaterea lor, în clipa cînd apar, intervenim imediat. De dragul ierbii, nu putem sacrifica materialul dendro-floricol. Evident, cea sacrificată e iarbă!

— În afara dăunătorilor naturali, la fel de nocivi sint și cei umani. Pe acestia cum îi tratați?

— Avem pază, plus oamenii care lucrează în parc. Mai for-

Investigația noastră privind starea parcurilor va continua și în numerele următoare. Celor hotărîți să contribuie la schimbarea situației le oferim și citeva sugestii

- Diversificarea activităților culturale educative, inclusiv redeschiderea unor biblioteci care prin tradiție funcționau în aceste locuri.
- Organizarea unei stagiuni estivale a teatrelor, inclusiv a celor pentru copii și tineret în amfiteatrele existente în aer liber.
- Implicarea organizațiilor de cartier și a asociațiilor de locatari în întreținerea și amenajarea parcurilor.
- Îmbunătățirea sistemului de supraveghere a respectării normelor de conduită și comportament, ca și înlăturarea factorilor de risc apăruiți după lăsarea serii.
- Crearea posibilității ca zilele de contribuție în muncă la întreținerea și înfrumusețarea localităților, stipulate de Legea nr. 1 să fie efectuate organizat în aceste locuri publice.
- Implicarea unităților comerciale în vederea realizării unei aprovizionări adecvate a punctelor de desfacere existente în aceste

locuri și amenajarea altora acolo unde nu există.

• Colaborarea cu arhitecți și designeri, cu plasticieni și cercuri artistice în vederea diversificării ambientale și înnoierii spațiilor verzi cu opere de artă.

• Implicarea întreprinderilor din imediata apropiere în dotarea și întreținerea acestor spații publice.

• Organizarea prin școli a culesului de flori de tei în vederea protejării arborilor ornamentali.

• Găsirea altor forme de valorificare a resurselor naturale puse la dispoziție de aceste uzine vegetale.

• Organizarea supravegherii cu ajutorul echipelor de voluntari și pensionari

• Introducerea taxelor de acces în parcurile cu dotări deosebite

• Stabilirea unor orare stricte de funcționare.

● Statele participante la Tratatul de la Varșovia au remis un Apel statelor membre ale Alianței nord-atlantice. În Apel se adresează chemarea la intensificarea eforturilor pentru oprirea cursului înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rând a dezarmării nucleare, pentru eliminarea tuturor armelor de distrugere în masă, pentru reducerea substanțială a forțelor armate și a armamentelor convenționale, precum și a cheltuielilor militare, pentru depășirea divizării Europei, întărirea încrederii și adâncirea colaborării dintre state, pentru asigurarea unei dezvoltări dinamice și a prosperității generale, în condiții de independență, stabilitate și pace pe continent și în întreaga lume. Apelul reafirmă propunerea statelor participante la Tratatul de la Varșovia privind organizarea de negocieri separate, cu toate țările membre ale N.A.T.O., asupra armamen-

tului nuclear tactic. Se subliniază, totodată, necesitatea de a nu se întreprinde nici un pas care ar putea complica procesul de negociere și ar da un nou impuls cursei înarmărilor, inclusiv sub pretextul modernizării armamentului atomic.

● În capitala Argentinei au fost anunțate rezultatele finale ale alegerilor. Frontul Justitist de Unitate Populară (partidul peronist), cea mai importantă grupare a opoziției, avându-l pe Carlos Saul Menem drept candidat la funcția supremă în stat, a obținut 47,3 la sută din sufragii, fapt care îi asigură 310 din totalul de 600 de electori care au misiunea să proclame, la 10 august a.c., pe noul președinte al Argentinei. Uniunea Civică Radicală (de guvernământ) a înfruntat 32,4 la sută din voturile exprimate, adică dispune de 211 electori.

● Președintele C.C. al Uniunii Comuniste-

lor din Iugoslavia l-a ales în funcția de președinte al său pe Milan Pancevski. El îl înlocuiește pe Stipe Šušar, devenit membru al Prezidiului R.S.F.I.

● În cadrul plenarei de la 22 mai a C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., a fost propus candidat pentru funcția de președinte al Sovietului Suprem al U.R.S.S. Alegerea va avea loc, după cum se știe, în cadrul primei sesiuni a Congresului Deputaților Poporului.

● Într-o cuvîntare rostită la posturile naționale de radio și televiziune, președintele Republicii Populare Democratice Etiopia, Mengistu Haile Mariam, a declarat, în legătură cu tentativa de lovitură de stat pusă la cale de un grup restrîns de militari, că majoritatea covârșitoare a ostașilor forțelor armate etiopiene au ră-

mas loiali guvernului și Constituției țării. În prezent, a spus el, armata controlează pe deplin situația. Subliniind că în fața Etiopiei stau numeroase probleme sociale care se cer rezolvate, șeful statului a chemat poporul la menținerea unității și sporirea eforturilor în scopul realizării obiectivelor propuse.

● S-au încheiat, la Geneva, lucrările celei de-a 42-a sesiuni a Adunării Mondiale a Sănătății, la care au participat reprezentanți din cele 166 de țări membre ale Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.). În cadrul dezbaterilor au fost analizate probleme privind realizarea strategiei globale pentru asigurarea sănătății tuturor locuitorilor Terrei pînă în anul 2000, planul de acțiuni al O.M.S. „Tutunul sau sănătatea”, probleme referitoare la ocrotirea sănătății tinerei generații.

ION CODRU ■

Comentariul săptămîinii

Șomajul și filosofia bunăstării

În pofida tuturor evidențelor, în occident se poartă sloganul „șomajul voluntar”. Se exclude „a priori” caracterul involuntar al acestei dramatice realități, faptul că, în majoritatea lor, șomerii sînt oameni deposezați de locurile lor de muncă, ținuți inactivi împotriva voințelor. Speculînd mutațiile sociale, ideologia momentului afirmă cu mîna pe inimă că șomajul ar reprezenta o manifestare volitivă a personalității umane, șomerii fiind pur și simplu veșnicii nemulțumiți care, în căutarea unui post mai bine stipendiat, apelează la ajutorul de șomaj. Victimele nevinovate sînt tot salariații cărora societatea le-a pervertit motivația reală de viață și muncă, înseși criteriile de apreciere a semenului, care au devenit strict pragmatice, pecuniar-utilitare. Contează cîți bani cîștiga, cite bunuri ai acumulat. Or, și aceste criterii au fost artificial create prin manipularea consumului, a consumatorului de fapt, căruia i se inoculează, uneori rafinat-insinuant, alteori deliberat agresiv nemulțumirea, starea cronică de frustrare. Satisfacția împlinirii unei necesități materiale (reale sau nu) se destramă rapid odată cu apariția la fel de rapidă a insatisfacției determinate de alte și alte cerințe și așa, pînă la EXIT.

Există deci un „voluntarism” manifest pe piața muncii cu determinări demonstrabile, corelația cunoscută capital—muncă fiind anulată dintr-un condei. Se ignoră deliberat faptul că această sumă a potențialului creator și productiv, specific uman, care este forța de muncă a devenit o funcție a capitalului, că posesorul ei nemijlocit este înstrăinat de singura sa avere. În încercarea lor, deloc dezinteresată, teoreticienii neo-conservatori încearcă să paseze întreaga răspundere a existenței acestui flagel propriu societăților capitaliste asupra șomerilor înșiși, vinovați de a fi mereu nemulțumiți, acreditîndu-se ideea că printr-o reducere generală a salariilor (așa numita austeritate salariaală) s-ar putea absorbi de pe piața muncii întreaga forță de muncă disponibilă. Nu se suflă un cuvînt despre faptul că o asemenea rezolvare ar avea drept principal rezultat creșterea ratei profitului prin scăderea cheltuielilor cu plata forței de muncă. În consens cu această „nouă și percutantă” concepție referitoare la soluționarea „falsului excedent” de mîna de lucru, creșterea salariilor — care nu este însă în măsură să compenseze deteriorarea raporturilor de schimb și rata inflației — este privită ca un act de „filantropism”, incompatibil cu natura și finalitatea capitalului. O „criză a profitabilității” există, este reală, dar ea n-are nimic comun cu plata muncii salariate, ci este o consecință firească a restructurării compoziției capitalului sub influența revoluției tehnico-stiințifice. Și totuși acest adevăr este greu de acceptat de vreme ce forurile patronale au declanșat o puternică ofensivă asupra pieței forței de muncă salariate pe care încearcă să o elibereze de „rigidități”, ca legislația muncii, contractele colective, puterea sindicatelor, ajutorul de șomaj, să o facă deci mai „flexibilă”, mai ușor „adaptabilă” necesităților capitalului. Încearcă adică să refacă profitabilitatea marelui capital prin intensificarea exploatații forței de muncă salariate și printr-o nouă redistribuire de tip monopolist a veniturilor populației.

Aceasta este adevărata față a concepțiilor noi despre șomaj, utilizarea forței de muncă și capital. Concepții noi, și totuși vechi, vechi și anacronice.

IOAN ROȘCA ■

Gardul singurătății

Alan Sinclair (supranumit „Paddy”) Barlow a ieșit la pensie într-o zi de vineri, la ora 4 după-masă... Așa ar putea începe povestea despre omul care, timp de 12 ani, a fost supraveghetorul șef al celei mai lungi construcții din lume realizată de mina omului. Este vorba de gardul înălțat în Australia, pe distanța de 5400 de mile (Marele Zid Chinezesc are doar 3750 de mile), pentru a apăra oile de ravagiile celui mai periculos dușman al lor: ciinele dingo. „Gardul acesta mi-a fost nevastă” — glumește Barlow. Acest obstacol este divizat în 3 secțiuni. El este realizat din sîrmă de oțel și se înalță la 6 1/2 picioare. De asemenea are o porțiune de un picior îngropată în pămînt, căci animalele scormonesc, căutînd să se strecoare pe dedesubt. Toată această barieră protejează circa 7 milioane de oi. Întreținerea este plătită din contribuția a 1100 proprietari de oi, precum și cu fonduri guvernamentale. Și asta pentru că stîlpii se mai dărîmă datorită unor surpări (terenul fiind nisipos), sau datorită

teribilismului unor turiști care trec cu mașina prin plasă. Au fost infiltrații din cauza ploilor, dar cu toate acestea neajunsuri, dingo nu a reușit să treacă din zona semiaridă în ținutul plin de vegetație unde domnește oaia.

Construcția gardului a început pe la 1880, dar actul de naștere oficial datează din 1921. Inițial porțiuni de gard au fost ridicate pentru a stăvili invazia iepurilor, dar fără rezultat.

Barlow a străbătut de-a lungul gardului, patrulînd, circa 300 000 mile. „Douăzeci și nouă la sută din timp esti singur. Dar asta nu înseamnă singurătate. Singurătate este atunci cînd te duci într-un oraș cu 50 000 de locuitori și nimeni nu-ți adresează o vorbă”. Aici este vorba de o similitudine, căci și ciinele dingo vinează singuri. Dintre toate speciile de ciine, aceștia sînt singurii care nu sînt prietenii omului, căci: „Dingo este un animal destep — susține Barlow. Dacă ar fi fost bun la ceva, bunicii noștri ar fi aflat-o. S-a încercat dresarea lui, dar nu s-a reușit”. 5400 mile de gard pentru ca oile să pască liniștite.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Ursii din Golful Hudson

Cine vrea să-i vadă pe ursii albi în mediul lor natural se deplasează la Churchill, orașul cu 1600 de locuitori în Manitoba septentrională. În timpul iernii și primăvara aceste superbe animale de o jumătate de tonă ar trebui să stea liniștite pe banchiza care înconjoară Polul Nord vinînd foc și bălăcîndu-se printre aisberguri. Se întîmplă însă ca animalele neprevăzătoare să fie prinse de vară pe continent, unde rămîn pînă în august. Prizonierii urși încearcă să supraviețuiască vinînd mici rozătoare dar, mai ales, stringînd curea. Necazul este că pe coasta care constituie limita continentului de gheață s-a instalat o colonie de oameni. Care, pînă de curînd, nu acceptau ca incoadele animale să străbată după mîncare prin curțile lor și le împușeau fără ezitare. Odată însă cu creșterea gradului de sensibilitate la tot ce înseamnă natură, cu diversificarea posibilităților de a face turism, comportamentul locuitorilor din Churchill s-a schimbat. Porți deschise urșilor, cale liberă vizitatorilor care, în fiecare zi, pot sosi de la Winnipeg în acest uitat orașel din Arctica. Această deschidere s-a soldat și cu ceva incidente extrem de amuzante pentru cititori dar nu și pentru cei implicați direct în „discuția” cu ursul. În 1983, cînd un eschimos încerca să șterpească cîțiva hamburgeri dintr-un mic restaurant în flăcări, a fost constrîns să cedeze terenul unui uriaș urs alb care, pentru a rămîne stăpîn deplin pe resurse și-a neutralizat adversarul cu două labe adormitoare. Acum, orice urs care vagabondează pe străzile orașului este capturat cu ajutorul unei puști cu narcotic și păstrat într-o cuscă pînă cînd se formează gheața și poate fi eliberat.

Mulțimea de urși către care se îndreaptă curioșii pe care-i îndrumă, hrănește și valorifică turistic un italian întreprinzător pe nume Dan Guravich și-a găsit o comodă reședință în groapa de gunoi a orașului. După ce turiștii s-au plimbat printre urși — la o distanță asigurătoare, firește au făcut fotografii, imortalizînd giubuslucurile gata de orice pentru o bucată de mîncare, se distribuie resturile de spaghete, sandviciuri, dulciuri tuturor locatarilor clandestini ai zonei și, culmea, nu se produc nici un fel de busculade.

IOAN ROȘCA ■

Retetele savanților

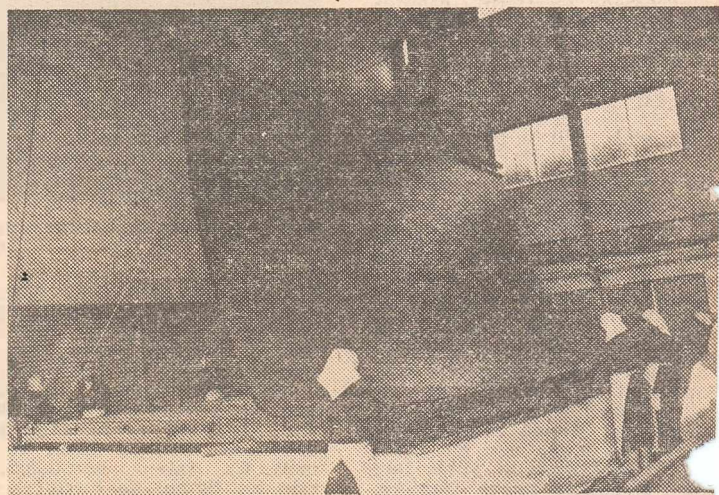
Peste 80 de distinsi oameni de știință au avut năstrusnica idee a se asocia pentru a elabora un manual. De această dată, însă, ei nu și-au mai pus la contribuție inteligența pentru a realiza vreo descoperire a secolului, ci au recurs mai mult la umorul și ironia lor pentru a realiza una dintre cele mai originale cărți din ultima vreme: o carte de bucate!

Titlul, și el pe măsura conținutului, „Dar soriciul este superb” (sic!), nu lasă să se întrevadă deloc că este vorba de o antologie de sfaturi practice cu privire la prepararea mîncărurilor și băuturilor. Ideea ciudatei cărți a avut-o Nicholas Kurti, 80 de ani, reputat specia-

list în fizica temperaturilor joase, fost profesor la Universitatea Oxford, în prezent aflat la pensie. De altfel, în cazul lui este vorba de o recidivă, deoarece Kurti a îngemănat încă din 1969 știința cu bucătăria într-o prelegere intitulată „Fizicianul în bucătărie”, în cadrul căreia a preparat un suflé din opt ouă, observînd că se cunoșc mai puține lucruri despre distribuția temperaturii în cadrul lui decît în atmosfera planetei Venus.

Cartea se bucură de un prefațator de prestigiu, sir George Porter, președintele lui „Royal Society” din Londra, societate din care fac parte tot ei care au contribuit la realizarea ei. Porter avertizează că unele rețete au nevoie de „sare și piper”, cum ar fi în cazul fizicianului Michael Hart, autor al unei rețete de midii florentine, scrisă sub forma unui program de computer! Bănuind că mulți dintre colegii lui ascund un „cordon bleu” sub halatele albe de laborator, Kurti a trimis celor circa 1 000 de membri și mem-

todă electrolică simplă de curățire a argintului, exprimîndu-și speranța că prin această metodă nu va fi consumat și „argintul”. Sir Francis Graham-Smith, astronom, descrie un experiment prin care se pot separa ouăle proaspete de cele fierte, pe baza comportării pulsarilor (? !): „Se invîrte oul pe o suprafață netedă, se oprește un moment și apoi se lasă din nou să se invîrte. Dacă este proaspăt, interiorul își va continua rotația și oul se va roti, la rîndul lui, din nou”. Iar sir Hugh Ford, specialist în inginerie mecanică, ajunge la concluzia că „valoarea calorică a cutiei (inclusiv a energiei consumate pentru a o fabrica) cu care ajung fulgii de ovăz pe masa din bucătărie este aproximativ egală cu cea a tuturor fulgilor de ovăz pe care îi conține”. Cartea înserează și contribuții ale unor membri mai vechi al lui Royal Society: Stephen Hales, un filozof al naturii care a trăit în secolul XVIII și Samuel Pepys (autorul celebra-

La Imadate, localitate situată la 350 km vest de Tokio și care are o tradiție în fabricarea hîrtiei de peste 1500 de ani, a fost realizată cea mai mare coală de hîrtie din lume. Măsurînd 4,3 m în lungime și 7,1 m în lățime, coala de hîrtie obținută aici depășește cu 0,28 m² precedentul record în materie

bri corespondenți al lui Royal Society scrisori în care le cerea să contribuie la realizarea cărții respective. A primit 450 de răspunsuri, între care 85 de propuneri concrete de colaborare. Numai un singur savant a apreciat că realizarea unei asemenea cărți ar putea afecta reputația venerabilei Royal Society. Contribuțiile acoperă o gamă largă de teme: de la o analiză a canibalismului ritual de Philip Gell, un specialist în patologia experimentală, la aprecieri privind laptele de balenă de Miriam Rothschild, entomolog, subiecte care nu intră defel în sumarul unei cărți tradiționale de bucate. Totuși, există și o serie de rețete de mîncare, desi Royal Society își declină, în mod expres, orice răspundere cu privire la eventualele indigestii. De pildă, John Philip, specialist în ecologie, contribuie la secțiunea de „gastronomie economică” cu rețeta de biscuiți: „se iau 100 de grame de Camembert vechi (atît miezul lichid, cît și crusta), se adaugă 2 ouă și 100 ml de lapte; se bat rapid cu un mixer; se adaugă făină și drojdie formîndu-se un aluat — se întinde pe un fund de lemn și apoi se taie în biscuiți; se coace în cuptor, la 220 centigrade”.

Peter Fowler, fizician, și Rosemary Fowler sugerează o me-

lui jurnal) și Michael Faraday, faimosul fizician din secolul XIX-lea.

Este oare gătutul o știință sau o artă? Peter Fellgett, profesor emerit de cibernetică la Reading University, reflectează la acest subiect într-un capitol intitulat „Cibernetică și Roux”. El apreciază că bucătăria depinde de interacțiunile dintre bucatar și ingredient între ingredientele înseși și ingredientele în cavitatea bucată. Acest lucru este demonstrat mai clar de interacțiunea din făină și apă sau ou, spune „În funcție de modul cum acționează, poate rezulta o pastă mult mai adecvată pentru a lăsa hîrtia decît de a fi mîncată și dacă se exploatează proprietățile mecanice ale glutenului pot obține felurite sortimente de paste făinoase”. Kurti însuși este inventator al „injectorului culinar”. Folosind acest instrument pentru a „injecta” suc de ananas unei pulpe de porc, care a băgat-o la cuptor, bucatarul căruia i-a oferit spre gustare mîncarea astfel obținută a spus că preferă par „neinjectată”. „Dar soriciul este superb”, a spus el. Această zi re naivă a bucatarului avea devenit titlul originalei cărți de bucate a lui Kurti și a colaboratorilor lui savanți.

ROMEO NĂDĂȘAN

Discreție plătită

1 povestile mitologice apare sea gnomul, spiritul despre se credea că locuiește în riorul pământului, păzind orile îngropate în adâncuri. 1964, cu prilejul unui inter-el a fost invocat de omul tic britanic George Brown, rostind memorabilele cu-e „Băncile elvețiene sînt nii zilelor noastre”. voia să preze uimitoarea similitudi-dintre miticul personaj și itutiile specializate din tara oanelor. Se pare că Brown i dreptate, căci la miile de i elvețiene sînt depuse va-neintrecute de nici o co-ră din lume. În plus, sînt nîc păzite, de două ori pă- prin seifuri cu cifru com- it, prevăzute cu sisteme de are ultramoderne și prin- n secret absolut al depune-

tăzi. Elveția este o țară a ilor, al căror număr trece 600. O bancă la aproxima- 900 de locuitori. „Mai mul- ânci decît... dentisti”, cum e, recent, un turist în micu- stat de la poalele Alpilor. adevar, la Basel, Zürich, anne, Berna, Lugano și în ape fiecare oras ceva mai it, există o stradă a băn-. Dar, să pășim într-o astfel sezare cantonală, Zürich-ul, e găzduiește monumentala re a Asociației bancare din tia. În fiecare zi, cu regu- ate calculată la secundă, se id și se închid grelele blindate. Iată își face a- ia un vizitator străin: se de venirea lui. Este condus i într-unul din „sanc- easupra usii căruia se de numaidecît inscripția: „am nu intrați!” Clientii vor să-și păstreze anoni- l ajuns în bancă prin in- secrete speciale, amenaja- obiceii în clădirile vecine. e adesea, convorbirile cu ionarii bancari se desfă- în birouri fonoizolate. Ză- cu care sînt închise gu- gnomilor zilelor noastre. atia unei ascenzătorii sigu- ate acestea au contribuit aritia unei afaceri deose- e rentabile. Pe drept cu- se poate spune că aici zi- Tăcerea e de aur” nu are un sens figurat...

astă desăvîrșită „discreție” erat o adevărată strategie tării capitalurilor, de la e și din orice loc, dînd atorilor lor deplină garan- e securitate și anonim. st regim nediscriminato- determinat presa ameri- indeosebi „Business” și „Wall Street Journal” l marii finanțe din S.U.A.) ereze numeroase articole — care se dezvăluia că bancar elvețian este t de unii cetățeni ai S.U.A. u dobîndit sume uriașe — dinul a zeci de milioane lări — ocolînd legea, ori Dosa Nostra” (cum i se Mafiai americane) pentru larea” banilor proveniti raficul cu droguri. Deve- curati” în urma trecerii in... purgatoriul seifurilor e, dolarii sînt apoi pla- a lumina zilei, în „cele oneste” afaceri. Oare, cîți deponenții mai vechi sau oi au intrat prin tuneluri și secrete pentru a duce ve în birouri izolate fo-

Însă, că zilele trecute, cut o bresă într-un zid ea impenetrabil. „Bom- i să zicem așa, a explodat terior. Ea s-a chemat sen- ula dezvăluire a cotidia- „Tages-Anzeiger” din . Potrivit acestui ziar, echile sesizări ale ameri- sînt îndreptățite: unele cantonale „spală” narco- , adică banii proveniti ntrabanda cu „praful ilu- Cel mai proaspăt scan- referă nu la o insigni- afaceri de 60 milioane ari, cum s-a întîmplat în ot pe aceste meleaguri, au fost introduși în țară. erea „reciclării” nu mai de un miliard de dolari, u net dînt-o vastă cîp- tă cu heroină. te, profitul, pretul „dis- este direct proporțional e 1 000 de milioane de care, în urma deconspi- iarului amintit, nu se că vor mai fi „spălați”. l cert, însă această afa- eloc curată, va dăuna i de sobrietate și indu- onestitate țesută în ju- icilor din țara cantoa-

MIHAI VASILIU ■

Mafia drogurilor se infiltrează tot mai adînc în domeniul finan- țelor, reciclează capitaluri, con- siderabile prin activități de in- termediere, astfel că — dacă nu se întreprind măsuri eficiente — în 1992, în condițiile integrării Europei comunitare, continentul nostru riscă să devină cea mai înfloritoare piață a investițiilor de narco-dolari.

„Dar noi vom contraataca” a- nuntă Giuseppe di Gennaro, director executiv al UNFDAC (United Nations Fund for Drug Abuse Control), organizație in-ernațională O.N.U. pentru lupta contra drogurilor. „Vom întreprinde o largă inițiativă politică în care vor fi prezente numeroa- se parlamente europene: la Vienna între 25 și 26 mai a.c. va avea loc prima întîlnire de lucru în acest scop, cu participarea Comi- siei Antimafia din Italia și cu organisme similare din Marea Britanie și Republica Federală Germană.

Vom încerca să facem cît mai concretă colaborarea internațio- nală indispensabilă pentru a putea contracara asaltul marilor vinzători de moarte”. UNFDAC, organismul O.N.U. condus de Giuseppe di Gennaro a făcut cu- noscut, recent, că uriașă „cara- cativă” a mafiei drogurilor acti- vă în întreaga lume înregistrează anual venituri în valoare de circa 500 miliarde de dolari numai din narco-trafic.

Care-i oare harta zonelor în care se concentrează aceste afa- cieri colosale și care este „dru- mul” internațional al drogurilor? „Nu trebuie spus „drumul” ci „drumurile” drogurilor — preci- zează Giuseppe di Gennaro. Și aceste căi nu sînt statice, defini- tive ci deosebit de dinamice, fle- xibile, schimbătoare. Acum, de exemplu, în prima parte a anu- lui 1989, calea cea mai impor- tantă de pătrundere a droguri- lor în Europa occidentală este cea balcanică, direcția din care provin drogurile originare din Afganistan și din alte zone ale Orientului Mijlociu și îndepărtat. Mare parte din aceste substanțe trec pe te- ritoriul unor state balcanice, care, de altfel, au solicitat sprijinul UNFDAC pentru comba- terea acestei contrabande. Se studiază un „plan de control” valabil pentru întreaga zonă balcanică, pentru toate statele interesate în evitarea acestui pericol.

Criminalitate și droguri: care este oare țara producătoare în care această nefericită asociere este deosebit de intensă?

Dar în materie de droguri mutațiile sînt permanente. Tur- cia, de exemplu, care era un im- portant centru de difuzare a stu- pefiantelor, în prezent a încetat aproape total să le mai produ- că. A devenit numai un terito- riu peste care drogurile tranzi- tează, prin „grija” traficantilor turci sau de alte naționalități.

O bună parte din narco-dolarii

rezultați din comercializarea „morții albe” sînt cheltuiți pen- tru a achiziționa stupefiante în America Latină. După vînzarea acestora, banii se întorc din nou în Europa pentru a fi investiți în diverse activități financiare. Pe ce căi?

„Din America Latină — expli- că președintele UNFDAC — fon- durile se „scurg” în două direc- ții: una pornește către sud pînă în Brazilia pentru a se dirija apoi către Africa, pe unde, în prezent trec mari cantități de cocaină și heroină. Cea de a doua, mai de- grabă decît o cale a drogurilor

O primejdie în creștere:

DROGUL

O.N.U. solicită statelor un contraatac la scara planetei

pare un scenariu dinamic ce se desfășoară între țările andine și Florida, din Statele Unite. Este cunoscut faptul că în Flo- rida au fost create recent cite- va mari centrale ale criminali- tății organizate care operează în sensul difuzării stupefiante- lor în zona nord-americană și în Europa occidentală. Recent s-a mai „deschis” o cale a dro- gurilor și anume cea care por- nește din Pakistan, coboară spre India și ajunge la Ka- rachi”.

În Italia, una din țările cele mai afectate de flagelul drogu- rilor, opinia publică cere inter- venții hotărîte. Legi speciale, abolirea secretului bancar, ma- gistrați mai eficienți: iată ceea ce consideră opinia publică ita- liană că este necesar pentru a combate mafia drogurilor. Iar sicilienii cer intervenția arma- tei. Acestea sînt rezultatele sem- nificative ale unui sondaj-an- chetă realizat de către revista italiană „Epoca” în cel mai re- cent număr al ei. Iată-le în de- talii: 76 la sută din italieni cer legi speciale contra mafiei. Mă- surile considerate necesare a fi adoptate sînt, în primul rînd: abolirea secretului bancar (30,1 la sută), și pedepsa cu moartea pentru conducătorii mafiei (23,3 la sută). De asemenea, 72,4 la sută din cei întrebați consideră necesară o legislație care să a- corde puteri sporite forțelor or- dinei publice.

Iar în ce privește obstacolele întîlnite în lupta contra mafiei,

25,7 la sută indică drept barieră principală corupția, iar alți 24,2 la sută din italienii întrebați acuză pe politicieni.

Și între timp „moartea albă” continuă să secrete vieți omenești, cu o rapiditate și o „îndeminare” demne de o cauză mai bună! Statisticile afirmă că este vorba de un masacu care se desfășoa- ră, pe tăcute, în cea mai mare liniște, în fiecare zi. Un masacu care se petrece în condițiile in- diferenței generale a unor oa- meni care nu numai că s-au de- prins cu această dramă dar care simt că sînt complet depășiți de proporțiile pe care aceasta le-a luat. Datele publicate în ziarul „La Repubblica” din 27 aprilie a.c. indicau pentru perioada de la 1 ianuarie și pînă la 25 apri- lie, în Italia: 274 morți datorate excesului în consumul de stu- pefiante — deja consacrat în în- treaga lume cu termenul de „overdose” —, cu treizeci și una de victime mai mult decît în pe- rioada corespunzătoare a anului 1988.

Experții sînt descurajați: „Fe- nomenul se extinde. Crește în fiecare zi”. Și cuantifică în cifre actuala criză: în nouă zile, între 17 și 25 aprilie au murit 17 perso- ane. Motivul este permanent același: overdose, adică doză excesivă de heroină pe care or- ganismul nu o poate suporta; o calitate prea concentrată compa- rativ cu cea care se vinde în mod obișnuit sau amestecată cu sub- stanțe care o fac să devină otră- vitoare.

La începutul anului 1989 la Torino toxicomanii începuseră să moară „ca muștele”. Poliția a intrat în alarmă, întrucît circula zvonul că era în curs de comer- cializare o „partidă” de heroină deosebit de pură, deci de concen- trată. Alte păreri susțineau că dimpotrivă era vorba de stupe- fiante alterate prin amestecarea lor cu substanțe otrăvitoare. „Adevărul” spun acum investi- gatorii „îl știu numai medicii. Trebuie examinat fiecare caz în parte. Un lucru este însă cert: riscul de overdose crește per- manent”. Mai multe droguri, mai mulți morți: raportul este direct proporțional. Serviciul central anti-stupefiante din Italia afirmă cu certitudine: de cîteva luni în- coace traficantii de droguri și-au reluat și intensificat activitatea „în stil mare”, reactivînd itine- rariile tradiționale.

Și statistica ziarului citat se încheie cu o cifră „de ultimă oră”: în ziua precedentă, la 26 aprilie, la Roma fuseseră denun- țate 92 persoane ca posesori sau utilizatori de substanțe stupe- fiante și fuseseră sechestrate un kilogram și 240 grame de dro- guri. Era rezultatul unei singure zile, dar era simbolul unei si- tuații neliniștitoare pentru viito- rul unei țări, pentru tineretul ei, pentru tot ceea ce înseamnă în- credere în viață.

ȘTEFAN UDRESCU ■

Promptitudine!

Promptitudine, amabilitate, grijă pentru soarta unui om, așa ar fi putut fi apreciată atitu- dinea dispecerei de la 023, din ziua de 19 mai, orele 15,20 dacă...

Liftul s-a oprit între etaje, a doua oară în aceeași zi. Vecinul cerea ajutor ca să poa- tă părăsi cușca suspendată în- tre nivelele 6—7. Părea impos-ibil să iasă de acolo fără sprijin calificat și am alergat la telefon. Am sunat continuu fără să mi se răspundă 20 de minute, pînă la sfîrșit, o voce plictisită mi-a înregistrat re- clamația.

— Aveți comanda 606! Vă dați seama de stupoarea mea cînd un om aștepta neli- niștit în liftul defect și se ce- rea o... răbdare de multe ore. Am repetat că e o defecțiune, am subliniat că cineva a ră- mas în lift.

— Trimitem imediat mașina de intervenții!

La ora 16 nici un semn de la „Ascensorul”, la ora 17 la fel. Vecinul impacientat, alar- mat, tot întreba cît va mai sta, acolo, suspendat. Ar fi putut rămîne, în aceeași situație, mul- te ore, dacă inteligența colec- tivă nu l-ar fi scos din cabi- nă, printr-o soluție primejdioa- să, dar cît să fie puși la in- cercare nervii omului care so- sește acasă după lucru, vrea să mănince și să se odihnească și ce-i rezervă Ascensorul? O după-amiază „plăcută” în lift, aproape de cer...

Dacă în cabină s-ar fi gă- sit un cardiac, un copil care se sperie ușor, o bătrînă de 80 de ani?

La ora 20,20 am revenit cu un telefon, am vorbit cu șeful de tură, i-am relatat cazul și recordul „eficienței” dispecera- tului și m-a asigurat că so- sește imediat un mecanic. Și au venit... doi, în cîteva mi- nute! Deci se poate! Dar era normal ca această promptitudi- ne să fie în acțiune la primul semnal. Ce se făcea bietul vecin dacă locatarii erau la fel de „sensibili” ca funcționara de la Ascensorul? Stătea în lift 5 ore și reflecta la munca bine făcută.

D. CARMEN ■

„Una mică”!

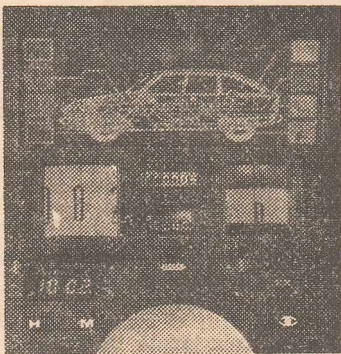
Nu de multă vreme, întîmpla- rea ne-a dus în Moreni, la restau- rantul Central, o unitate nouă, cu salon și terasă, situat într-un complex modern. Surprizele au început de afară. Mare dezordine pe terasa nemăturată și cu me- sele fără fețele de rigoare. O mulțime impresionantă se oprise la o bere. Pe trotuar, la mese și pe alături, în grupuri destul de numeroase nu găsai loc de trecere. La un ghișeu neîngrijit se servea cite ceva de mîncare dar imaginea celor citeva pro- duse nu era cituși de puțin im- bietoare. În restaurant, același aer dat de amatorii de vin și bere. Listele de meniu lipseau, în ciuda felurilor de mîncare preparate la bucatărie. Într-o jumătate de oră cel puțin o sută de clienți au făcut naveta dintre stradă și bucatăria restaurantu- lui Central. Ce se petrecea acolo? Barul funcționa și pe post de ghișo de țigări și ama- torii de tabacioc se înghesuiau cu ospătarii nerăbdători să-și ridice comenzile. Trecînd peste un geam lipsă, peste fumul de bodegă marginasă, peste lipsa de curățenie și aglomerație din holul bucătăriei am izbutit să consumăm ceva în mare grabă. Nota de plată încă nu fusese descoperită. Două piini, un suc, un ficat, treizeci și opt cinci- zeci! Mulțumesc, la revedere. Ecuson nu, mese curate nu, atmosferă agreabilă nu. L-am căutat pe șeful de unitate. Ni s-a spus că lipsește. Pînă la urmă l-am găsit în birou la o cafea cu niște prieteni. I-am comunicat rezervele. Reacție: „Nu vreți să veniți în biroul meu! Să discutăm frumos, să beți o cafea, poate luați și una mică! Trecînd peste lipsa de eleganță și politețe, spiritul lui „una mică” se vedea cam peste tot. În ce privește atmosfera și serviciile acestui restaurant alt- fel modern și construit cu grijă problema care se pune e mai degrabă, „una mare”.

N. CORNEL ■

BREVIAR

Mașina viitorului

Nu peste mulți ani, pe tabloul de comandă al autovehiculului vor exista în locul indicatoa- relor cu ace, numai lumini care clipesc, datorită cristalelor li- chide și a diodelor electrolumi- niscente, pentru a indica, cu ajutorul senzorilor, combustibi- lul din rezervor, nivelul uleiul- lui, viteza, temperatura moto- rului, turația, cuplul de forțe, presiunea anvelopelor, gradul lor de uzură etc. Sub capotă o cutie electronică va păstra, în memorie, viteza aleasă de con- ducătorul auto, înainte de ple- care, o va programa și afișa la bord. Ca urmare folosirea peda- lei de accelerație nu va mai fi necesară. O serie de micropro- cesoare analizează permanent consumul de carburant, frînele, direcția și alte organe prin- cipale. Informațiile sînt cen- tralizate și verificate de un mic computer, care semnalizează orice defecțiune, pe tabloul de comandă, așa cum se vede în imagine, indicînd totodată cîți kilometri mai rămîn de efectuat, în funcție de viteza adoptată. Dacă din cauza terenului, care, de exemplu, este în pantă, vi- teza crește tot calculatorul, prîmr-un procedeu electronic comandă reducerea benzinei și acționează corespunzător frînelor.

De altfel, spun specialiștii, în viitor, aparatele electronice vor suplini mecanicul auto. Un computer miniaturl va controla în mai puțin de trei minute, mo- torul cu toate anexele lui, în primul rînd aprinderea, func- ționarea starterului și a acu- mulatorului și va pune un „diagnostic” exact. Astfel că un conducător auto, chiar insufi- cient pregătit din punct de ve- dere tehnic, își va putea repara mașina. Tot în viitor, conducă- torul auto va primi informații asupra stării șoselei, pe care circula, iar în caz că se rătă- cește, pe ecranul unui televizor instalat la bordul mașinii, va apare harta regiunii, pe care o săgeată minusculă va indica lo- cul unde se găsește, în acel mo- ment. Încercări în acest sens, de a crea un automobil care să ducă la o creștere substanțială a siguranței circulației, ca și la re- ducerea consumului de combus-

tibil, se fac în multe țări, prin- tre care la firma franceză „Peugeot” și cea americană „Crysler”. Electronica digitală, pusă la punct de firma „Bosch” diminuează azi, la noile mo- dele BMW, consumul de carbu- rant cu 1—2 litri la suta de ki- lometri.

OI ROZ

În urma cercetărilor efectuate de doctorul Rafael Rzepecki, de la Institutul zootehnic din lo- calitatea Balice, de lângă Cra- covia, s-a reușit să se salveze o rasă de oi, extrem de rară și pe cale de dispariție, numită „wrzowska”, a cărei lină are

culoarea roz. Aceste oi, care pe vremuri erau răspîndite în re- giunile nord-estice ale Poloniei, se găsesc numai la Balice, în- tr-un număr de 2000 exemplare, două din ele, printre căpriele din imagine, par destul de... fotogenice.

AUREL DIANU ■

Gimnastică

Piramida medaliilor

Campionatele europene de gimnastică, încheiate nu demult la Bruxelles, au confirmat valoarea, tradiția și constanța la nivel de vîrf ale școlii românești în acest sport.

Valoarea rezultă din bilanțul acestei a 17-a ediții, la care cele trei sportive române înscrise în concurs au obținut 7 medalii (din 16 acordate), situind țara noastră pe locul întâi într-un clasament neoficial pe națiuni (au participat 68 gimnaste din 25 de țări). Deci: **Daniela Silivaș** — aur la sol, argint la individual compus și paralele, bronz la birnă; **Gabriela Potorac** — aur la birnă; **Cristina Bontas** — bronz la sărituri și sol.

Tradiția performanțelor gimnasticii noastre feminine este argumentată de fiecare mare competiție internațională ce a urmat: deosebi „momentului Nadia” de la Montreal '76. Evocind, de pildă, precedentă ediție a „europenelor” (Moscow '87), reamintim că și atunci la delegația țării noastre s-a strîns o adevărată piramidă a medaliilor: 1 bronz, 3 argint și 4 aur.

Iar constanța la nivel de vîrf a evoluțiilor e dovedită nu numai de simpla comparație a rezultatelor de la cele două ediții succesive ale competiției, ci și de faptul, profund semnificativ, că la Bruxelles numai Daniela Silivaș s-a menținut titulară, în locul Eugeniei Golea și Camelliei Voinea, ce-o „acompaniaseră” la Moscova,

fiind acum Gabriela Potorac și Cristina Bontas. Dacă Daniela (19 ani pe 9 mai) a atins un moment de apogeu la Olimpiada de anul trecut (unde a obținut trei medalii de aur, două de argint și una de bronz), Gabriela Potorac se pare că este sportiva care bate la poarta consacrării depline, după un „stagiu”, firesc și incununa de lauri, la junioare: bronz și două locuri 4 la europenele din '86 (Karlsruhe), o medalie de aur, două de argint și una de bronz — la cele din '88 (Avignon). Deși debutantă în echipa de seniore care a evoluat la Seul, Gabriela a contribuit atunci la succesul acestora (argint), obținînd și-n cont propriu alte două medalii (argint la sărituri și bronz la birnă).

Ideea continuității, a ceea ce numim școala românească de gimnastică este susținută și de exemplul Cristinei Bontas, debutantă anul trecut la europenele de junioare (cu bronz la individual compus), pentru ca acum, titularizată la seniore, să obțină nu numai o medalie, ci și aprecieri elogioase din partea specialiștilor, care au considerat-o revelația recentelor campionate, o sportivă cu multe șanse de progres și mare performanță.

Alături de medalii — și poate mai importantă decît acestea — rămînem cu certitudinea acestei tonice stări de lucruri din gimnastica noastră. (O. STIRE).

un clasament separat, după criteriile clasice, în ordine: puncte, diferență de golaveraj prin scădere, număr de goluri înscrise. Aceste trei grupe sînt: prima, a noastră, a 2-a (Anglia,

Să mai calculăm?...

Suedia, Polonia, Albania) și a 4-a (R. F. Germania, Olanda, Țara Galilor, Finlanda).

Din grupa a 2-a, concurează pentru primele două locuri Anglia — 5 puncte (golaveraj 7-0), Suedia — 5 puncte (4-2), din cite 3 partide, Polonia — 2 p (2-2) din 2 jocuri, și Albania —

— cu 45 de jucători de peste 2,10 m —, primul în acest clasament sui-generis este Arvidas Sabonis (încă la Jalgiris Kauņas), cu 2,24 cm, în timp ce în America de Sud o figură aparte face argentinianul Jorge Gonzalez, care, în prezent, se spune, a „atîns” 2,30 m, de la 22 la 24 de ani crescînd cu 8 cm!

● Peste citeva zile vor începe Campionatele internaționale de tenis ale Franței (pe arenele ce poartă numele aviatorului-erou al primului război mondial, Roland Garros), din proba feminină lipsind una dintre favorite, Martina Navratilova, aflată în prezent pe locul secund în clasamentul alcătuit de „Virginia Slims” (firmă de... tutun și pre-

Tot mai repede...

De-a lungul anilor ritmul de joc a suferit mai multe schimbări în șahul clasic din nevoia de-a fi în pas cu cerințele „secolului vitezei”. În ultimii doi ani s-a impus o nouă „formulă” de joc, denumită de Federația internațională drept șah activ (și cunoscută în presa unor ziaristi români nemulțumiți de termenii exacți drept șah rapid) și care are rolul de-a însuma elemente ale forme clasice cu cele ale jocului „fulger” (blitz). Șahul activ se practică în condițiile unei limite de timp redusă la o jumătate de oră pentru fiecare jucător, cu obligativitatea ca mutările să fie scrise alternativ pe formularul de concurs pînă în clipa în care pe ceasul de control mai rămîn doar 5 minute pînă la epuizarea timpului regulamentar. Dacă începutul partidelor cunoaște valențele teoretice ale jocului clasic, jocul de mijloc denaturează țelul „sportului minții” de joc exact, finalurile abundînd, de obicei, în inexactități curioase, rezultat al crizei de timp instalată în mod inevitabil. Deși pare paradoxal, șahul activ demonstrează sporirea calităților sportive ale jocului în dauna exactității, cele mai bune rezultate aparținînd, de fapt, „vinovaților” crizei de timp în jocul clasic.

Șahul activ se bucură de un real interes pe plan internațional atît din partea organizatorilor, care reduc astfel durata unui turneu la 3-4 zile, cît și din partea sahiștilor care nu au posibilitatea de-a participa la turnee clasice din motive profesionale. Într-atît a devenit de familiar, încît s-a recurs și în jocul clasic la „activizare” pentru finisuri mai rapide de concurs. Pînă să se ajungă la organizarea primului campionat național la sfîrșitul lunii aprilie în stațiunea Eforie Nord, Federația Română de Șah, nu prea convinsă de efectele, rolul și priza la public a noii „formule” de joc, a organizat experimental tot felul de mici întreceri. Poate că lipsa unei mai mari experiențe a fost și cauza faptului că formele de calificare pentru prima finală națională n-au fost cele mai adevărate sau rigurose regulamentare.

Întrecerea celor 96 finaliști a dat cîștig de cauză maestrului internațional Valentin Stoica de la „Politehnica” București. Beneficiind de un start excelent, primul lider al concursului a

0 puncte, rămînînd de disputat partidele Anglia — Polonia, la 3 iunie, și, în toamnă, Suedia — Anglia, Polonia — Anglia, Polonia — Suedia și Albania — Polonia. În grupa a 4-a, clasamentul la zi se prezintă astfel: 1. R.F.G. — 4 puncte (5-1); 2. Olanda — 4 puncte (2-1); — cite 3 meciuri fiecare; 3. Țara Galilor — 1 p (2-3); 4. Finlanda — 1 p (2-6) — din cite două jocuri. Se vor mai juca meciurile Țara Galilor — R.F.G.; și Finlanda — Olanda (la 31 mai), apoi Finlanda — Țara Galilor; R.F.G. — Finlanda; Țara Galilor — Olanda; R.F.G. — Țara Galilor; Olanda — Finlanda. O coincidență interesantă: partidele Albania — Polonia și Olanda — Finlanda sînt programate în aceeași zi — 15 noiembrie — cu meciul România — Danemarca. Spor la calcule, în această lungă vară fierbinte! (L. O.)

paratele respective). Cunoscuta jucătoare a declarat că își va axa sezonul pe cîștigarea turneului de la Wimbledon, iarba de aici necesitînd o pregătire specială.

Toată lumea face sport

● În cariera sa — care se va încheia, după cum am aflat, odată cu participarea la Jocurile Olimpice de la Barcelona —, Martina Navratilova a cîștigat 18 turnee majore, inclusiv, de două ori, pe cel de la Roland Garros. ● Tradiția este, cel mai adesea,

fost maestrul sportului Marius Chiricuță. Partida dintre lider și viitorul campion, desfășurată în runda a șasea, a excelat prin linia sa logică și prin frumusețea combinativă. Liderul a fost înfrînt în apărarea siciliană printr-un frumos și bine calculat sacrificiu de damă. Vă oferim cursul partidei. Chiricuță-Stoica: 1. e4 c5 2. Cf3 e6 3. d4 c:d4 4. C:d4 Cc6 5. Cc3 d6 6. Ne2 Ne7 7. 00 Cf6 8. Ne3 00 9. Cb3 ?! a6 10. f4 b5 11. a3 Nb7 12. Nd3 b4! ? 13. a :b4 c :b4 14. Ca5! Dc7 15. C:b7 D:b7 16. De2 C:d3 17. D:d3 Tfc8! 18. Ta3 Dc6 19. Tfa1 d5 ! 20. e :d5 ?! (Mai bine era 20. T:a6 d:d4 21. De2 cu joc complicat.) C:d5 21. T:a6 Cb4 !! 22. T:c6 T:a1 23. Cd1 T:c6 24. Dd7 T:c2 25. h3 Cd5 ! 26. Rh2 T:d1 și albul a cedat. După această victorie, Valentin Stoica s-a instalat definitiv la conducerea clasamentului înregistrînd un avans substanțial față de urmăritori. Încetinînd ritmul de victorii (cînd avea deja 9,5 puncte din 11 posibile) prin două remize finale care îi aducere titlul de campion, a permis plutonului să se apropie.

Mereu aflați în fruntea clasamentului, George Grigore („Politehnica” București) și Ioan

Cosma (A.E.M. Timișoara) și-au disputat înfrîntă pentru medaliile de argint și bronz. Cumulînd 10 puncte, G. Grigore s-a situat pe locul al doilea, în timp ce, la o jumătate de punct mai puțin, locurile 3-4 au fost împărțite de I. Cosma (Bucholt 106) și de Laurențiu Chis („Lo comotiva” București-E. Holt 95,5). În continuare au urma Mircea Pavlov („Autoturism Timișoara), Emil Pessi (Drobet Turnu Severin), Cătălin Cojocaru („Calculatorul” București 9 puncte, Constantin Ionescu (Mecanică Fină București), Petru Dodu (Mecanică Fină), Bogdan Vasile („Calculatorul București), Cristian Ionescu (Mecanică Fină), Ervin Moza (A.E.M. Timișoara), Octavia Pușcasu („Danubiana” București), Dragoș Minescu („Metalul” București), Cicerone Spuber („Metalul” București), 8 puncte, Grăia Călinescu („Universitatea” București), Cătălin Navrotescu („Politehnica” Iași), Sergiu Lupu (E.M.T.), Adrian Marcovici („Politehnica” Iași), Paul Joița („U” București), Sergiu Grünberg (A.E.M. Timișoara), Panaite Velea (Drobet Turnu Severin) 8 puncte ...

MARGARETA MUREȘAN

Civilizația sportului

„Puritatea” atletismului

În Canada a continuat ancheta declanșată de cazul de dopaj al atletului Ben Johnson. În fața comisiei a compărut atleta canadiană Angela Issajenko care a recunoscut public folosul steroizilor. Atleta a mărturisit, fără reticențe, că era periclitată de urmările substanțelor steroidice. Ea a precizat că a folosit hormoni masculini și hormoni pentru creștere care au ajutat-o să cîștige în greutate dar i-au provocat și unele tulburări psiho-fizice printre care: acnee, schimbări de personalitate și hipoglicemie, arătînd cît îi era de greu să-și facă singură injectiile, ce sentimente de frustrare încercau sportivele care se dopau și care „luptau cu morile de vînt”. Din declarațiile ei a reieșit că dr. Astaphan — un alt personaj important în această anchetă — nu era un „plasator de droguri”, nu era un coruptor pentru că sportivii cărora le-a prescris steroizi foloseau deja diverse substanțe dopante. Primul medic care i-a prescris steroizi Angelei profesează încă la Toronto și se numește Koch. Acesta a fost cîștigat de ziaristi dar a refuzat să facă vreo declarație. Atunci, un ziar canadian și-a trimis redactorul în Insulele Caraibe unde dr. Astaphan are o elegantă vilă. În interviul acordat, medicul a spus, printre altele: „Aproape toți sportivii care au concurat la Jocurile Olimpice de la Seul au folosit steroizi. Dacă au fost și unii care nu luau asemenea substanțe probabil că aceștia veneau din Sri Lanka sau Tibet. (...) Comitetul internațional olimpic știe foarte bine că steroizii proliferază în toate sporturile, atît printre amatori cît și printre profesioniști. De aceea este necesar să se stabilească norme care să stăvilească abuzul în folosirea unor asemenea produse farmaceutice în așa fel ca toți să le poată folosi pe picior de egalitate”. Medicul nu a vrut să comenteze acuzarea ce i se aduce că a administrat steroizi lui Ben Johnson. A promis că va vorbi în cadrul anchetei judiciare în curs de desfășurare. „Cînd voi face eu declarații, lumea va ști în sfîrșit adevărul asupra atletismului”.

Astaphan, care este diplomat al universității din Toronto, mai spus că unicul motiv pentru care a vrut să „rectifice” mod chimic performanțele atletilor canadieni a fost dorința de a-i vedea pe primele locuri în marile competiții ale lumii. „Am făcut-o din dragoste pentru ei și am cheltuit enorm din buzunarul meu. Dacă aș avea toți banii pe care i-am dat pentru ei, azi aș putea fi un pensionar liniștit, cu restul vieții asigurată”.

Sărmanul doctor Astaphan, cîtă dorință pentru mai binele atletilor, cîtă bani cheltuiți și cît de puțină recunoștință pentru că a falsificat performanțele „pacienților” săi!... Iar despre federația canadiană de atletism, ce să mai spunem? Știa totuși și terta totuși! Ca în povesea cu cele trei celebre maimuțe — nu vîd, nu aud, nu vorbesc! Poate că alte federații vor învăța din pînăna canadienilor.

Să mai adăugăm că Angela Bayley, fosta principală rivală pe stadion a Angelei Issajenko, a spus cu o amărăciune pe care o împărtășim: „Faptul că Issajenko și-a recunoscut vină nu mai are nici o importanță. Timp de 10 ani ea mi-a furat victoriile și titlurile!”

Lupta contra dopingului va fi lungă. Trebuie să se insiste nu numai pe latura represivă ci și pe frontul prevenirii. Ast înseamnă o mutație în concepția, în cultura sportivilor. Iar p „frontispiciul” acestei lupte ar trebui pusă zguduitoră declarație a unei tinere atlete participante la Seul: „Antrenorul și medicul știau bine ce fel de vitamine ne dădeau, iar dac refuzai să le iei te scoteau din echipă. Acum sînt ca o invadată, am mereu dureri, sistemul meu hormonal e distrus, sănătatea mea a ajuns fărîme... Și am în față o viață întreagă, e care aș fi vrut să devin mamă”.

CRISTIAN ȚOPESCU

La închiderea ediției,

după finala C. C. E. la fotbal de la Barcelona:

A. C. Milan — Steaua 4-0 (3-0)

(De la trimișii noștri speciali la Barcelona)

Nu-i putem aduce Stelei nici scuze, nici acuze pentru finala pierdută la Barcelona. Ar fi ca și cum i-am învinovăți pe milanezi pentru că au fost mai buni sau le-am reproșa că au jucat pentru sute de dolari fiecare atingere a mingii. Cert este că echipa noastră câmpioană n-a prins la Barcelona una din nocturnele sale faste. Iar dacă Steaua a reușit aici doar o copie palidă a jocurilor sale debordante de pe Ghencea, ori de la Praga și Izmir, lucrul nu poate fi rupt de valoarea lui A.C. Milan, ca și de faptul că, totuși, Steaua nu și-a mai încercat, oficial, forțele cu o echipă italiană din '84, de pe vremea lui A.S. Roma.

A fost o confruntare între pragmatismul notoriu al unui fotbal care știe să prețuiască rezultatul înaintea spectacolului, pe de o parte, și prudența pe care echipa noastră și-a impus-o în speranța unui rezultat strins, pe de altă parte. Pe fondul acestor orientări trădate din start, aveau să decidă scilicite individuale, cele izbinde ieșite din comunul unui joc ce-avea și șanse teoretice să fie echilibrat. Evidența acestei situații rezultă din însăși alcătuirea echipelor: Sacchi l-a împins în față pe Rijkaard, făcând hat-trick acestui jucător atras de ofensivă, dar care știe perfect jocul între cele două careuri. Pe partea cealaltă, Iordănescu l-a plantat pe Minea la închidere, trăgând din start „frina de mină” a unei echipe ce ne obișnuise să fie explozivă și avântată. Individualitățile lui Milan s-au evidențiat net peste răsfațările tribunei din Ghencea. Să recapitulăm doar ce-au făcut în teren numerele 10 din cele două echipe! Sau să revedem cum s-a încheiat presupusul duel direct Rijkaard-Minea! De fapt jocul s-a forfecat în confruntarea dintre triumfuri Rijkaard — Van Basten — Gullit, pe de o parte, și Iovan — Bumbescu — Minea, pe de alta. Olandezii lui Milan, tripleta celor mai buni fotbaliști din Europa în anul trecut, au alcătuit un irezistibil „triunghi al Bermudeilor” în care mingea era absorbită de fiecare dată de lângă, din față sau din picioarele unor apărători hipnotizați parcă de

vertij. Gullit, Rijkaard și Van Basten au ilustrat fotbalul autentic și, ceea ce ne interesează mai mult, au demonstrat că marii jucători nu cară, ci doar ating mingea din orice poziție și pentru orice coechipier.

Nu căutam scuze Stelei pentru că n-are nevoie, ea întinând un adversar mai bun, ai cărui jucători sînt de asemenea „uzați” în multe competiții interne și internaționale. Iar accidentările ușoare ale lui Lung și Rotariu pot fi contrabalansate de prezența în teren, doar 60 de minute, a lui Gullit. Poate absența lui Ilie Dumitrescu să fie invocată într-un fel justificat. Dar Stelei nu-i aducem nici acuze că a pierdut o finală a Cupei Campionilor la o diferență de scor întințită doar de două ori în istoria competiției intrucit ar însemna s-o „acuzăm” că a ajuns pînă aici. Steaua a făcut pînă la urmă fotbalul românesc la unul din marile evenimente sportive ale continentului și poate ale lumii. Prezența pe Nou Camp rămîne definitiv în memoria tuturor celor prezenți aici și-n primul rînd a fotbaliștilor înșiși. Este poate prima dată cînd o echipă românească a adunat în jurul său toată lumea bună a fotbalului european într-un templu uluitor prin grandioarea și fanatismul pe care le-au imprimat unui joc de fotbal; o finală europeană, dar totuși un joc. Stadionul a fost ca un vulcan în erupție, ca o furtună zbucioasă care a plutit peste tot ceea ce credeam că ar fi normal și pămîntesc în pasiunea pentru fotbal.

În astă seară, Milan a fost mai bună — și face acum turul de onoare. Steaua a prins o zi slabă — și s-a retras în vestiare. Nu mai actualizăm fazele golurilor pentru că nu ne face nici o plăcere, ci menționăm, doar, pentru memoria colectiei, că ele au fost marcate de Gullit și Van Basten, cîte două, să aibă parte dreaptă, egală fiecare.

Câmpioana noastră încheie competiția sub tonusul cu care a început-o, semn că, în virtutea unei ciclicități valabile și în fotbal ca și în viață, va veni rîndul unei noi ascensiuni. Îi dorim succes!

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

N-am ajuns decît cu cîteva ore înainte de începerea marii finale de la Barcelona, dar au fost suficiente puține minute pentru a înțelege încă de la aeroport care este atmosfera în care se va desfășura meciul dintre Steaua București și A.C. Milan. Sute de suporteri italieni, veniți la rîndul lor pe calea aerului, ne-au înconjurat autocarul fluierînd eșarfe, steaguri și fanioane roș-negre. Iar odată sosiți pe străzile frumosului oraș catalan, ne-am erezut descinși pe o planetă a vacarmului, cele mai ingenioase mijloace de producere a zgomotului fiind folosite la maximum. Sute de autocare, de mașini, motociclete, scutere, strecurîndu-se fiecare cum putea în vîlmășagul unei circulații amețitoare, claxonau cu înversunare. Din ele răsăreau chipurile adeseori hirsute ale unor „tifosi” într-o vervă deosebită datorată nu numai decît dragostei pentru culorile clubului favorit și care ori cîntau, ori scandau numele lui Milan, ori, pur și simplu, vociferau cu glasuri care vag mai aveau ceva omeneesc. Întreg orașul părea inundat de un fluviu roșu-negru — „cel mai mare exod din lumea sportului”. La *Gazzetta dello Sport* — care se scurgea șerpuitor pe străzi, asurzindu-te cu larma lui înfricoșătoare. La adresa jucătorilor noștri, atunci cînd au fost zăriți, s-au proferat și insulte, în special Hagi fiind ținta unor atacuri care frizau lipsa celui mai elementar bun simț. De un tratament asemănător au avut parte și ziaristi, al căror autocar în drumul spre uriașul stadion Nou Camp a fost înconjurat de valurile suporterei italiene — 85.000 din cei 97.000 spectatori plători — care s-au manifestat într-o manieră total necivilizată, făcînd gesturi necuviincioase și rostind vorbe ce nu pot fi reproduse. Sub ocrotirea poliștilor — în mașini, pedestri, călări sau în elicoptere — care au avut

mult de lucru miercuri pentru a-i tempera pe cei turbulenți și a le insufla încredere într-un comportament mai aproape de rigorile actuale ale umanității, am ajuns cu bine la stadion. Ne-am așteptat de la bun început să se exercite o puternică presiune psihică pentru a-i intimida și a-i complexa pe jucătorii noștri. Dar pășind în incinta marelui stadion, ne-am dat seama că imaginația noastră a fost mai puțin bogată decît ceea ce oferea realitatea. O invitație într-o groapă cu lei ar fi părut, în comparație cu Nou Camp, o invitație într-o stațiune balneară. Modul în care se manifestă galeria milaneză depășește orice închipuire. De la cîntecele la urlete și de la baloane colorate la torțe aprinse, petarde și fumigene — nimic nu-i este străin. O galerie care n-acceptă cu nici un preț ca echipa favorită să cunoască înfrîngerea și-o poartă spre victorie cu o freneză ce aduce mai curînd a fanatism (unul dintre membrii ei, într-o dezlănțuire paroxistică, aflîndu-și chiar sfîrșitul la una din peluze). Niciodată n-am înțeles mai bine ca acolo cum se poate transforma un joc sportiv într-o confruntare care aduce mai curînd cu viziunea unei înțelești armate. Desigur, nu acesta este motivul principal al înfrîngerii noastre severe. Dar fără doar și poate un rol deosebit în conturarea lui A.C. Milan în câștigătoare a C.C.E. i-a revenit și acestei galerii care, după meci, pînă la orele tirzii ale nopții, a continuat să-și serbeze triumful.

Un triumf care nu stîrbește însă cu nimic meritele Stelei, prezentă la scurt timp din nou într-o astfel de prestigioasă finală. De altfel, acest lucru l-a și determinat pe antrenorul Sacchi să declare cu toată franchețea că Steaua este o adversară demnă de tot respectul.

GEORGE ARION ■

● Vineri 26 mai, ora 18, o nouă reprezentație cu baletul „Don Quijote” de L. Minkus. Vor dansa: Carmen Angheluş, Laurențiu Guinea, Nicolae Deneş, Florin Mateescu, Doina Acsinte, Mihai Tugearu, Adrian Gheorghiu, Mihai Spiridonescu ș.a. Conducerea muzicală: Carol Litvin.

● Din repertoriul wagnerian, simbată 27 mai, la ora 18, Olandezul zburător. Rolul olandezului va fi interpretat de baritonul Nicolae Urdăreanu. Din distribuție mai menționăm pe Adrian Ștefănescu, Elvira Cîrje, Anatol Covali (debut în rolul Erik), Adriana Alexandru și Nicolae Andreescu. Dirigează: Cornel Trăilescu.

● Cu Lucian Anca la pupitrul dirijoral, avînd în rolul titular pe Melania Ghioaldă, duminică 28 mai, la ora 11, Motanul încălțat de Cornel Trăilescu. Din numeroasa distribuție mai reținem pe Cornelia Pop, Florin Diaconescu, Pompei Hărășteanu, Cristian Mihăilescu.

● În regia și coregrafia lui Ioan Tugearu, care semnează și scenariul spectacolului, duminică 28 mai, la ora 18, Femeia

îndărătnică după William Shakespeare. Vor dansa: Irina Roșca, Mirela Simniceanu, Tiberiu Almosnino, Alexandru Doruș, Gabriel Opincaru, Gheorghe Angheluş, Nicolae Deneş, Adrian Gheorghiu și ansamblul de balet al Operei Române.

● Luni 29 mai (ora 18), tot un spectacol de balet. În prima parte va avea loc Gala Li-

La Opera română

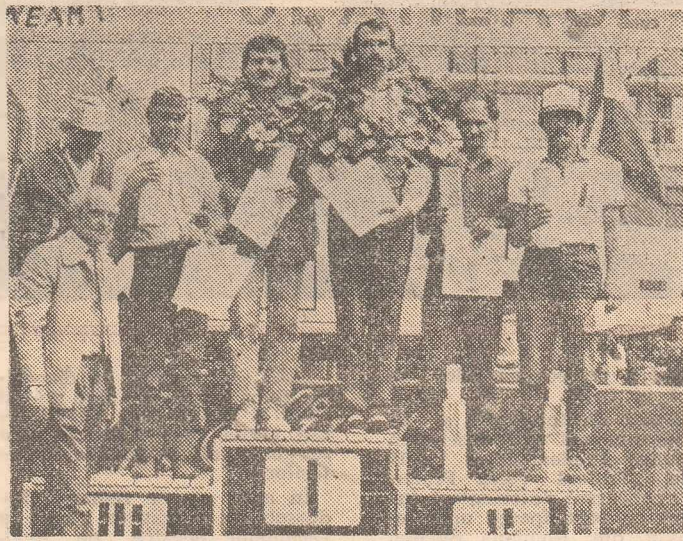
ceul de artă „George Enescu” — profil coregrafic, iar în partea a II-a un recital susținut de Simona Noja, Alma Munteanu, Corina Dumitrescu, Oana Bădănoiu, Simona Matei, Laurențiu Guinea, Mugur Valsami, George Postelnicu și Horațiu Cherecheș, participanți la cea de-a 6-a ediție a concursului internațional de balet de la Moscova.

● Celebra operetă a lui Johann Strauss, Liliacul, va putea fi vizionată marți 30 mai, la ora 18. Sub bagheta lui Constantin Petrovici, vor evolua:

Florin Diaconescu (Eisenstein), Laura Niculescu (debut în rolul Rosalinda), Ioan Hovorov (Frank), Cristian Mihăilescu (Falke), Eleonora Enăchescu (Adela). Rolul Frosch va fi interpretat de basul Constantin Gabor. În alte roluri: Lucia Ciccoară, Gabriel Năstase și Nicolae Andreescu.

● Tot Constantin Petrovici va dirija și spectacolul *Don Pasquale* (miercuri 31 mai, ora 18). Interpreții comediei lui Donizetti vor fi: Pompei Hărășteanu, Lucian Marinescu, Florin Georgescu, Daniela Vlădescu și Sever Barnea.

● Joi, 1 iunie, ora 18, *Seară românească de balet modern*, compus din următoarele numere: *Cîntec înalt* de Irina Odăgescu-Tuțiuianu, cu Mihaela Țigănuș, Beatrice Bleont, Tiberiu Almosnino; *Vibrații contemporane* de Șerban Nichifor, cu: Roxana Colceag, Irina Roșca, Florin Brîndușă. Ambele piese vor fi dirijate de Lucian Anca. *Gura lumii* de Enescu — Rogalski, cu: Roxana Colceag, Beatrice Bleont și Mihai Tugearu; *Măști* de Doru Popovici cu: Cristina Osiceanu și Constantin Gorgan.

Raliul „Ceahlăul”

Zilele trecute, în organizarea Federației Automobil Clubului Român și a Clubului județean Neamț de Automobilism și Karting, s-a desfășurat, în premieră, concursul automobilistic de performanță raliul „Ceahlăul”, rezervat autoturismelor de fabricație românească Dacia, Olcit și Aro, omologate de Federația internațională de specialitate.

„Prin întreaga sa desfășurare cit și prin rezultatele obținute, opina Florin Țiganu, președintele Clubului județean Neamț de automobilism și karting, raliul „Ceahlăul” s-a constituit într-un veritabil deschizător de pîrtie pentru organizarea unor noi concursuri automobilistice în pitorescă zonă montană din ținutul Neamțului.

Cronica șoselei

Autostrada, aidoma unui hotel de lux care oferă pasagerilor condiții de confort, pune la dispoziție automobilistilor tot ce poate fi mai bun, mai modern în domeniul căilor de comunicație rutieră. Panglicile de verdeață ce delimitează sensurile de mers, împiedicînd coliziunile între mașinile ce rulează din direcții contrare, tufele dese care imbinînd utilul cu plăcutul ocrotesc noaptea ochii piloților de agresivitatea excesului de lumină al farurilor partenerilor mai puțin atenți și nepoliticoși, iar ziua mingieie cu paleta lor de verde împodobit cu flori privirile celor din mașini. Mai trebuie amintite și multe altele: parafeții metalici cu rolul de a preveni intrarea în decor a piloților somnoroși sau imprudenți, acostamentele late, asfaltate, care îți permit să oprești în siguranță la nevoie fără a deranja și a fi deranjat de alții. Cea mai mare virtute a acestor minuni ale tehnicii rutiere e însă aceea că autostrăzile ocolesc localitățile. Adio slalom printre biciclete, căruțe, turme și simpatici pietoni mergînd pe două cărări. Binefacerile autostrăzilor transformă depasările în autentice călătorii de plăcere, sigure și confortabile. Din păcate sînt și cazuri, puține la număr, ce-i drept, cînd beneficiarii acestor ultramoderne căi de beton fac parcă totul spre a demonstra că accidentul e posibil chiar și în pofida manifestărilor de generozitate a acestor drumuri de prim rang. Două autoturisme, conduse de doi frați, oameni în toată firea, cu neveste, copii, plecaseră într-o călătorie de agrement. Au oprit pentru o scurtă haltă la un loc de parcare. Cu toții erau într-o dispoziție excelentă. Nuanțele de verde ale lanurilor, pădurilor, pajiștilor după seceta răutăcioasă cu care debutase primăvara le inspira optimism iar țuica cu care se cînstiseră jumătățile piloților-frați (să fim înțeleși numai femeile), niște brunete cu ochi negri, le sporise și mai mult starea euforică în care se aflau încă de la plecare. Pînă și bunicuța nu rezistase tentației de a sorbi un degetar din gustoasa licoare de prună. Unul din frați zări, aruncînd o

privire pe partea opusă, niște copii ce vindeau ciuperci. Cum văzu grămăjoara de bureți, omul începu să salveze la gîndul că cina le va oferi delicioasele produse ale pădurii, fripte pe plită, bine sărate și stropite cu țuica din care nici el, nici frate-său nu putuseră să se înfrupte cu toate că le lăsa gura apă. „Nu-s cumva otrăvitoare, puștiule?” întrebă pilotul. Omulețul cu pantaloni scurți, peticiți, se simți parcă jignit. „Se poate, nene? Păi noi ce facem la botanică? Să știți că în lume sînt peste 100.000 de specii, preciză el foarte doct. N-am pretenția că le cunosc pe toate, dar pe cele bune de mîncat din pădurea noastră le știu perfect. Priviți! Și puștiul, pentru a fi mai convingător, introduse în gură un segment

lului său de... șapte ani. În fața unor asemenea teribile scene, oamenii rămîn pentru cîteva clipe înmărmuriți, muți. Abia după ce realizează grozăvia întîmplării încep să gîndească, să raționeze, le revine glasul. Cu o voce în care se deslusea durerea de nedescris, bărbatul rosti sfîrșit „De ce nu avuserăți grijă de băiat, Grigore, Lenuț și mai ales tu, Eleonora. Doar tu ești mamă. Dar parcă-i vreme pentru reproșuri? Ajutați-mă să-l urcăm în mașină”. Femeile se pierduseră. Plîngeau, se vîltau, dînd roată mașinii. Tatăl deslăcu trusa, scoase rola de bandaj, pansind rana adîncă de la git, din care curgea în suvoi sîngele... Însoțit de frate-său demară spre spital. Șoferul, un om de vreo cincizeci de ani, rămas singur cu femeile ce-l acuzau fără întrerupere, face niște gesturi de neputință, ridicînd mîinile în sus. Apoi, bilbiindu-se, începe să se aperi. „Eu, eu... sînt profesionist. Conduc de 30 de ani și n-am lovit măcar un pui de găină. Darmite un om. Mi-a sărit în scurt, la cîteva pași în fața mașinii. Vedeti doar, am intrat în tufele astea tocmai să-l fereșc. Priviți și la dungile astea negre, urmele de frînă. Petița ce fugă în spatele băiatului s-a oprit. A strigat-o careva dintre dv. Se pare că una din doamne, și șoferul face semn în direcția femeilor ce plîng în hohote. Parcă au intuit că puștiul și-a dat sufletul în timp ce era pregătit pentru intervenția chirurgicală. Bunica, cu fața ca o stană de piatră, cu pași de robot, se îndreaptă spre mașina „ucigașă”. Nimeni din cei prezenți nu-și dă seama ce intenții are. Nici cele două femei, nici fetele care a trecut la un pas de moarte. Șoferul privește cu îngrijorare spre bătrîna ce se află acum lângă capota motorului mașinii. Femeia își întoarce privirea pînă de ură spre bărbatul a cărui față a căpătat culoarea cerii. Neros-tind nici un cuvînt, lovește cu toată forța pumnului ei firav în capotă. Este protestul ei, al întregii ei ființe, contra un i nenorociri al cărei mecanism nu-l poate percepe.

VICTOR BEDA ■

Întîmplare pe autostradă

din piciorul unei ciuperci. Mama doar gătеше tot din astea din care culegem noi, și nu ne-am otrăvit pînă acum”. În timp ce clientul și vinzătorul erau absorbiți de discuția privind semnele după care pot fi recunoscute ciupercile comestibile de cele otrăvitoare ori numai vomitive, se auzi un scrișnet de frîne. Un scrișnet sinistru care îți îngheață singele în vine. Presimțînd parcă ceva neplăcut, bărbatul își roti iute capul spre autostradă. Scena nu spunea nimic deosebit. Se vedea doar acoperișul unei mașini roșii. Restul era mascat de tufele verzi și dese plantate pe scuarul din mijlocul șoselei. Apoi țipetele disperate ale celor trei femei de pe partea opusă sfîșiară văzduhul. Omul se îndreptă iute spre locul unde se zărea mașina roșie. Lîngă roata dreaptă zăcea cu capul însîngerat trupul firav al băiețe-

Bucureștiul a trecut prin mișcările liliacului, acum este sub puterea de vază a trandafirilor. Îi văd în parcuri, în coșurile florăreselor, la reverul rochiilor. O țepă în degetul unui pusti e o dramă pe care mama o aplanează cu deosebitu-i tact. La ceasul de la Universitate aceleași întâlniri cu alți... îndrăgostiți, puhoiul studenților care ies de la cursuri, aflulul cumpărătorilor la marile magazine, traficul neîncetat al metroului, autobuzelor, troleibuzelor, fac parte din farmecul inefabil al Capitalei. E frumos Bucureștiul dar se întrece pe sine primăvara. Unii vin să-l vadă din colțuri îndepărtate de țară și... țări. Bucureștenii se pregătesc acum să-l părăsească pentru câteva săptămâni. O frumusețe nu se schimbă cu alta, dar toate se completează, ne luminează, ne tonifică, ne optimizează. Deci munte, mare, deltă...

Vacanțele noastre pot fi cum ni le dorim și mai ales așa cum muncesc pentru organizarea lor miile de specialiști din Ministerul Turismului. Înainte de orice decizie, m-am răsfațat alegând din nenumăratele oferte de vacanță, pe câteva, pe care le-am socotit inedite.

Cabana „Cota 2.000”, cocoțată pe drumul Transfăgărășanului intră în circuitul turistic. La Vidraru și Cerbureni vom putea „naviga” pe lacurile de acumulare cu hidrobiociclete.

O.J.T. Argeș anunță noi tipuri de excursii, cu transport combinat, tren și auto, pe trasee variate, peisaje de basm și mari realizări ale constructorilor români.

Căsuțele turistice de la poasurile Poiana Sărată de pe valea Oituzului, Gherăești de lângă Bacău și Moinești sunt adrese sigure și binevenite pentru un repaus liniștit sub clar de lună. Pensionarii sunt invitați, în mod special, să participe la excursii care se pot repeta și prelunge pentru că nu mai este scadența zilelor de concediu. Ofertele sunt tentante și avantajoase prin plăcerile drumeției, ale unor mese gustoase, servite în localuri elegante.

Nenumărații amatori de pescuit au întreaga Deltă la dispoziție pentru a le cădea ceva în undiță, dar și multe alte soluții, cum ar fi un drum la Stînga Ștefănești din județul Botoșani unde o partidă de pescuit pe lacul de acumulare de la Costești este o invitație greu de refuzat.

Dar o excursie cu autocarul, cu mersul sănătos pe jos, prin

codrii seculari ai Voronei pe traseul Botoșani, Vorona, Flămânzi? Mii de mîini se ridică satisfăcute de propunerea O.J.T. Botoșani.

Din Brăila ni se comunică: tratament cu Boicil și Pell-Amar la Lacu Sărat; o plimbare pe Dunăre cu masă pescărească la popasul Corotîșca; un drum în memoria lui Panait Istrati în comuna Baldo vinești, sint doar câteva idei

La complexul Minerva din Herculane, s-au înființat cabine de apicosmetoterapie și homeoterapie. Aviz amatorilor! Orașul Cluj-Napoca va putea fi vizitat cu trăsura dacă mersul pe jos e prea comun.

Cu „Mocănița” care concurează pasul omului, dar este o distracție plină de haz în vacanță, se poate ajunge la Tismana sau în Maramureș, pe valea Vaserului.

cind prin Slobozia, vom putea poposi câteva ore la Muzeul agriculturii sau la Casa memorială a celebrului dirijor Ionel Perlea. Nu vom putea intra pe teritoriul bătrînului Iași fără să trecem prin viitorul complex cultural, M. Eminescu, din parcul Copou. Din 11 iunie complexul cultural Ion Creangă cu spațiul său — muzeu, bibliotecă, amfiteatru în aer liber — va fi un loc de întregire a

Cicloturismul se va practica pe ruta Timișoara — Buziaș și Timișoara — Calacea, la sfîrșitul fiecărei săptămîni.

La Buziaș sint de notat cîteva tratamente speciale ale unor boli cum ar fi obezitatea, dereglări cardio-vasculare. Tot la Buziaș, amatorii de șah vor putea juca, după pofta inimii, partide în aer liber, pe o „tablă”, de fapt un teren de sport — ca oricare altul.

La Olănești, pe lingă alte îmbunătățiri, se semnalează intrarea în funcțiune a unui parking care va scuti pe mulți excursioniști de nervii găsirii unui loc adăpostit și sigur pentru... autoturism.

Părinții vor putea să aibă și ei cîteva ore de vacanță încredințîndu-și copiii unor monitori însărcinați cu supravegherea pistei pentru patinajul pe roțile. Rețineți locul: Sîngeorz Băi.

La Cobilița, orașenii vor fi primiți în atmosfera străbună a unei gospodării țărănești de pe valea Birgăului și vor face cunoștință cu secretele creației dintr-un autentic atelier de ceramică și cu meșteșul de la Mijlocenii Birgăului.

Moda ne trezește interesul oriunde am fi. La Băile Herculane, în concediul dumneavoastră, se vor organiza parăzi ale modei. Ceea ce vom dori să devină al nostru va putea deveni, pentru că după prezentare, rochiile vor putea fi cumpărate.

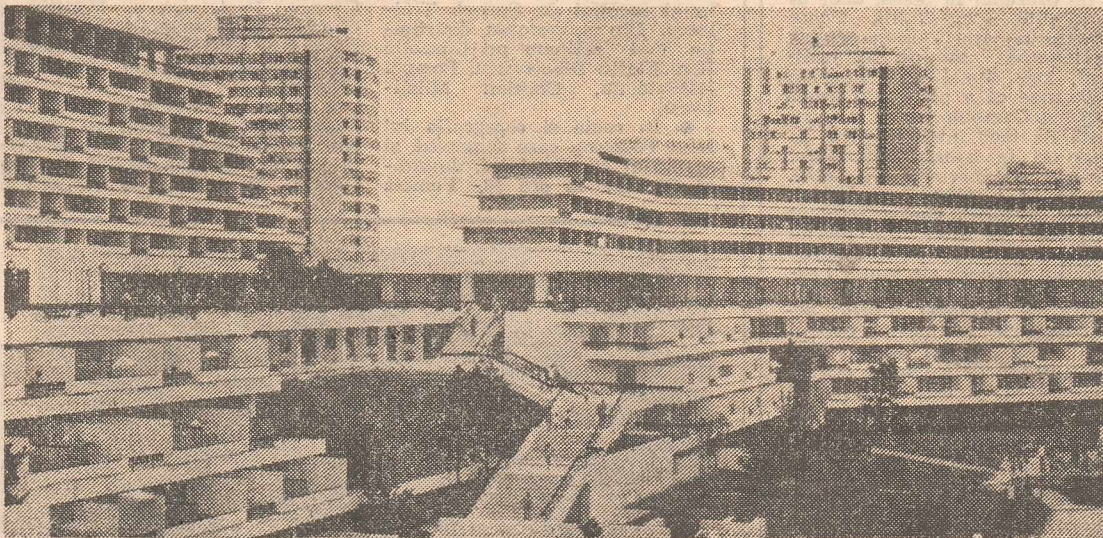
Într-o zi cu soare și fără nici un program precis, cine se va găsi în zona turismului din Tîrgu Neamț să nu renunțe la o degustare de produse specifice la stîna turistică. Am convingerea că ați înțeles că sint doar cîteva sugestii dintre sutele posibile, pentru o vacanță plăcută; ele se subsumează unui efort substanțial și lădabil al oficiarilor județene de turism care au un plan bogat și atractiv.

Nu-i de mirare că hotărîrile noastre de a petrece concediul în virful Transfăgărășanului sau într-o locă, pe unul din canalele Deltei mirifice, se schimbă de la o zi la alta, tot așa cum în copilărie într-o zi ne vedeam în roba judecătoreștii, într-alta pilotam un supersonic.

Oricum, cu creionul și hîrtia în mînă, după un consiliu de familie, cu harta în față și contînd pe sfatul competent al agenților de turism se pot „înălța” pinzele corăbiilor noastre, pentru a pleca în mult așteptata și meritata vacanță.

CARMEN DUMITRESCU ■

Cu toate pînzele sus — VACANȚA!

pentru a petrece cu folos un scurt concediu.

Salonul de fotografie și filatelie montană va fi deschis în stațiunea Predeal între 11—17 iunie. „Trofeul Valea Prahoarei”, concursul de orientare turistică cu participarea unor echipe din România, Suedia, Norvegia, Austria, Elveția, R.D.G., R.F.G., R.P. Polonă, U.R.S.S., R.P. Bulgaria, Anglia se va desfășura în prima zi a lunii iunie, iar la începutul lui septembrie, în aceeași localitate, festivalul automobilelor de epocă va trece în revistă evoluția vehiculelor pe 4 roți.

O.J.T. Gorj pune la dispoziția celor care nu sint grăbiți chiar și căruțe care nu vor avea viteza Daciei, dar în care se pot retrăi biografiile înaintașilor.

În acest an, se remarcă îndeosebi, în pregătirea atentă a vacanțelor noastre, pe lingă ospitalitatea deosebită pentru cazare, pentru diversitatea meniurilor, interesul crescut pentru alcătuirea unor programe cultural-distractive, în care vom fi antrenați, fără nici un efort personal în lumea muzicii, dansului, teatrului, muzeelor. De pildă, în drum către mare, tre-

cunoștințelor despre marele poet vestitor humuleștean.

Sint multe de văzut pentru vacanța spiritului nostru care are nevoie de liniște dar și de informații, într-o proporție resimțită de fiecare.

La Tîrgu Mureș se organizează o stațiune permanentă, pentru lunile de vară, cu participarea ansamblului folcloric Mureșul și a Teatrului Național din Tîrgu Mureș.

O.J.T. Timiș va introduce pe terminalul calculatorului, montat în vitrina filialei de turism intern, oferta locurilor libere de odihnă și tratament în orice oră a zilei.

VREMEA

cum a fost
cum va fi

ION DRĂGHICI

Deseori, în această rubrică, luăm ca date meteorologice de referință pe cele de la stația București-Filaret; această alegere nu este însă întâmplătoare. Astfel, pe lingă faptul că oferă informații privind evoluția climatică chiar în capitala țării, stația meteorologică București-Filaret se remarcă printr-o riguroasă continuitate a observațiilor timp de peste 100 de ani — începînd de la 1 ianuarie 1889 și pînă în prezent.

În cele ce urmează vom ilustra foarte succint poziția frunțasă deținută de-a lungul timpului de stația meteorologică București-Filaret în cadrul rețelei meteorologice naționale. Corespunzător vom face apel la o lucrare publicată în 1959 de profesorul C.A. Disescu în revista „Meteorologia, hidrologia și gospodărirea apelor” din care cităm:

„La început, lipsit de un local propriu, Institutul Meteorologic (înființat la 30 iulie 1884 — n.n.) a fost instalat în aripa de nord a Școlii de Agricultură de la Herăstrău. Acolo a funcționat pînă la sfîrșitul anului 1888, cînd s-a mutat în clădirea aflată, pe terenul vîci Bozianu de pe dealul Filaretului. Acest teren, avînd o suprafață de aproape două hectare a fost

cumpărat de Hepites special pentru institut (Ștefan C. Hepites — primul director al Institutului Meteorologic în perioada 1884—1907, membru al Academiei Române, n.n.).

La 1 ianuarie 1889, parcul de instrumente de la Filaret, complet amenajat ca observator meteorologic, intră în funcțiune; de atunci și pînă astăzi, observațiile se execută fără nici o întrerupere (nici măcar în timpul celor două războaie mondiale, n.n.).

În 1892 se construiește pe terenul de la Filaret un pavilion cu etaj, unde se instalează birourile institutului și cu un turn de observație unde se instalează diferite instrumente... În vara anului 1930 parcul de instrumente a fost renovat, schimbîndu-i-se o parte din aparatură (adăposturi meteorologice — n.n.) și instalîndu-i-se lumină electrică, iar în 1949 a fost mărit adăugîndu-i-se noi serii de termometre și higrometre de sol, o serie de termometre, termografe și hidrografe etajate, un pluviograf, drosograf, precum și cinci platforme microclimatice diferite.

Dezvoltarea treptată a capitalei noastre a făcut însă ca observatorul meteorologic instalat pe vremuri în afara orașu-

lui să fie astăzi situat în incinta sa. Dacă prin aceasta condițiile de funcționare s-au modificat treptat și atât omogenitatea cit și reprezentativitatea seriei de observații suferă, în schimb prin lungimea și continuitatea ei această serie prezintă o valoare deosebită. Observatorul meteorologic de la Filaret a devenit un observator de oraș și el trebuie să rămînă ca atare cu trecutul și însemnătatea lui așa cum au dealtfel toate marile capitale.”

Deși au trecut deja 30 de ani de cînd au fost exprimate aceste idei, astăzi ele sint cel puțin la fel de actuale. Între timp capitala noastră a cunoscut o extindere fără precedent așa încît în prezent stația meteorologică București-Filaret ocupă o poziție în vecinătatea centrului orașului. Corespunzător, ea este martorul cel mai fidel al efectelor urbanizării asupra evoluției climatice pe aceste meleaguri. Faptul că amplasarea platformei de observații a rămas neschimbată timp de peste o sută de ani constituie un privilegiu de excepție pentru meteorologia de pretutindeni și cu atât mai mult un titlu de mare cinste pentru meteorologia românească. După cunoștințele noastre, puține zone puternic

urbanizate de pe glob au putut păstra același cadru natural al incintei platformelor meteorologice o perioadă de timp așa de îndelungată.

Din bogata carte a recorduri-

lor înregistrate la această stație prezentăm în continuare extremele termice lunare împreună cu data calendaristică de producere a acestor valori de temperatură.

BUCUREȘTI FILARET	Recordul de frig		Recordul de căldură	
	minima absolută (°C)	ziua/anul cînd s-a produs	maxima absolută (°C)	ziua/anul cînd s-a produs
LUNA				
IANUARIE	-30.0	25/1942	16.6	23/1936
FEBRUARIE	-24.2	10/1929	22.3	11/1899
MARTIE	-13.6	4/1929	28.8	30/1947
APRILIE	-5.5	2/1923	34.4	26/1934
MAI	-0.2	7/1915	36.6	27/1950
IUNIE	4.2	2/1918	40.3	20/1918
IULIE	7.8	1/1896	40.6	11/1916
AUGUST	3.7	24/1960	41.1	20/1945
SEPTEMBRIE	-1.6	28/1906	39.6	9/1946
OCTOMBRIE	-10.7	31/1920	35.5	2/1952
NOIEMBRIE	-17.8	21/1904	29.4	1/1926
DECEMBRIE	-26.4	22/1927	20.8	2/1903

Răcirea accentuată din ultimele zile s-a materializat prin producerea brumelor din Transilvania, eveniment rar pentru această dată calendaristică. La Miercurea Ciuc de exemplu bruma din dimineața zilei de 24 mai a.c. s-a produs cu o singură zi avans față de data ultimei zile cu brumă consemnată în șirul de observații ce se fac la această stație din anul 1948.

Menționăm cu satisfacție că fenomenele de excepție produse în această lună atît cu ocazia răcirii din ziua de 7 cit și a celei din 24, au fost corect prevăzute și avertizate în cadrul colectivului de prognoză de scurtă durată.

În intervalul 25—31 mai vremea se va încălzi treptat. Cerul va fi schimbător în regiunile nordice, unde în a doua parte a intervalului pe alocuri va ploua. În regiunile sudice cerul va prezenta însenări mai ales în cursul dimineților, iar temperaturile vor crește spre sfîrșitul intervalului pînă la 30°C. Primele nopți vor mai fi încă răcoroase cu temperaturi minime cuprinse între 2° și 12°C, apoi acestea vor urca pînă la 8°, 18°C. La munte, deși în ultimele zile a nins, nu mai există strat de zăpadă continuu decît la Bilea Lac unde miercuri dimineață acesta măsura 36 cm.

Flacăra, Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interloare; Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfr București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41505